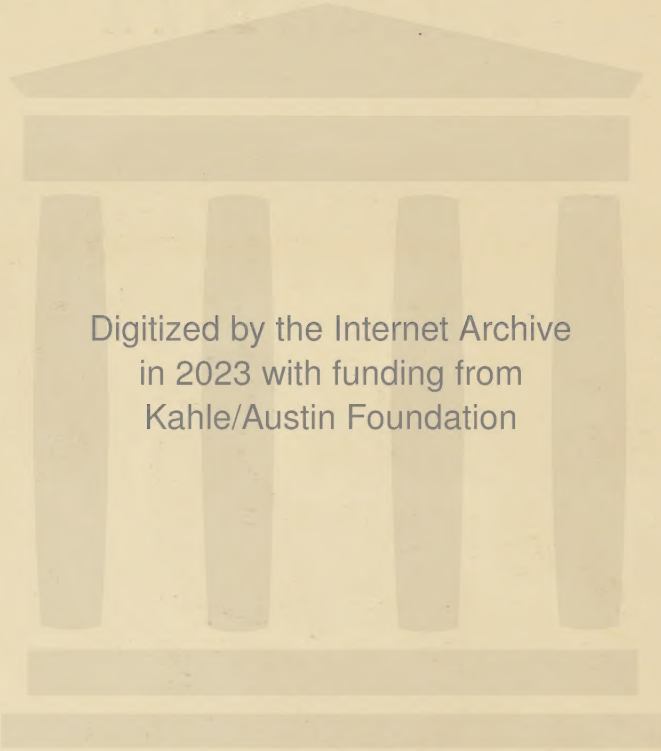

CHRISTIAN WINTHER
HJORTENS FLUGT
TRÆSNIT

DANSK BOGSAMLING
MARTINS FORLAG

Digitized by the Internet Archive
in 2023 with funding from
Kahle/Austin Foundation

HJORTENS FLUGT
TRÆSNIT

DANSK
BOGSAMLING
VED
VILH. ANDERSEN
OG
JOHS. BRØNDUM-NIELSEN

CHRISTIAN WINTHER
HJORTENS FLUGT
TRÆSNIT

UDGIVET AF
HARALD RUE

DANSK BOGSAMLING
MARTINS FORLAG
1927

TEGNINGER AF
VALDEMAR ANDERSEN

MARTINS FORLAGSTRYKKERI, KØBENHAVN

INDLEDNING

Chr. Winther kaldte sine Skildringer af Livet paa Landet *Træsnit* for at sige, at det var Digte af en jævner og mere enkel Art, end det i Aarhundredets Begyndelse var almindeligt. Sædvanligt kaldte man realistiske Skildringer nederlandske Billeder. Chr. Winther siger selv, at Grunden til, at man havde saa faa af den Slags, blandt andet var den, at de fleste af vore Forfattere næsten udelukkende „havde erholdt Dannelse og Udvikling i Hovedstaden uden nogensinde at være kommen i Berøring med de lavere Klasser i eller udenfor samme, i hvis Liv der dog, naar man kender det ret, rører sig en større Mangfoldighed af poetiske Elementer, end man nogensinde aner i Salonerne.“ Winther havde selv boet blandt Bønder, ganske vist i Præstegaarden, og han holdt af dem. Og da han fandt deres Liv poetisk, gjorde han det, som samtidig Blicher og Poul Møller, til Emne for sin Digtning.

Han giver imidlertid ikke, som Blicher, et mangesidigt Billede af Livet paa Landet, men, karakteristisk nok, kun en enkelt Side — „Kærlighed paa Landet“. Den er Emnet for de *Træsnit*, der dannede Slutningen af hans første Bog, *Digte* 1828. Det blev dem, der ved deres Nyhed gjorde størst Lykke, ja saa stor, at man foreløbig næsten vægrede sig ved at se andet i Winther end en Træsnitdigter. Er Emnet end fælles for alle Billederne, er de dog selvfølgelig forskellige af Indhold og ogsaa i Tid; Størstedelen foregaar dog i Winthers egen. Og i de øvrige er der ikke lagt Vægt paa at give historisk Kolorit, hverken til Stedet eller Personerne. Deres Følelser ytrer sig ens i dem alle.

Hovedmotivet er Troskaben, der skildres smukkest i *Henrik og Else*, hvor den gullokkede sjællandske Bondepige med de friske blaa Øjne smilende og lidt drilsk, men bestemt vrager den fornemme Bejler, og hvor det er lykkedes Winther at give Stilen paa engang Storhed og Ynde, at gøre den folkelige Digtning til Kunst uden at miste det folkelige. I flere af de andre gaar han derimod baade i Emne og Stil helt ind i Markedsvisens Tone uden at forædle den, som han kunde, og som ogsaa senere Blicher gjorde det i *Søren Kanne*, saaledes i *Jørgen og Trine*, om den døde Soldat og hans troløse Brud, eller, stærkest, i *Steffen og Ane* med den „rædselsvækkende“ Skildring af Elskov og Mord. Er det end halvt en Spøg, bliver det dog kun Pastiche og i Længden uden Værdi. I Almindelighed viser Pigen sin Troskab ved at afvise den paagaaende adelige Bejler — et Motiv, der i *Hjortens Flugt* er søgt indsat i sin historiske Virkelighed ved at knytte det til den tidligere gængse Forestilling om Herremandens, her Bugges, Førsteret over Godsets giftefærdige Piger. Troskaben skildres ogsaa gennem sin Modsætning, Utroskaben — naturligvis til Advarsel!

Anden Idé end denne findes ikke i Træsnittene, saalidt-som i de folkelige Ballader, der var Forbillede for dem. Det var heller ikke særlig Ideen, der gjorde dem saa yndede, men netop den „nederlandske Kunst“. Med dette Udtryk tænkte man ikke paa Breughels realistiske, men fantasifulde Skildringer af Bønderne med deres mange middelalderlige Forestillinger, deres hele Tro og Overtro. Af alt dette træffer vi hos Chr. Winther kun Gengangeren og Nissen, og den sidste kun i den lystige *Jacob og Lone*. Først hos Pontoppidan træffes det, som i *Det store Spøgelse*, hvor de stærke Følelser, her Kærlighedsfølelsen, følges af den uforklarlige Angst, der driver Mennesket i Døden. Og det er ikke Brouwers Bønder, tumlet rundt af deres ubevidste og dumpe Følelser og Instinkter. Nej, hvad man forstod ved nederlandsk Kunst, var en vis Naturtroskab, „Studier efter

Naturen“, som H. C. Andersen kalder den. Det var „de gamle Hollændere“, Teniers d. Y. eller Jan Vermeer — Genrebilledet. Og paa dette tænker Winther, naar han udtrykkeligt nævner de nederlandske Billeder som den Kunst, han har lært mest af. Det er da ogsaa kun et ydre Billede af Bønderne, han giver, ligesom Malerkunsten, der paa samme Tid optog samme Emne, som Marstrand i Billedet af Kæresten, der præsenteres. Vi maa altsaa ikke vente virkelig realistiske Skildringer hos Winther, som dem vi nu kender fra Pontoppidan og Andersen-Nexø, og vi maa derfor ikke stødes over, at han i *Jacob og Lone* lader Lappeskomageren blive gift med Datteren af Sognefogden i „den velfornemme Gaard“ — paa Trods af alt Gaardmandshovmod. Og maa man end indrømme, at Bondens Følelser langt fra var saa klare og usammensatte som i Træsnittene — og som de i det hele blev fremstillet i Bondedigtningens første Tid — saa er det ingen Bebrejdelse mod Chr. Winther, thi han vilde ikke give psykologiske og realistiske Portrætter. Saadanne Udslag af Kærlighed paa Landet som de, vi træffer i *Jammersmindet* og genfinder hos Pontoppidan, at en Pude lægges haardt over Hovedet paa et uvelkomment Barn, kunde ikke skildres paa denne Tid. Da Winther flere Aar senere udgav Prosanovellerne *Skriftestolen* og *En Hævn*, blev han ganske ugenert beskylt for Usædelighed og i Anledning af Versnovellen *I et romersk Osteri* for Kynisme.

For at bedømme Træsnittene rigtigt maa vi da ikke blot holde klart, hvad Winther vilde give med dem, men ogsaa den Tid, de fremkom i, og endelig hvad Betydning de har haft. I det 19. Aarhundrede udvikler der sig som bekendt i de europæiske Lande en særlig Bondedigtning. Her i Danmark er Winther med disse Digte blandt de første, der indfører Bonden i Landets kunstneriske Kultur, efterat han var blevet frigjort socialt og materielt, og han bringer herved den danske Poesi nyt Stof, hvad der vil sige ny Kraft, nyt Liv. Chr. Winther stammede ganske vist ikke fra de lavere Klas-

VIII

ser, han omtaler, idet han var Præstesøn og Akademiker, men han var dog mere end kommet i Berøring med dem, først som Barn, dernæst i Ferierne og endelig under det noget ufrivillige Ophold i Stedfaderens Præstegaard, da han var kaldt hjem for at læse til Eksamen, og flere af Træsnittene blev til. Derfor blev de bedste af Digtene saa ægte, at de har bevaret deres Værdi.

Virkeligheden ytrer sig paa mange Maader, flere, end den senere danske Naturalisme var tilbøjelig til at se. Og det er Virkelighed, Winther har indfanget i sin Digtning, naar han viser os de unge Bønderkarles og Bønderpigers Kærlighed i deres lykkeligste og gladeste Stunder, deres Frygtsomhed, men Langmodighed, indtil endelig det afgørende Ord løser al Genertheden, og Fædrene, eller den gamle Herremand, varligt ordner Bryllupet for dem. Virkelighed er endvidere mange af de korte Rids af Bipersonerne, og ikke mindst Scenen, hvor Begivenhederne foregaar. Det er den sjællandske Landsby, hvoraf der er givet saa mange væsentlige Træk, at man har kunnet samle dem til en nogenlunde fuldstændig Landsbyidyl. Natur- og Stedskildringerne har ogsaa givet flere af Digtene varig Værdi, naar Fortællingen selv ikke helt formaaede det, saaledes *Svend og Inger* med den smukke Sommeraftenstemning og Billedet af Lyset, der fra Vinduet falder ud paa Træerne og gør Haven levende. Har end kun de her optagne Digte levende poetisk Værd, har Samlingen som Helhed altsaa haft sin Mission, hvad der fuldt berettiger den næsten kritikløse Begejstring, hvormed den modtoges. Dens Motiver er faldet tilbage til den Slags Viser, hvorfra de var taget, og som endnu trykkes og forhandles. Men Forstaaelsen af Menneskets Hjemmehørig-hed paa Stedet, som nødvendigvis maatte blive et vigtigt Element i Skildringen af Bøndernes Liv, vil ogsaa bevare de bedste af Træsnittene gennem lange Tider.

Versemaalet, som Chr. Winther benytter i *Træsnit*, er det samme som i *Hjortens Flugt*, Nibelungestrofen, der er uhyre

variabel. Al Rytme kommer indefra, fra Sprogets egen naturlige Rytme, og fra det Indhold, der skal udtrykkes i det. Og skønt det ikke kan overses, at Winther giver adskillige baade sprogligt og indholdsmæssigt gale Betoninger, følger Rytmen dog med stor Nøjagtighed Skildringen eller Stemningen. I Træsnittene føles den da ogsaa langt jævner og mere roligt glidende end i Ridderdigtet, hvor Winthers Valg af Ord, der i sig selv har Klang og Farve, træder stærkere frem, hvad der giver større Fylde og rigere Melodi. Læs f. Eks. Strofen:

I Borgen var der Stilhed,
der var ængsteligt tyst,
som gemte den en Rædsel,
en sælsom, i sit Bryst.

og med helt modsat Stemning:

Den korte, lyse Majnat
over Skovens dunkle Træ'r
var draget hen saa sagte,
og i dæmrende Skær
end tindred Morgenstjernen,
mens højt i Luften hang
den usynlige Lærke
som en Klokke, og klang.

Digtet læses nu ikke sjældent mere som et sprogligt Kunstværk end for dets Indholds Skyld.

Først med *Hjortens Flugt* oplevede Chr. Winther en saa almindelig Anerkendelse som ved Træsnittene. Og det var, hvad Samtiden straks forstod, paa en Maade de samme Elementer, der skabte ogsaa dette Digts Yndest — Skildringen af Kærligheden og Naturen. Overgangen til et saadant større Digt — saaledes kalder Winther selv *Hjortens Flugt* — dannes af de Versnoveller med Indhold fra Fortiden, f. Eks. *Ringens Indskrift*, som han i Mellemtiden havde digtet, og hvori hans episke Talent fandt Udtryk. *Hjortens Flugt* er en saadan

Række Fortællinger paa Vers, sammenholdt af en ikke alt for strammende Handling. Paa denne Maade er Digtet en Fortsættelse af de Træsnit, der foregaar i ældre Tider, mens Træsnittene fra Winthers egen Tid fortsættes i hans Versfortællinger med Emne fra Hverdagslivet, som *Annette* eller *De to Kusiner*.

Allerede i Begyndelsen af Tyverne havde Winther Planen til et større Digt. Dets Hovedpersoner skulde være Kay Lykke og Sven Poulsøn, de samme, der optræder i *Svend og Inger*. Emnet ændredes helt, men det vedblev at være en Fortidsskildring. Inden han for Alvor begyndte at arbejde med det, gik der godt 30 Aar. Først 1854 begyndte han Nedskrivningen. Hans Liv havde i det lange Mellemrum været for uroligt til, at han kunde samle sig om noget større Værk. Han havde ødslet en stor Arv bort under et Ophold i Italien — hjemme blev hans Tilstand efterhaanden saa slet, at han maatte holde Sengen, fordi han bogstaveligt var blevet udpantet til Skjorten. — Saa blev han Professor og Lærer for Kronprinsens, den senere Fr. VII's, Trolovede, levede fuldt med i Hoffets Liv — men blev pludselig afskediget, og der fulgte igen en heftig Depressionsperiode, hvorunder han skrev de omtalte Noveller, der ved Skildringen af sjæleligt forrevne erotiske Tilstande vakte Forargelse og kun af P. L. Møller blev forsvaret som et Brud med Filisteriet. Først ved Ægteskabet med Julie Werliin, 1848, faldt der saa meget Ro over ham, at han kunde genoptage Tanken om et større Digt. Det skulde jo ikke være noget Værk om ham selv. Han taler et Sted om Umuligheden af at udtømme sit eget Livs Erfaringer og Resultat i et Værk, og naar dertil kommer hans personlige Skyhed overfor Offentligheden, forstaar man, at han til sit store Digt valgte et historisk Emne og søgte at holde sit private Liv og dets Oplevelser ude derfra. Derfor kunde det ogsaa kun blive til i Tider, hvor han havde Ro i Sindet. I 1854 blev kun to Trediedele færdige, før han mod sin Vilje blev revet bort fra Arbejdet, der ved Inspira-

tionen af de skønne Omgivelser, Øresundskysten og Dyrehaven ved Sommertid, havde fyldt og glædet ham, idet han med sin Familie maatte rejse til Rom. Første Gang Winther var i Italien havde han kunnet begynde paa sit kendte Digt *Sjælland* i Mindet om det Sted, han elskede højest, ligesom Lundbye sad i Rom og tegnede „den lille Gaasepige derhjemme“; men denne Gang var det anderledes. „Der er bedst i Danmark — eller rettere, jeg kan kun leve der!“ skriver han. Først efter Hjemkomsten, som pristest i det fuldttonende Digt *Vildt flyver Høg* —, gjordes derfor *Hjortens Flugt* færdig. I November 1855 udkom det og blev af alle modtaget med Begejstring. Marstrand, der ikke var nogen munter Mand, kom op til Winther med en Mappe med Tegninger og bad ham tage dem, han brød sig om.

Hjortens Flugt er en sammenhængende Række episke Digte, som dens Forgænger fra Aarhundredets Begyndelse, Oehlenschlägers *Helge*. Dog er det ikke, som under Højromantikken, Oldtiden eller Valdemarernes Tid, Heltelivets og Styrkens Tid, der skildres, men Erik af Pommerns Tid. Peder Jernskægs Optræden overfor Kongen, der genspejler Stærkoddens overfor den blødagtige Ingjeld, og som for de første Romantikere vilde været et Hovedmotiv, er her blot en Episode. Forsoningen mellem Kongen og Dronningen er ikke højtidelig for Digteren, men „yndig“. Det historiske er da heller ikke brugt i nogen-
somhelst forherligende Hensigt. Interessen for Fortiden er i det hele svækket, den optræder her nærmest som en let Kolorit, ligesom Sproget har en let Duft af Folkevisen. Det er nok Romantik, men vi nærmer os Realismen. Denne Diskretion er heldig, da Winther ikke var tilstrækkelig kyndig til at give en indgaaende historisk Skildring. Det er derfor ogsaa, som i Folkevisen, ganske overvejende Personernes private Liv, vi træffer, og kun Antydninger af deres offentlige Gerning, hvad der gør f. Eks. Dronningen langt mindre interessant og betydelig, end hun i Virkeligheden var. Højdepunktet i Skildringen af hende er da ogsaa Scenen, hvor Folmer kræver sin Løn,

og hvis Skønhed ikke ligger i Billedet af Dronningen og hendes Sanger, men i, at Winther bag dem viser *Kvinden* overfor *Manden*.

Kun Personerne er historiske, Handlingen ikke. Den er et stort Kærlighedseventyr, med Eventyrenes lykkelige Opløsning. Vi læser det, omtrent som vi læser *Aucassin og Nicolette* eller andre gamle Fortællinger om udholdende Troskab, der tilsidst belønnes. Med Eventyret stemmer ogsaa Fortroligheden mellem Dyr og Mennesker og Dyret som Led i Handlingen, der flere Steder mangler Motivering. Endvidere den dæmoniske Magt, der hindrer de to elskendes Forening og maa brydes, og ikke mindst hele Forenklingen af Personernes Karakterer. Den skyldes dog ogsaa, at Winther i dette Digt vil prise Renheden, som han i Træsnittene priste Trofastheden.

Naar det alligevel ikke helt opfattes som Eventyr, er Grunden den, at der er saa meget, der er helt nærværende og kendt, i Naturskildringerne, der maler et Sjælland, saa man ikke blot ser det for sig, men genkender det, og i Personernes, særlig Bipersonernes Liv. Dette genfindes i Sproget, der forener Folkevisetone og Folkeviseudtryk og gammeldanske Ord og Vendinger med Sproget paa Winthers egen Tid, baade det poetiske og det landlige, ganske ukunstlet og uden de Disharmonier, der træffes hos Grundtvig og ogsaa kan findes hos Oehlenschläger. Paa denne gennemførte Sammenvævning af Eventyr og Virkelighed beror en stor Del af Digtets særlige Fortryllelse.

Til denne bidrager dog ogsaa i høj Grad den Samhørighed mellem Menneskene og Naturen, der fremtraadte i Træsnittene, men er langt mere inderlig her. Deres Liv ses overalt indrammet af Naturen, hvad der giver en Række prægnante Billeder selv af de mindre betydelige Situationer, som denne:

I Jægerhusets Have
ved aabne Laage saa
alt Morgenstjernen længe
den gamle Kone staa.

Og den indvirker paa deres Sind. Vaarluften gør Anna blid igen, som de lune Vinde smelter Vinterens Is. Begivenhederne og Naturen giver gensidig hinanden Liv. Hvad der ikke var lykkedes i Digtet *Sjælland*, at give et Helhedsindtryk af Øen, fordi det for et stort Partis Vedkommende skildrer den ene Egn efter den anden og derfor falder fra hinanden i en Række overordentlig skønne, men adskilte Billeder, det lykkes tilfulde her, fordi der er bragt Bevægelse ind i Billedet. Vi oplever det lidt efter lidt og samler det om de forskellige Oplevelser. Og selve Naturbillederne levendegøres ved Indførelsen af Dyrene og ved det skiftende Vejr, der gaar igennem dem og ofte følger Personernes sjælelige Stemninger, ligesom Naturen selv er besjælet. Disse saa berømte Skildringer ejer da ogsaa en Varme og Anskuelighed, som i Malerkunsten kun Lundbye har formaaet at give.

Aarets Gang bøjer sig om Begivenhedernes Gang. Sommeren er Stranges og Ellens Kærligheds Tid, Digtet begynder om Efteraaret, da de brutalt skilles, og ender med deres Forening, Indgangen til Lykken, halvandet Aar efter om Foraaret. Det virker derfor smukt og naturligt, naar Digteren selv afslutter Skildringen af et Afsnit af Personernes Liv, idet han viser Overensstemmelsen med Naturen, som ved at overføre Billedet af Vinterens Ophør og det opbrydende Hav paa Stranges Liv.

Dybest faar denne Samhørighed dog Udtryk i Folmer Sangers Tilbedelse af Naturen som sin Elskerinde. Digtet har paa en Maade et dobbelt Omkvæd, Stranges og Ellens lille Sang og Folmers Lovprisninger af den fri Natur. Men det er i den sidste, det munder ud, i Hymnen til den alfavnende Natur, som han elsker, fordi de helt passer for hinanden, alle hans Stemninger er ogsaa dens, den deler hans Fryd med ham, men ogsaa hans Sorg.

Digtets Værdi ligger imidlertid mere i, hvad det skildrer, end i, hvad det forkynder. Saaledes i Naturbillederne, og ogsaa i Skildringen af Menneskene. Det er ikke

i Forherligelsen af Renheden, dets største Betydning maa søges, skønt den gennemtrænger Digtet lige fra Stranges og Ellens Kærlighed til deres Modsætning og Fjende, Rhitra, over hvem selv de Roser blues, der ser ind i hendes Kammer. Ja, den er stærkere end Kærligheden, idet Strange hellere vil opgive Ellen end plette sit Adelsskjold. Derfor har Winther ogsaa maattet gøre Fru Marri ganske uskyldig i sin grufulde Skæbne, hvad hun efter Beretningerne ikke var. Smukkere og stærkere er de Steder, hvor Kærligheden bryder igennem alle Overvejelser, som da Strange efter Ellens Befrielse møder hende i Lunden og glemmer alt Adelsskab, og de blot er to unge elskende. Ikke mindre varmt og levende er Billedet af de andre Pars Kærlighed, den dæmoniske hos Kongen og Rhitra, den sjælelige, tilbedende hos Folmer overfor Dronningen, den tragisk blandede hos Peder Jernskæg, og den landlige hos Jens og Karen, en Gentagelse af Træsnittene. *Hjortens Flugt* blev herved Tidens fyldigste og skønneste danske Kærlighedsdigt. Og dog blev det ikke Winthers, saalidsom Oehlenschlägers, Kærlighedsdigtning, der fortsattes af den kommende Tid, men Aarestrups, hos Drachmann og Sophus Claussen. Først senere genopstod den i ny Form hos Ludvig Holstein, som Oehlenschlägers mere religiøst betonedede Lovprisning af Kvinden er genvakt hos Johs. V. Jensen.

Winther glemmer i sit Ridderdigt ikke de jævne Folk. Som Folmer hører hjemme baade hos fornem og hos ringe, skildrer Winther begge med ligelig Sympati. Af de elskende Personer er Anna, hvis usikre, bespændte Sind, halv stækket, men heftigt søger Befrielse for sin Uro overalt, indtil hun endelig bøjer sig og forsones med Jørgen, ikke den mindst vellykkede. I det hele fremtræder det jævne Folks Liv ved Arbejd og ved Højtid med den Anskuelighed, der udspringer af Fortrolighed. Vi ser dem i deres verdslige Liv, som ved Humleplukningen og Bryllupet og ved Foraarsfesten, hvorved vi føres til Herregaarden, og vi ser Glimt af deres religiøse

Liv, vi hører om Klosteret og Eneboeren og om Tilbedelsen af Jomfru Maria. Helt ud i Naturbillederne træffes denne omfattende Sympati. Stilheden hviler:

i Bondens lave Hytte
i Drottens høje Sal.

Det er et langt fyldigere Billede af Landet end i Træsnittene. og dog er det ogsaa her kun de lysere Sider, Winther skildrer.

Foruden alt dette er det lykkedes Winther at levendegøre hele Digtets Idé i en enkelt Figur, Folmer Sanger. Han er ikke noget Portræt, men en digterisk Skikkelse. Der øves ingen Selvkritik over ham som over Felix i *Episode af et Familie-Liv*. Selv hans Letsindighed skader ingen, som Winthers havde gjort, da han af Trods mod en ung Pige forlovede sig med en anden og maaske gjorde begge ulykkelige. Folmer fremhæver med Stolthed, at naar han vil, kan hans Dyd være streng, som overfor Karen. Folmer er en historisk Type, den omvandrende Sanger, der modtages med Glæde overalt, men hvis frie Optræden tit, som paa Bugges Gaard, bringer ham i Vanskeligheder, der ikke kan undgaa at minde os om en senere dansk omvandrende Sanger, Ambrosius Stub, der ligeledes var udsat for at lide Overlast, fordi han „fandt sig ej i nogles Agt og Nykke“. Folmer er ikke blot Sanger for de glade. Han siger:

„Hvor vore Fjed vi træde,
snart Fare bor, snart Fred,
her vandre Sorg og Glæde
som Rejsefæller med“.

Som Naturen trøster ham, trøster og styrker han andre, fordi han aldrig tvivler. Først og fremmest er han hele Livets Elsker, der som en Bejler finder Skønhed i alt, og derved skaber Glæde og Fest, hvor han kommer frem. Derfor er det ingen Modsætning i hans Sind, at han i Fruerburet synger, saa den fine og skønne Dronning lytter betaget til, mens hans Viser

i Laden ved Bondegildet faar Pigerne til at flygte, mens Karlene griner, at han elsker Dronningen og Kammerpigen, eller at han ved det adelige Bryllup minder Brudgommen om, at det er hans Pligt at gøre Armød møt. Men Livet er for ham ikke det samme som for de andre. Det er Ubundethed. Derfor søger han stadig fra Menneskenes Vrimmel ud i den frie Natur. Derude lyder hans skønneste Hymner:

„Jeg ser de grønne Dale,
 jeg ser det lyse Blaa,
 de hulde Nattergale
 jeg atter hører paa.
 Jeg bader mig i Luften,
 paa Græsset tør jeg gaa,
 jeg drikker Rus i Duften
 af Blomster og af Straa.

Sol kysser mine Kinder
 med blide Øjekast,
 og kraftigt Blodet rinder,
 og Foden træder fast.
 O, Frihed! slip mig ikke,
 men lad, saa rig som god,
 mig ved dit Hjerte drikke
 til hele Livet Mod!“

Herude kan han ikke tie. For er Friheden hans Ære, saa er Sangen hans Adel. Han er ikke blot Skønhedens Tilbeder, men dens Lovpriser, som Chr. Winther selv var det. Da de forskellige Skæbner er bragt i Orden, og Digtet saaledes er ved at falde til Ro i almindelig Idyl, lukker Winther dog ikke af, men aabner i Stedet for et vidt Perspektiv ved at lade Folmer sige Farvel til sine Venner, forkynde denne Kærlighed til Naturen og til Friheden og med sin trofaste Pudel drage bort, ud i Livets rige og omskiftelige Mangfoldighed.

Harald Rue.

HJORTENS FLUGT
ET DIGT

FORSPIL

Paa denne Kildemarkedsplads,
her mellem Boder, Skur og Telte,
med gammelt Kram og Modestads;
hvor vise Mænd og store Helte,
med Næserne af sminket Voks,
saadan, som end de var i Live,
sig for en videlysten Floks
nysgerrigt aabne Blik hengive;
hvor ret en udsøgt Assemblé
af Hunde og af Aber svanser,
hvor Papegøjer snakke, le,
og Bamsen gravitetisk danser;
hvor der falbydes Faar og Svin,
Gaas, Hest og Ko samt Kalv i Skare,
hvor der er baade Vand og Vin
og andre drikkelige Vare;
hvor her Salat kan faas og Kaal,
hist Lilier, Tusindfryd og Roser,
her Sølv og Guld, hist Jern og Staal,
her Kniplingsslør, hist uldne Hoser;
hvor der er flot med Fisk og Kød,
Kapuner, Harer, Torsk og Karper,
og Sangen klinger sød og blød
til Lire, Hakkebræt og Harper;
mens Himlen hvælver klar og blaa
sig over Skovens grønne Kupler,
hvor, gemt bag Løv og Gren, de smaa

Frimestre dybt i Kunsten grubler:
her har jeg sindig, bondeklog
med Løv og Kranse net afspærret
afsides mig en rolig Krog,
hvor nu jeg ruller op mit Lærred.
Her af og til den hele Dag
jeg sang og drejede min Lire;
var ej saa kort mit Aandedrag,
jeg havde sagtens sunget tiere.
Vel var det kun en lille Kreds,
der standsede og hørte paa mig;
men jeg var mer end vel tilfreds,
jeg saa, den vilde nok forstaa mig.
Se, jeg har af Historier
afskildret her en lille Række;
ifald det kunde more Jer,
jeg Billederne vil afdække;
skønt jeg — paa det Lav! — ikke kan
med sligt Mirakel og Spektakel,
som hist den indianske Mand
og min Kollega, Mester Jakel! —
Det lider jævnt mod Aftenstund,
alt Skoven staar hel tavs og dunkel,
snart gemmer sig paa Havets Bund
Dagmoders glimrende Karfunkel.
O, kommer da og lytter lidt
til mine Sagn og Lirens Triller,
før alle vandre — hver til sit —
før Nattens sorte Slør os skiller.

FLUGTEN

End dækked Nattens Tæppe
den drømmende Lund;
end slumred Dagens Øje
sit sidste, søde Blund;
Halvmaanens blege Aasyn
fra Himlens dybe Blaa
med tungsindige Blikke
til Kongeborgen saa.

Imellem stolte Bøge,
paa Skovsøens Rand
den knejsed mørk, mens Luften
kruste det klare Vand;
let sused gennem Skoven
den friske Morgenvind,
saa Stjernen ofte daled
i Skyens Favntag ind.

I Borgen var der Stilhed,
der var ængsteligt tyst,
som gemte den en Rædsel,
en sælsom, i sit Bryst;
Septemberløvet sitred
paa den knudrede Eg,
og Voverne, de rislende,
langs Kysten sank og steg.

Men hist, hvor Hyldebusken
nær Murens Sten var groet,
der aabned sig en Jerndør
i Taarnets faste Fod;
og op fra Øglegaardens
natkolde, skumle Gem
en halv Sneg vilde Karle
i Tavshed trængte frem.

To røde Fakler flamme.
Imellem dem gaar
en Ungersvend med brune,
vildtflagrende Haar.
Paa nøgen Fod han træder,
med linned Kofte paa,
mens Harmens hvide Lilier
paa begge Kinder staa.

Men stum var hans Læbe
og stolt var hans Blik,
saa kraftigt, let og spændigt
som til en Dans han gik.
Paa Flokkens kaade Grumhed,
paa deres ublu Spot
med bittert Smil om Munden
han svarede blot.

Henover Borgebroen
de droge ham afsted,
de slæbte som en Køter
ham ud for Borgeled;
han fulgte dem som den,
der bærer mægtig Trøst
i sit dristige Mod,
i sit skyldfrie Bryst.

I Rosenlund de standsed.
Her knejsede stolt
en Hjort, som fire Svende
med Nød og Møje holdt.
Med Løbene den stamped,
og dens kyste, vilde Blik
til højre og til venstre
i Angst og Rædsel gik.

Med plumpe Bøddel-Næver
de kasted her paastand
i Græsset hen den unge,
den vaabenløse Mand;
saa surrede de, saa bandt de
under voldsomme Greb
hans Arme og hans Hænder
med stærke Hampereb.

Saa lagde de ham baglæns,
alt under bitter Spot,
paa Dyrets Ryg, — de sagde,
der laa han blødt og godt!
Fast snød de hans Hænder
og hans Fødder igen
til Hjortens ranke Hals,
til dens Blad og dens Lænd.

„Her skal du ikke længer
saa stolt og sirlig gaa;
nej, langt af Led du fare
med Kongens Ærind maa.
Den Ganger, som du rider,
den gør dig Rejsen let,
du tør ej ved paa Vejen
at vorde mødig og træt.

Saa vide over Landet
skal du bære Kongens Bud;
som ærlig Svend og dannis
du føre det ud!“
Saa gav de Slip paa Dyret
og stemmed alle op
med knaldende Piske
deres Hallo! og Hop!

De klapped i deres Hænder,
mens Valdhornet klang.
Den kyste Hjort da lukt
over Rosenhegnet sprang.
Ned ad den Lindegyde
som en Pil det monne gaa,
hvor hist og her i Skyggen
Hofsinders Huse laa.

Men ved det sidste Hus,
som var saa sirligt bygt,
halv dult bag Rosenhækker
og med Billeder smykt,
der aabned sig et Vindve
bag Rankerne brat,
og rædsomt lød en Stemme
i den dæmrende Nat.

Det var en vildtskingrende,
en knivskarp Kvinderøst,
som kom den fra et haabløst,
forpint, fortvivlet Bryst;
som steg den op fra Dybet,
fra den flammende Dal,
hvor Sjælen sig krymper
i den evige Kval:

„Nu Lykke da paa Rejsen,
allerdejlige Svend!
O, vend din rappe Ganger
ret snart her hjem igen.
Dvæl ikke altfor længe,
ak, din udvalgte Mø,
din yndefulde Rose
af Sorrig vist vil dø!“

Men let som en Svale
afsted den Ganger for,
de naaede ej hans Øre
de skærende Ord.
De svandt, som ved Stormsø
en Fuglekvidder fin,
mens Luften om hans Hoved
istemmede sit Hvin.

Det lød ubønhørligt
som en rædsom Dødesang,
et Jammerhyl fra Graven,
en Stormklokkeklang.
Ubændig, som Høstens
den kaadeste Vind,
gik Hjortens Flugt fra Sletten
i Skovkrattet ind.

Ved hvert et Sæt, den gjorde
i Angest og i Hast,
de Reb om Haand og Ankel
sig surrede mere fast;
og Slaaentjørnens Kløer
og Egens seje Arm
hudflettede hans Skuldre
og søndersled hans Barm.

Uden Rast, uden Hvile
for Skovens Drot afsted
over grønklædte Bakker,
i grønne Dale ned;
højt stønnede dens Bryst, —
den sitred — og med et
udstødte den fra Lungen
et Brøl saa vildt og vredt.

Og i det fælt uhyggelige,
det dumpe, hæse Skrig
en Dødsangest bæved,
en Kval — usigelig.
Kyst af sin egen Stemme,
forvildet i sin Skræk
mer rasende den satte
over Busk, over Bæk.

Septemberdagens varme
guldstraalende Sol
alt længe sad rolig
paa sin mørkblaa Kongestol;
den smiled saa huldsaligt
til Mark og Sø og Skov,
og kvæged ved sit Øje,
hvad der vaaged og sov.

I Mosen havde Vildbassen
slaget sig til Ro,
den snorkede ved Siden af
sin gryntende So;
den sorte Snog sig ringled
i Sandets lune Bad,
Skovduen, sødt kurrende,
i Gyngevuggen sad.

Træpikkeren, den brogede,
den lille Tømmermand,
paa Birkens hvide Bark slog
sin snelle Trille an;
og Ræven med sin gule,
sin boltrende Flok
i Græsset ved sin Hule
havde Lystighed nok.

Saa yndig Fred der hviled
paa Vej og paa Sti,
hvor den usalige Rytter
paa Hjorten fløj forbi;
men selv han intet ænsed;
paa den rædsomme Flugt
han havde tabt sin Tanke,
og hans Øje var lukt.

Den kronede Ganger
tog en vildere Fart,
i Skovens dybe Mørke
den fjælede sig snart,
i løvtætte Tykning,
hvor Ensomhed bor,
fra Mennesker fjernet
og fra Menneskers Spor.

Den naaede sent paa Dagen
en Lyngskrænt, der stejl
sank ned mod en Skovsøs
bladkransede Spejl.
Det standsede den ikke;
lig et lynende Blink
den skød som i Blinde
ned ad den bratte Brink.

Brat Bølgerne blev vakte,
højt om dens Lænder slog
det blanke Vand; den svømmed,
den prusted og jog
af Rede de vilde Ænder,
som kurede i Siv, —
da vaagned atter Svenden
til Kval og til Liv.

Han aabnede sit Øje,
vemodigt op han saa
imod det dybe, rene
og trøstefulde Blaa; —
og Vandets stærke Favntag,
af friske Kræfter fyldt,
den lumre Feberhede
af hans Lemmer fik skylt.

Det var, som Haabets Spire
alt sagtelig frembrød,
hans Muskler blev stramme,
frit Hjertets Kilde flød.
Det var ham, som Rankens
mildtglødende Blod
havde dræbt al hans Smerte
og livnet hans Mod.

Men næppe op af Badet
den kaade Ganger steg,
før atter Haab og Lise
bort fra hans Hjerte veg.
Naar han de spændte Snore
blot lindt og sagte drog,
da var det som en Spore,
der vildere den jog.

Den rejste sine Takker,
den brølede ræd,
og piled over skovdækte
Dal og Høj afsted;
og kom den saa paa Farten
til en sørgelig Plet,
hvor Pesten havde øvet
sin skumleste Idræt;

hvor Pesten havde mejet
alt det levende bort,
hvor Haven laa forvildet,
Skorstenen knejste sort, —
da studsed den og standsed,
og gjorde omkring;
da knaged Svendens Lemmer
ved det voldsomme Sving.

Saa led det henad Aften.
Af Solens røde Glans
kun Bøgenes Isse
bar en glimrende Krans.
Men Dæmringen sneg sig
gennem Busk, gennem Krat
og hviskede: nu kommer
den stille, store Nat.

Jævnt sagtnede den vilde
sin stormende Gang;
den travede, den rendte,
og kun sjælden den sprang.
Den snøfted og den letted
kun fortrøden sin Fod,
den snubled over Tuen
og mangen knudret Rod.

Og ved en Egestamme,
hvis Rødder som et Net
krøb ud og ind fra Bullen,
den standsede med et.
Paa tørre, glatte Moslag
den snublede, den gled,
og styrtede saa sammen,
at den stønnede derved.

Da glimted Haabet atter!
Ved Faldets Sving og Hast
den ene stærke Line
om Haandlede brast;
men sindig og forsigtig
sin Haand han hvile lod,
han hæved ej sit Hoved,
han rørte ej sin Fod.

Nu randt det ham i Sinde,
det var den søde Stund,
der ellers tit ham vinked
til dunkle Rosenlund,
for under de duftende,
de fyldige Lindetræ'r
i Natten trygt at møde
sin unge Hjertenskær.

Og Tegnet, som i Løndom
de brugte, hvergang
de nærmed sig hinanden,
det var en simpel Sang,
en jævn lille Vise,
uskyldig, from og glad,
som begge de to Hjerter,
der saa ofte den kvad.

I Rosenhaven bundet
den Kronhjort da stod,
og nipped Lindens Blade
og laa ved dens Rod.
Og naar da Sangen toned,
lidt mindre sky og vild
den vendte sine Ører
og lytted gerne til.

Thi Hjorten højligt elsker
og hører med Lyst
den Velklang, der kan fødes
af et Menneskes Bryst.
Saasnart den derfor spored
den Vekselsang blid,
den lod sig villig klappe
og traadte gerne hid.

Hint Elskoveris Løsen
det kom han her i Hu;
og skønt hans Hjerte brændte
omspændt af Ve og Gru,
saa hæved han dog Stemmen
saa blødelig og blid,
som naar en Moder luller
sit Barn ved Nattetid:

„Hvor tindrer nu min Stjerne?
Hvor dølger sig min Skat?
Dig søger i det Fjerne
min Sjæl ved Dag og Nat.
Dig lokker nu min Stemme;
jeg ved, du kommer jo,
thi aldrig kan du glemme,
du skænkede mig din Tro!“

Men Hjorten drejede Øret,
den vendte Hov'det lidt;
det var de samme Toner,
som den fornam saa tit.
Det lod ret, som den sukked,
og atter laa den ned.
Tungt aanded Ungersvenden
og blev saa atter ved:

„Hver Nat er jo vor Sommer,
dens Blomster ere vi;
naar Dagen den kommer,
er vor Sommer forbi.
O, yndigste Kærminde!
O, Elskovsrose rød!
I Mulm jeg kan dig finde,
for din Duft er stærk og sød!“

Saa nynnede han og løste
med den varsomste Haand
af begge sine Ankler
de stærktsnoede Baand;
og lempeligt han listed,
med højtbankende Barm,
den allersidste Løkke af,
som kuede hans Arm.

Han sagte lod sig glide
fra Dyrets brede Ryg,
ned sank han ved dets Side
paa Mostæppet tryg.
Dog knap sig følte Hjorten
for Baand og Byrde kvit,
udstødte den et Brøl,
sprang op og knejsed frit.

Med Bragen brød den gennem
den tætte, mørke Skov,
den vækked de smaa Fugle,
som sad der og sov;
og længe hørte Svenden
hver raslende Busk,
og hvor Grenene de knaged
ved de voldsomme Rusk;

til fjernere sig tabte
hver Lyd og hver Larm.
Da strakte han med Vellyst
sin Fod og sin Arm;
sin stivnede Nakke
og sin martrede Lænd
paa mosbløde Leje
han lod nu segne hen.

Han folded sine Hænder,
slog Kors for sit Bryst,
og takkede Vorherre
med hendøende Røst,
fordi han havde frelst ham
fra saa grusom en Død.
Dybt sank han saa i Dvale
og glemte al sin Nød.

I MØLLEN

Hvor klare Skovbæk risler
bag Bøgenes Skjul,
en Vandmølle vælter
sine brusende Hjul;
den ligger dybt og dulgt,
og Hulvejen snor
sig nær forbi Huset
og ned mod Bolefjord.

Den lille Have breder sig
saa hyggelig og pen
med brogede Asters,
med Æbler paa Gren;
en Vedbend sig klamrer
til den kalkede Gavl;
i Gaarden Duer kurre,
og Anden er saa travl.

Men nærved, paa en Banke,
hvor der er lyst og frit,
man skue kan til Nord og Syd,
til Øst og Vest saa vidt,
hen over Akselhoved
til Stevns med stejle Bred,
til Vildbanegaarden,
til det lange, smalle Fed.

Der tjener nu i Møllen
en vakker Ungersvend;
det er ej længe siden,
han kommet var derhen.
Den gamle Møller fandt ham,
da halvdød han laa
i Skov, med nøgne Fødder
og med linned Kofte paa.

Han plejet blev og kvæget,
men det vared kun kort,
saa kom han brav til Kræfter.
Han kaldte sig Hjort,
og sagde saa til Mølleren:
„Du ser, at jeg er stærk;
det er vel ej saa farligt svært
at lære dit Værk?

Saa kan jeg ogsaa plante
og ympe og saa,
samt mange andre Dele
forstaar jeg mig paa.
Hvis du mig vil beholde,
for Klæder, Hus og Brød,
jeg trofast vil dig tjene —
og du hjælper mig af Nød!“

Ham spurgte da den Møller:
„Hvor er du vel fra?“
Med rødmende Kinder
gensvared Svenden da:
„Jeg tjente, Nord paa Øen,
saa stolt en Riddersmand,
den mægtigste, den rigeste
udi vort hele Land.

Han ejer store Borge
med Lade og med Lo,
og Guld og raske Heste
og Svende, maa du tro.
Men jeg gav mig ikke af
med Stang eller Staal;
jeg hægede hans Lilier
og blædede hans Kaal.

Jeg røgtede hans Abild
fra Vaar og til Høst;
en Urtegaardsmand
lever ogsaa med Lyst!
Jeg sysled tro og stille,
jeg passede min Dont;
og roligt var mit Hjerte,
thi jeg tænkte ej paa ondt.

Da blev jeg nok af Avind
for min Herre beført;
en Aften blev jeg grebet
og bastet og snørt;
halvnøgen blev jeg kastet
i Kælderens Dyb;
der laa jeg mellem Øgler
og Tudser og Kryb.

Det hued mig just ikke
at dvæle længe der;
den klare Luft og Skovens Duft
jeg havde mere kær.
Saa fandt jeg paa med Liste
at bryde mig en Vej.
Gud kende maa min Brøde —
jeg kender den ej!“

Men Mølleren, den gamle,
han smilede med List:
„Saa alt, hvad her du melder,
er baade sandt og vist?
Du ser mig ikke ud til
at have tjent for Løn;
du ligner i din Fore mer
en Riddersmands Søn.

Dog — Bonde eller Ridder —
det har mig lige Magt;
det være nu og blive,
som din Mund mig har sagt.
Saa bliv, og pas min Have,
bær Vand, hug Ved og kærn
for Tøsen der; og vaag saa
for mig ved min Kværn!“

Alt som de saadan talte,
den Møllerdatter stod
nyfigen i den aabne Dør
og tripped med sin Fod.
Og da de slutted Pagten
med Haandslag, og gik,
hun hviskede: „Gud ske Lov da!“
og sendte dem et Nik.

Saa blev han der i Møllen,
saa tog han trøstigt fat,
og flittigt hjalp dem begge
ved Dag og ved Nat.
Han plukkede Havens Æbler
og fik dem op paa Loft,
de brune Køer flyttede han
paa Eng og paa Toft.

Saa pusled han i Haven,
saa skæftede han en Le;
han snittede Sko saa nydeligt,
som nogen vilde se.
Snildt flettede han af Vidie,
med grønt og med hvidt,
til Anna en Garnkurv,
hun havde ønsket tit.

Han øvede tusind Kunster,
og intet faldt ham svært,
og alt, hvormed han syslede,
blev dem begge saa kært.
I Hjertet Anna tænkte:
„Jeg kan jo ej derved!“
men hvor han stod, og hvor han gik,
var hendes Øjne med.

Naar saa den gamle silde
til Ro sig havde lagt,
gik Hjort i Møllen ene
og holdt sin Nattevagt.
Mens Voverne da bruste
og over Hjulet sprang,
hans Tanker gik saa vide,
og Barmen blev ham trang.

Saa hældte han paa Kværnen,
fik alt i Drift og Skik,
hen til den aabne Vindglug
han tankefuld gik;
han stirred ud i Natten,
og støttede sin Arm
og lænede sit Hoved
til den sitrende Karm.

Forsagt det var han ikke,
han kendte ej til Frygt;
hans Hjerte følte Længsel,
men det blev ikke sygt,
thi det var frisk og frejdigt;
men Fremtids Haab og Lyst
og Længselen bar Blomster
i Sangen fra hans Bryst.

Hans Sanges søde Toner
og de elskovsfulde Ord
fremspirede som Urter
af en foraarsvarm Jord;
de satte Knop og Blomster,
de spredte deres Frø,
og Frøet fandt et Jordsmon,
hvor det ikke skulde dø.

Naar ret han sang og sukked
af sin Længsel berørt,
og troede sig af Natten kun
og Skovens Træer hørt,
da vaaged der et Hjerte,
da aanded dybt en Barm,
da smilede to Læber
og en Kind blev saa varm.

I Sengen sad ung Anna
med Haand paa Brystet lagt,
hun følte Hjertet banke
ved Sangens Troldomsmagt;
det var en ukendt Sødhed,
og det friske Pigebarn
hver Nat sig hildede mer
i det usynlige Garn.

Om Dagen hendes Øje var,
som Himlen er i Vaar,
hvor Solen snart smiler,
snart Regnskyen staar.
Snart var hun bly og bange,
snart var hun kæk og fri;
Blik sendte hun ham mange,
men ak! de gik forbi.

Hans eget Sind, hans Tanker
maatte vandre saa vidt;
den fribaarnes Hjerte var
jo slet ikke frit.
Han gik og røgted troligt
og trofast al sin Pligt; —
og den gamle Faders Øje
ej kunde ænse sligt. —

Det var en Stund før Middag;
træt af sin Nattevagt
sig Hjort paa tvende Sække
i Møllen havde lagt.
Med brune Haar om Panden
han i det dybe Blund
laa der og smilte venligt
med den friske, røde Mund.

Foran ham dvæled Anna;
hun skulde sagt: „Kom ind!“
Brat standsed hendes Aandedræt,
og bleg blev hendes Kind.
Men Kækheds Rose atter
fremblomstred rød og sund,
hun bøjed sig, hun smiled,
hun nærmed sig hans Mund.

Hun vilde paa hans Læbe
sin Læbe trykke varm, —
da kom hun til at røre
den slumrendes Arm.
Det jog ham af en Slummer,
der var ham saa kær;
han drømte sig en andens
Favntag og Læber nær.

Op sprang han fra sit Leje,
han knejsede stolt,
ned sank hans Blik paa Pigen,
forundret og koldt.
Hun segned fast i Knæer,
som paa en Vægt hun bar,
han syntes hende dobbelt
saa høj, som han var.

Hun læste i hans Øje,
som talte koldt, men blidt:
„Jeg kan dig intet give,
thi intet mer er mit!“
Ind ginge de da tavse,
hvor den gamle ventede dem;
men nu var Freden borte
fra sit yndigste Hjem.

Før var hun let og lystig,
nu gik hun stille om,
hun smilede kun tvungen,
naar Faderen kom.
Med Hunden før hun ganted,
nu havde den faaet Ro,
og ligegyldig var hende
selv hendes røde Ko.

Og naar hun skulde sige
til Hjort: „Kom hid og hør!“
da gik det ej fra Læben
saa frejdigt, som før.
Og gik de hjem fra Engen,
hvor Køerne var,
hun bad ham ej at bære
det fulde Mælkekar.

Saa tænkte hun paa Jørgen,
den utro, kære Svend;
da smiled hun saa bittert
og stirred for sig hen.
„Jeg aldrig fanger Lise,
jeg aldrig fanger Ro;
mit Hjerte har ej Herberg
til begge disse to.“

Saa plejed hun i Barmen
som en Urt sin Smertes Braad;
hun blegedes og falmed,
skønt hun dulgte sin Graad.
Natten saa hende græde,
men Dagen sjælden le, —
og dette var da noget,
en Fader kunde se.

RHITRA

Den Møller stod paa Højen,
hvor over Skovens Top
man vide om kan skue,
og Hjort kom just derop.
Da sagde hin med Dvælen:
„Dig vil jeg nu betro,
hvad svart paa Sind mig tynger;
maaske jeg da faar Ro.

Hør, sig mig, ser du ikke,
hvor kummerlig og bleg
min Anna gaar, som ellers
var fuld af Spøg og Leg?
Jeg aner, hvad hun fejler;
jeg troede, alt var glemt!
end ser jeg Sorgens Spire.
i hendes Hjerte gemt.

Hun havde sig en Fæstemand,
saa ung, som hun var;
jeg tænkte, det skulde blevet
det lykkeligste Par;
en dygtig Karl var Jørgen,
saa ærlig og saa bold;
hist bor han hos sin Fader
henne i Akselvold.

De var som glade Børn,
de leged og de lo;
hun syntes mig saa lykkelig,
han syntes mig saa tro;
saa jeg var tryk og rolig
og takked Gud, der gav
mit Barn en kæk Beskytter,
naar jeg laa i min Grav.

En Aftenstund kom Anna
dødbleg fra Skoven hjem;
en Hemmelighed bar hun,
som end aldrig kom frem.
Hun vilde aldrig sige,
hvad der hun fik at se,
men lang Tid hendes Taarer
forkyndte Hjertets Ve.

Rent Jørgen var forandret;
tungsindig og bly,
han kom her mindre flittigt,
og var ordknap og sky;
jeg saa - tit, hvor han blegned
og sitred, naar han kom;
saa blev han ganske borte,
og alt var skiftet om.

Saa mødtes vi da ikke
før engang ved en Fest
i Roholt, hvor vi begge
vare budne til Gæst.
Der tog jeg ham til Side
i Haven, i en Vraa,
og sagde: „Sig mig, Jørgen!
hvad tænker du dog paa?“

Med angerfulde Taarer,
med hviskende Røst
han alt mig aabenbared
saa ængsteligt og tyst.
At Anna end han elsked,
ved Guds Blod han mig svor,
og dette var hans første,
det var hans sidste Ord.

Hvad skulde jeg vel sige?
Utroligt syntes jo
alt, hvad han mig beretted, —
dog maatte jeg ham tro.
Os Mørkets Herre faar jo
saa tit en Snare lagt,
vi fristes paa vor Vandring
af mangel sælsom Magt.

Se, for en Snes Aar siden
bemærked vi engang,
paa skovbegroede Fed
hist yderst at der svang
en hvidlig Røg sig langsomt
bag Træernes Top,
og hvirvled mellem Løvet
som fra en Skorsten op.

Vi troede, det var Vender,
der var stegne i Land;
vi tænkte, det var Røgen
fra deres Køkkenbrand,
og jeg og flere Grander
vi droge da derned,
de skulde dog ej syde
deres Davre i Fred.

Men da vi kom til Pynten,
vi ingen Vender saa;
bag Krattet mellem Buske
en lille Hytte laa,
opført af Mos og Græstørv;
foran i Lyngen rød
der sad paa Hug en Kvinde
med et Barn paa sit Skød.

Med ydmyge Lader,
men med listige Blik
den fremmede Kvinde
imøde os gik.
Hun vilde have Fred og Frist,
det kunde vi forstaa.
Os fremmed var Ordet, som
paa hendes Tunge laa.

I sin brogede Kjortel
hun nejed dybt mod Jord;
fra de kulsorte Øjne
det ret som Gnister fo'r.
Hun dækked ej med Blussel
det ene nøgne Bryst,
mens Ungen laa og kravled
i Lyngen med Lyst.

Saa lod vi hende bygge der,
hvor ellers ingen kom.
Selv vandred hun dog flittigt
i Bygderne om.
Vort Maal hun hurtigt lærte,
og følte sig tryg,
og tiggede ved Dørene
med Barnet paa sin Ryg.

Hun læged Ko og Kvie,
og spaaede gamle Mænd
god Lykke udi Dobbel
og Børn af deres Lænd;
Ungdommen Gods og Bejlere;
ved hemmeligt Spil
hun lærte dem at tvinge
sig Elskere til.

Saaledes saas hun ofte,
den snedige Kvind,
hos unge og hos gamle
at liste ud og ind.
Hun var saa slesk og ydmyg,
hun var saa kattemild.
Men fæl var hendes Øjes
dybtbrændende Ild.

Men altsom Glutten vokste
og vævert kunde gaa,
til den gamle Gulitza
man sjælden mere saa.
Og tidlig Tøsen, Rhitra,
skød op og blev stor,
og gik, knap tolv Aar gammel,
alt i Moderens Spor.

I de brogede Pjalter,
med nøgne smaa Ben,
var hun dejlig som en Rose
og altid skær og ren.
En Skov af sorte Krøller
om brune Hals og Kind,
som Stenkul saa blanke,
var hendes Hue og Lin.

Det eneste, lille Smykke,
hun ejede, det var
af pure Guld en Slange,
hun i venstre Øre bar.
Det var hendes bedste,
hendes dyreste Klenod;
og rørte man ved dette,
saa blev hun ikke god.

Hun stripped om i Egnen,
og hvor hun saa kom hen,
forvendte hun straks Hjertet
paa hver en Ungersvend.
Men alle de smaa Piger,
som leved her omkring,
dem, sagde man, hun lærte
hel mange slemme Ting.

Vi saa hende ofte,
net pyntet med en Krans
at danse os den vildeste
Ellepige-Dans.
Saa sang hun kaade Viser,
som selv hun opfandt,
slog Hjul henad Vejen
og som en Vind forsvandt.

Hun spiste saare lidet,
vel nøjet, med hvad hun fik,
og drak kun Vand det klare,
men ingen rusende Drik.
Hun smutted som en Lækat
paa Sti og paa Vej,
men — hvor hun var om Natten,
det vidste man ej.

Thi havde hun nu danset
og sunget og var træt,
og havde faaet at drikke
og spise, og var mæt,
saa, før man saa sig om,
var hun borte som en Mus,
og kom først sent igen
til et og samme Hus.

De unge Karles Rus, ja,
den kunde man forstaa!
Hun lille var, men rank dog
som en spillende Raa;
saa fint og dog saa fyldigt
sig rundede med Lyst
den kraftige Hofte
og det faste, unge Bryst.

Skønt voksen, ej hun skifted
hverken Sind eller Sæd;
halvnøgen, som en Vild
endnu gik hun klæd;
mer yppig var nu Dansen,
men endnu mere skøn,
og Sangen mere yndig,
og lokkende i Løn.

Man ymtede da ofte
snart hist og snart her,
at hin Mand og den Svend
var hendes Hjertenskær.
Det var ej Blik og Tale,
det var som Trylleri,
der drog dem efter hende,
og fast ingen gik fri.

Saa gik det ogsaa Jørgen,
min Annas Fæstemand.
Engang han saa, hun slumred
i Græsset hist ved Strand.
Da slog hun med et
de to sorte Øjne op,—
en Gysen sød da rislede
ham gennem hans Krop.

Og han var ogsaa fangen,
og han var hendes Træl;
hun havde slugt hans Hjerte
og formørket hans Sjæl.
Alt andet stod i Glemsel,
hans Villie var brudt,
og han tilhørte ganske
den farlige Glut.

Men han var den eneste,
som hun ej selv forlod;
den mandige Ungkarl
havde tændt hendes Blod;
kold holdt hun sig i Samkvem,
men i natlige Stund
hun søgte og hun fandt ham
med sin blussende Mund.

Hun var ham altid nær,
naar han aned det ej;
var hans Kammer end laaset,
hun aabnede sig Vej;
naar tit i fæle Drømme
hel trangt hans Aande gik,
da sad hun paa hans Leje
med stift stirrende Blik.

Da drog hun de røde Læber
fra hvide Tænders Rad,
sødt Smilet da fortolked
hvad stille Hjertet bad;
hun aabned sine Arme,
han brød da tit sin Pagt,
henreven af en lønlig,
ubetvingelig Magt.

Dog af alle gode Engle
han var ej rent forladt;
og stundom faldt et Lys
i hans aandelige Nat;
og i et saadant Lysglimt
blev da hans Tanke vendt
til hellig Antons Kloster,
som ligger hist paa Skrænt.

I Kirken hist, den stille,
tryk under Korsets Læ,
ved Skriftestolen ydmyg
han bøjede sit Knæ;
han lagde frem sit Hjerte
med alt, hvad det forbrød,
og for et kærligt Øre
han klagede sin Nød.

Den fromme Broder sukked:
„Din Fristelse er svar!
men Himlen for din Anger
Forladelse har.
Er Fristerinden hos dig,
da vend det saadan om,
at ej hun dig forlader
ad samme Vej, hun kom.

Da er du brat befriet,
din Strid er kæmpet ud,
og hende ser du aldrig.
Gak bort nu med Gud!“
Saa modtog han Velsignelse
med Suk og med Graad,
han kyssed Munkens Hænder
og takked for hans Raad.

Den følgende Nat derpaa,
med Havblik i sit Sind
han, træt af Dagens Møje,
var rolig slumret ind:
de gyseligste Gøglesyn
i Drømme da han saa,
som en Egebul tungt
over Brystet det ham laa.

Han vaagned med et Skrig, se!
da sad hun der igen;
let havde hun sin Haand
paa hans Hjerte lagt hen.
Hun smilede saa lokkende,
hun bøjede sig mild,
hun vilde med sin Læbe
hans Øje lukke til.

Rask rev han sig af Pigens
blødt svulmende Favn,
han sprang ud af Sengen
i Frelserens Navn;
han aabnede sit Vindve,
og i Kammerset ind
faldt fredeligt og venligt
det klare Maaneskin.

Stiv som en Billedstøtte
der Rhitra nu stod,
som Krampen hende knuged
fra Isse og til Fod.
Det dejlige Ansigt
fortrak sig med et,
som var hun i den gyseligste
Dødsqual bestedt.

Og mens hun stod saa hvid
som den kalkede Væg,
hendes Krop som en Skygge
blev mer og mere bleg;
saa svandt hun gennem Vindvet
lig en dæmrende Sky,
og et Hyl og en Jammer
lød højt over By.

For Vindvet slog han Kors
og takkede sin Gud,
der trygt ham havde hjulpet
af Syndens Snare ud.
Se, det har han betroet mig,
og saadan blev han frelst;
alt var ham som en Drøm, —
det mener jeg og helst.

Ung Rhitra var forsvundet,
hun aldrig saas igen;
nu blev der atter Fred
mellem Pige og Svend.
Men endnu voved Jørgen
sig ikke hid til os;
han er forknytt og bange, —
han dvæler ej af Trods!“ —

Her tav den gamle Møller,
men Hjort han mæled ej.
Saa gik de ned af Banken
paa den skyggefulde Vej.
Men Ungersvendens Øje
sig tankefuldt sneg
til Pynten, hvor Gulitzas
Køkkenrøg opsteg.

DEN VANDRENDE SANGER

Storken, den kloge Fugl,
forlængst var draget væk,
og gule Blade sejled
ned med den klare Bæk;
de skrigende Krager
forfulgte Bondens Plov,
Smaafuglene sad stumme
i den brogede Skov.

Nu Tiden og var kommet,
da Humlen skulde ind;
den stod endnu i Haven
bedækt med Høstens Spind.
De yppige Ranker
havde flettet sig til Net,
de lysegule Knopper hang
bag dunkle Blade tæt.

Rask Hjort nu afklædte
hver Sime og hver Stang,
den Møller og hans Datter
bar gennem Døren trang
de brusende Stængler
med deres Rigdom paa;
af bittersøde Kryder
da dufted hver en Vraa.

I Øverstestuen
hele Høsten blev slængt;
i Midten blev paa Træstagen
Tranlampen hængt;
da blev det muntre Arbejd
dem til en lille Fest;
hid kom der, for at hjælpe,
hel mangan venlig Gæst.

Der sad de, gamle og unge,
rundtom paa Stol og Bænk;
dem bar da liden Anna
til Velkomst en Skænk.
Saa plukked de med Iver,
ej Tiden blev dem lang;
der hørtes mangan Krønik
og mangan gammel Sang.

Men just som nu en lystig
Fortælling var forbi,
da toned der for Døren
en dejlig Melodi.
Derude under Linden,
paa Stenbænken sad
en vandrende Sanger
med sin Citar og kvad.

Han bad om Ly for Natten,
han bad om en Bid Brød;
da hældte ung Anna
den Humle af sit Skød,
og vinkede i Døren,
med rødmende Kind;
og knejsende og rank han
i Stuen traadte ind.

Han lystig var at skue
med Strengelæg i Haand,
med Blomster paa sin Hue
og med brogede Baand.
Den Møller da hel venligt
imøde ham gik.
De unge Piger skottede
til ham med skælmske Blik.

Men Hjort, som sad i Krogen,
hvor der var mindre lyst,
han rørte sig slet ikke,
han holdt sig ganske tyst,
og strøg ned over Panden
sin brede, brune Lok.
Da rakte man den Sanger
baade Mad og Drikke nok.

Imens han drak og spiste,
delte han med sin Hund,
der logred ved hans Side
og slikked sig om Mund.
Til Tak for Mad den rejste sig
paa Bagben og gik,
og gjorde andre Kunster,
efter Hundenes Skik.

Da mølede den Møller: „Sig,
hvem tjener du, min Ven?
Du er som Himlens Fugle,
der sorgløst flyve hen:
de sprede ej, de høste ej,
de sanke ej til Bo;
en Herre lader op sin Haand
og fylder deres Kro.

Saa mener jeg, du har vel og
en Herre rig og stor,
der fylde kan dit Bæger
og dække dig dit Bord.
Dig blev vist ellers Vejen
over Livets Hede trang?“
Da tog den Sanger smilende
til Citaren, og sang:

„Jeg tjener ingen Herre!
Som Fuglen fri og let
jeg ikke lod mig spærre
i Bur eller Net.
Den Drot, som jeg adlyder,
han bor her i mit Bryst,
og frejdigt jeg kun fryder
mig ved min egen Lyst.

Den hele Jord og Himmel
det er min Ejendom;
alle Herligheders Vrimmel
de flokke sig derom.
Min Skat kan aldrig tømmes,
ej mindskes kan min Magt;
aldrig kan der drømmes
mer kongelig en Pragt.

Hvert Sind og hvert Hjerte
er min ydmyge Vasal;
jeg dulmer hver en Smerte,
jeg smykker Glædens Hal.
Og Kvinderne, de søde,
ihvor jeg træder op,
mig bære huldt imøde
Liliens og Rosens Knop!“

Da letted paa sin Hue
med Smil den Møller god:
„Saa fornem Gæst at huse
jeg havde næppe troet!
Men Lige søger Lige!
det sømmes sig jo bedst:
du er vel, kan jeg tænke,
hel ofte Kongens Gæst?“

„Jeg kommer,“ kvad den Sanger,
„just lige fra hans Borg;
der hersker liden Glæde,
men desto mere Sorg.
Se, mens I flittigt sysle
med Øllets bitre Kraft,
ved Citren jeg fortæller Jer
de Syner, jeg har haft.“

Han lagde sig tilbage
og tankefuld saa
mod Bjælkeloft, mens Strengen
han sagte rørte paa.
Men hen til hans Læber
alles Blikke fulgtes ad.
Kun Hjort holdt sig stille
i Krogen, som han sad.

I KONGSGAARDEN

„Kong Erik sad paa Curve
i Højelofts-Sal;
den engellandske Frøken
var hans Dronning og Gemal.
Hun straaled ved hans Side
fra stolte Kongestol
saa mild og saa dejlig
som Vaarens klare Sol.

Men han var vild og flygtig
som Kornmod i Høst;
ustyrlig som Stormen,
der hæver Nordhavs Bryst.
Der var kun fattig Fred
mellem Dronning og Drot,
thi Hagelskur og Solens Smil
de enes ikke godt.

I Kongens Gaard der tjente da
det elskeligste Par;
den unge Strange Nielsen
den ene af dem var;
en kæk og frejdig Jyde
af den ædleste Rod;
for Dronningens Aasyn
som Kammersvend han stod.

Den anden det var Stjernen
i hendes Jomfruflok,
og det var Frøken Ellen
med den guldblondede Lok;
de Roser og de Lilier
de blegned paa hendes Vej,
hun dejlig var som Dagen, —
men det vidste hun ej.

Hr. Strange var udsprunget
af den mægtigste Æt;
klart var hans Skjold, hans Adel
uden Skygge eller Plet.
Hun kendte ej sin Fader,
og næppe var hun fød,
saa blev der talt forblommet
om hendes Moders Død.

Men hos den gamle Dronning
blev hun fostret som spæd;
i Fruerbur hun lærte
god Adels Skik og Sæd.
Og da hun var saa dejlig,
og da hun var saa god,
saa blev hun valgt at sidde
ved den unge Dronnings Fod.

Det vared ikke længe,
saa spired der frem
den lifligste Majblomst
og duftede for dem;
og alt som den yndig
i deres Vaar fremgik,
paa den de begge stirred,
og saa mødtes deres Blik.

Ung Strange vandrer ensom
i Skov og i Lund,
han ænser ej at jage,
han lokker ej sin Hund.
Og Frøken Ellen sidder
og sømmer Silken blød,
mens Haanden med Naalen
synker drømmende i Skød.

Han viste hende Høviskhed,
hvor som han kunde bedst;
han holdt hende Bøjlen,
naar hun steg paa sin Hest.
Ud fra de rige Lokker
da mildt to Øjne saa,
som Kornblomster smile
mellem guldgule Straa.

Saa fra et Smil de naaede
til et Haandtryk i Løn;
og Jomfruen modstod
ej Ungersvendens Bøn;
men hemmeligt de mødtes
i slig Uskyldighed,
at Himlens rene Engle
maatte juble derved.

I Curve Rosenhave
paa Grønsværet stod
en mægtig Kronhjort foldet
ved Lindetræets Rod.
Did ilede de begge
i Nattens Skygge hen,
den Hjort blev deres Løndoms
fortrolige og Ven.

Og Tegnet, som i Nattens Mulm
de brugte, hvergang
de nærmed sig hinanden,
det var en simpel Sang,
en jævn lille Vise,
uskyldig og glad,
som begge de to Hjerter,
der saa ofte den kvad:

„Hvor tindrer nu min Stjerne?
Hvor dølger sig min Skat?
Dig søger i det Fjerne
min Sjæl ved Dag og Nat!“
Og naar da Sangen toned,
den Hjort, lidt mindre vild,
vendte de brede Ører
og lyttede til.

Til sidst den blev saa taalig,
at den sig klappe lod;
og naar sig Sangen meldte,
ved Jomfruens Fod
den lagde sig i Græsset,
saa hun i lystigt Mod
tit hængte den om Halsen
sit kæreste Klenod;

en Kæde med et Kors,
med Frelserens Billed paa,
af gyldne Led og Plader
og smykt med Stene blaa.
Naar saa de maatte skilles,
hun med sin hvide Haand
igen tog af dens Nakke
det dyrebare Baand.

De troede sig saa dulgte
som Duer i Klippespalt;
men Øren har en Hofgaard
og Øjne overalt;
og intet er saa svært,
om man er nok saa snild,
at holde skjult for Verden
som tvende Hjerters Ild.

Dog ingen dem forraadte,
ej ublid Fortræd
for Foden Stød dem lagde
eller skræmmed deres Fred.
Man voved ikke saadant,
thi han var stolt og kæk;
man nænned ikkeheller
at volde hende Skræk.

Hjem stævned da Kong Erik,
i Hu var han saa gram;
ind drog han paa sit Curve,
og Ufred fulgte ham.
Tilsøs for længe havde
han fejdet paa Holsters Land:
lig Odderen, ej han kunde
faa Halen op af Vand.

Han ænsed knap sin Dronning;
men til Banket og Fest
de useligste Karle
han samlede til Gæst.
Hvad slet der var at finde,
det sad omkring hans Bord.
Som Herren er, saa træde
og Svende i hans Spor.

En Dag han sad og ganted
med dem ved fuld Pokal,
da traadte ind med Latter
en Svend i Kongens Sal.
Han meldte: „Herre Konge!
der staar ved Borgeled
en Tiggertøs, som ønsker
med dig at tales ved.

Hun lo kun, da jeg trued,
for Pисken ej hun løb,
og Hundene, jeg pudsed,
de blev bange og krøb!“
Kong Erik lystigt tømte
sit Bæger da paastand:
„Vi gad dog nok forfare,
om os hun trodse kan!“

Med Fjerbaret paa Isse,
med klingert Sværd ved Lænd,
strunk spanked gennem Borggaard
han foran sine Mænd;
og udenfor ved Linden
paa en Græsbænk de saa,
halv støttet paa sin Albue
den Tiggerpige laa.

Hun bar et pjaltet Skørt kun,
nøgen var Fod og Arm;
stor Dejlighed omgav dog
hendes Ansigt og Barm.
Og det eneste Smykke,
hun havde, det var
af Guld en lille Slange,
hun i venstre Øre bar.

Hun rolig blev siddende,
og lod de Fødder smaa
sig sagte kun bevæge
i grønne Græs og Straa.
Om Halsen ringled Lokker
kulsorte som en Snog;
to afgrundsmørke Øjne
paa Drotten hun opslog.

En Gysen overfo'r ham,
hans Lød blev saa bleg,
som i en Rus forstumlet
tilbage lidt han veg;
et Flammeblus saa atter
ham til Ansigtet steg,
men ej en Lyd endnu
fra Læben sig sneg.

Da hvisked han: „Hvad vil du?“
Man hørte knap hans Røst,
og heftigt under Fløjlet
sig hævede hans Bryst.
Men med Hovedet lidt hældet
tavs til ham skotted hun,
og smilede og spilled
med Fingren paa sin Mund.

„Hvad vil du mig?“ gentog han
med stirrende Blik.

Da rejste hun sig langsomt
og vinked ham og gik
foran saa let og sirlig ind
i tætte Rosenlund;
han fulgte hende lydig
som en kælen Skødehund.

Hvad der de talte sammen,
fik intet Øre hørt;
men de prægtigste Klædemon
hun snart saas iført.
Stærkt spraglede Farver,
hun allermest var huld;
saa bar hun sort og gult og rødt,
græsgrønt med Sølv og Guld.

Hun Kæder fik og Spanger
og sølvspændte Sko,
kun ingen Ring i Øret, —
hun blev sin Slange tro.
I lange Lindegyde,
som fra Borgen monne gaa,
hvor hist og her i Skyggen
Hofsinders Huse laa;

i sidste Sted i Rækken,
som var saa sirligt bygt,
halv dulgt bag Rosenhækken
og med Billeder smykt,
hun slumred mest om Dagen
i sin yndige Bo, —
til Slummer havde Natten
ej synderlig Ro.

Paa Jagt i grønne Skove,
ved Dans og ved Spil,
ved natlige Banketter,
hvor Glæden ret var vild,
paa ensomme Vandring
langs Curve-Søens Blaa,
man Dorrit, som hun kaldtes,
i Kongens Følge saa.

Naar paa mælkehvide Hoppe,
let bygget som en Hind,
hun traved hos hans Side
i Skovens Tykning ind;
naar i friske Sommermorgen,
i stille Rosenlund
de hviskede Bryst mod Bryst
og sukked, Mund paa Mund;

naar de sejlede paa Søen,
naar under Nattens Slør
han listed sig formummet
og svandt bag hendes Dør:
i hende rent fortabt,
kun hende ænsed han, —
forsvundet af hans Tanke
var Dronning, Folk og Land.

I Fruerbur sad Dronningen,
mens Taaren lønligt randt;
med sine unge Møer
hun væved og hun spandt;
men intet Net hun knytted
saa stærkt og saa snildt,
der kunde atter fange
hendes flygtige Vildt.

Saa gik en Høst og Vinter;
men da Kukkeren sang
igen i Vaarens Løvsal,
hvor Daadyret sprang,
da faldt ung Dorrits Øje
paa Hr. Strange engang,
da bagom hendes Have
han vandred over Vang.

Hel tankefuld hun saa ham
at søge ind i Lund,
iført den grønne Kofte,
med Horn og med Hund;
ømt blev da hendes Hjerte,
som havde det længe blødt;
vel følte hun en Smerte,
men det smertede saa sødt.

Ham fulgte hendes Tanke,
ham fulgte hendes Fred,
og hvor han siden dvæled,
der dvælede hun med,
og lokked ham saa listigt
snart her og snart der, —
ej mærked dog Kong Erik
den bedragelige Færd.

Thi, underligt at sige,
det lod, som hun var to;
paa samme Tid hun sad
i sin yndige Bo
og skæmtede med Kongen,
har mangan svoret paa,
at hun var set i Lunden
efter Strange at gaa.

Men Junker Strange trodsed
hendes Dejligheds Magt,
hans stolte Blik nedsllynged
usigelig Foragt.
Mat fra hans Hjertes Klippe
sank hendes Øjnes Skud,
thi han var ren som Sneen
og trofast mod sin Brud.

Hendes Smil og Sang og Dansen
saa sommerfuglelet,
alt — alt var forgæves,
og tilsidst blev hun træt.
Hun var som den, der svømmer
med stønnende Bryst
og af Brændingen kastes
igen fra sikre Kyst.

Foragtet Elskov vender
sig saare snart til Had.
Tit Læben bittert rynkes,
hvor Smilet nylig sad.
Sit Bytte Grumhed fanger
tit udi Listens Væv, —
naar Ulv gaar ud paa Rov,
lusker bagefter Ræv.

Saa fulgte hun sin Pine,
saa dæmped hun sin Harm,
en sikker Hævn hun fostred
i sin flammende Barm.
Ak, hun behøved ikke
at bruge megen List,
hun snart var paa Sporet
og Byttet hende vist.

Som Ørnen let opdager
to Duer i Klippespalt,
snart havde hun udspejdet
de tvendes Løndom alt.
Hun havde set dem mødes
ved Lindetræets Rod,
hvor fredelig og stille
den tamme Kronhjort stod.

Hun selv, med kvalfyldt Hjerte,
i Nattens dybe Ro
jo havde hørt dem synge,
de Nattergale to:
„Hver Nat er vor Sommer,
dens Blomster ere vi,
naar Dagen den kommer,
er vor Sommer forbi!“

Det trykked Braadden dybere,
der pinte hendes Sind,
og snigende som en Slange
hun tren til Kongen ind.
Hvor tindred da de Øjne,
hvor lokked Læben sød!
Hun som en kælen Killing
gled hen paa hans Skød.

Saa tog hun om hans Hage,
hun stirrede ham ind
saa smigerfuld i Øjet
med Munden paa hans Kind,
og drypped Gift i Øret
ved sine lumske Ord; —
fluks fandt de Vej til Hjertet —
op rasende han for.

Som afsindig han fraaded,
og hvid som en Væg
han greb sig med Haanden
om sit frodige Skæg,
og mumlede sagte:
„Ja, bort! ja, han maa bort!
Saa fare han ad Helved
paa den kronede Hjort.

Saa føre man Tøjten bort
fra Dronningens Bur
og evigt hende gemme
bag Laas og bag Mur!“
Saa stønned han stakaandet
og tumlede som ør.
Da listed Dorrit sagte
sig ud af Kamrets Dør. —

Den næste Dag man fritted,
man spejded her og der,
men dem, som man søgte,
dem fandt man ikke mer.
Hr. Strange var forsvundet,
og Frøken Ellen sad
ej mer i Fruerburet
og vævede i Lad.

Man gik omkring uhyggeligt,
man hviskede tyst i Vraa,
med ængstelige Øjne
man paa hinanden saa.
Forsvundet var og Hjorten,
som græssed ved Lindens Rod;
man rendte og begloede
den Plet, hvor før den stod.

Dog snart ej mer der spurgtes,
hvor de tvende blev af.
Som Vindpust, der hvisler
over daggammel Grav,
er Menneskernes Tanker:
de dvæle kun kort,
og skynde helst fra Smerten
og Rædselen sig bort.

Men Dronningen, den fromme,
den elskelige Viv,
hun glemte dem ikke,
hun skjælv for deres Liv.
Saa lod hun mig da stævne
i sit Lønkammer ind;
der sad hun sorgnedbøjet
med Haanden under Kind.

Jeg knæled ned og kyssed
paa Skørtets Purpurflig.
Da talte hun: „Hør, Folmer!
hvad jeg vil sige dig!
Du bære skal mit Lønbud
alt over Land og Sø,
du søge skal Hr. Strange
og den fattige Mø.

Jeg tror, dit Hjerte hader,
hvad der er grumt og slet;
jeg ved, at du er frejdig
og lystig og let.
Hvis du mig nu kan bringe
min Smerte Lægedom,
jeg naadig vil dig skænke,
hvad du beder mig om!“

Hos mig bar altid Kvinden
den allerførste Pris;
og Dronningen, hun er dejlig
som Eva i Paradis!
Jeg svor: „Dem vil jeg søge,
og jeg skal finde dem!“
og trykked atter Læben
paa Kjolens Purpurbræm.

Jeg mener, megen Talen
den baader ikke stort.
Med Strengelæg paa Ryggen,
straks ud af Borgens Port
gav jeg mig da paa Vandring,
som tit jeg plejer van;
jeg gæsted By og Bonde
og Borg og Riddersmand.

Hos Munkebrødre sorte,
hos hvide og hos graa,
ved fine Frueklostre
jeg bankede paa;
men ingen kunde sige
mig af det svundne Par,
fra hver en Port mit Øre
jeg lige tomt udbar.

Ej vender jeg tilbage,
mit Ord jeg løse maa,
om saa til Verdens Ende
min Fod skulde gaa,
om saa den ikke standsed,
før i min Grav jeg gik!“
Her tav den unge Sanger
med et spørgende Blik.

Men stum sad den Møller,
ej noget Svar der lød;
forlegen Anna stirred
paa Humlen i sit Skød.
De Væven saa, men voved ej
at gribe Traaden fat, —
forlængst alt havde Hjort
sin mørke Krog forladt.

Nu alle var bortgangne,
nu alt omkring ham sov.
I Møllen, medens Hjulet
brusede højt i Skov,
han tænkte paa med Smerte,
hvad Sangeren fik fortalt;
han vilde ej forraade,
hvor godt han vidste alt.

Fra Klostret Morgenklokken
fjernt over Bugten klang;
da stod den unge Sanger
alt rustet til sin Gang.
Han lystigt kyssed Anna,
tog Mølleren i Haand;
snart svandt bag Krat hans Pudel
og hans flagrende Baand.

GULITZA

Novemberstormen havde sig
til Borgeleje lagt;
nu havde den faaet Bugt
med Skovens sidste Pragt.
Paa Højen stod ung Strange
og stirrede did ned,
hvor hen i Sø sig strakte
det lange, smalle Fed.

Der dvæled tit hans Tanker;
thi Folmer Sangers Ord
ham havde tændt en Stjerne
og ført paa Haabets Spor;
nu hos den gamle Kvinde,
som hused hist bag Klint,
han vilde hente Nøglen
til sit Livs Labyrint.

Gulitza maatte vide, —
— saa bares det ham for, —
til Løsning og til Frelse
det kraftigste Ord.
Saa steg han ned ad Skrænten,
fra Krattet, i det Fri,
og vandred ud paa Fed
ad lidt betraadte Sti.

I Skov snart Vejen slynged sig,
og snart langs lave Strand.
Den hæse Maage svæved
henover dunkle Vand.
Klar hængte Taagens Draabe
paa sorte Tjørn og Gren,
kun søvnigt leged Voven
med Strandens Tang og Sten.

Men fjernt, hvor Pynten slipper,
en Røg steg mod Sky;
der øjnede han Hytten
i Buskenes Ly.
Af Sten og Mos var Væggen,
dens Tag af bleget Tang; —
der standsed han og lytted
til den sælsomste Sang.

Snart var det en tungsindig,
forsørget Kvinderøst,
der ret vil aande Smerten
af et fortvivlet Bryst.
Snart lød det som en Jubel,
uhyggelig og stærk,
lig Afgrundens Hilsen
paa Ondskabens Værk.

Han nærmede sig Hytten;
men udenfor han saa
en stridhaaret Ulv
ved Tærskelen at staa;
dog næppe fik den Øje
paa ham, saa for den ind, —
og straks i Døren viste sig
den vendiske Kvind.

Det rige Haar, lig Panden,
var bleget og hvidt;
om Kinderne og Skuldren
det hængte vildt og stridt.
Ud fra de sorte Øjne
kun matte Straaler skød,
som i den hvidgraa Aske
fra en halvslukket Glød.

I sine brogede Pjalter
hun nejed dybt mod Jord
med Hænderne for Brystet,
og mæled disse Ord:
„Jeg vidste af dit Komme,
før du dit Hjem forlod;
jeg saa dig tit i Drømme,
du favre, unge Blod!

Jeg kender nok din Adel,
som har sig fjælet bag
den hvide Møllerkoft; —
jeg saa din Skæbnes Slag;
jeg ved, hvad du vil spørge,
og jeg skal give Svar!
Kom, sæt dig her paa Stenen,
ej bedre Stol jeg har.

Det Vredens Barn, jeg fødte,
blev ogsaa din Fordærv;
at frelse dig og dine
er vel mit sidste Hverv!“
Forventningsfuld ung Strange
tog Plads paa bredden Sten;
selv hun paa Hug sig satte
med Skørtet om sine Ben:

„Jeg stammer fra en Høvding
hisset paa Lante Ryn!“
— stolt tindred hendes Blikke
under de sorte Bryn, —
„Er Dagen klar og skyfri,
fra Eders Jomfruland
min Hjemstavns hvide Klipper
hel grant man øjne kan.

Min Fader var kun Fisker,
og da han var død,
sig satte paa vort Dørtræ
baade Fattigdom og Nød.
Men frisk og vild som Fuglen,
der flager over Sø,
jeg voksede op og blev til
den dejligste Mø.

Med andre unge Piger
jeg legede ved Strand,
vi stred med Sten, vi svømmed
omkap i salt Vand.
Om Sommeren vi dansed,
bandt Kranse og sang;
vi knytted Net og Ruser
den Vinteraften lang.

Min Moder da fortalte
om Kamp og Fægterspil,
om hvordan det ved Fester
og ved Offere gik til.
Hun lærte mig i Løndom
hel mangel kraftig Kunst; —
saa leved jeg og stolede
paa Gudernes Gunst.

Du mener vel, at Korset
staar fast i Venders Land?
Det røkker end som Sivet,
der plantet er i Sand.
Nej, hemmeligt, men kraftigt
de gamle Guders Hær
end vogte vore Strande —
og Mørkets Gud især.

Dybt i den hvide Klippe,
hvor den hvælver sig hult,
hans pragtfulde Tempel
ligger sikkert og skjult.
End bringe der hans Præster
ham natligt Offer frem;
om Dagen ere de Bønder,
og ingen kender dem.

I mørke Løvfalds-Nætter,
naar Stormen tuder ret,
end slagtes Tyr og Orne
for en lykkelig Dræt.
End danses der i Vaaren
om de hellige Træ'r;
den sorte Gud der bringes
hvert Aar en Jomfru skær.

Hun være maa af fornem,
af ældgammel Æt,
og dejlig af Skabning,
uden Lyde eller Plet.

Hun til hans Tempel føres,
som var det hendes Grav.
Man aldrig faar at vide,
hvor hun er blevet af. —

Jeg laa ved Moders Side
og sov en Sommernat;
da vaagned jeg i Rædsel,
da greb man mig fat.
De stoppede min Mund,
de dæmpede mit Skrig;
ud bar de mig af Hytten,
indhyllet som et Lig.

Jeg følte, jeg blev baaret
gennem Moser og Vang;
jeg hørte, Skovens Susen
over mit Hoved klang.
De bar mig op ad Fjeldet,
tungt aanded deres Bryst;
Havet snart mig hilste
med sin dundrende Røst.

Saa gik det ned ad Bakke,
som dybt i en Dal,
og Luften, jeg indaanded,
blev saa underlig sval.
Da endelig de standsed,
ned blev jeg sagte lagt,
mit Slør blev bortrevet,
og jeg saa — hvilken Pragt!

Med Purpurtæpper tjældet
var den hvælvede Hal;
og Gulvet sammenføjet
af sleben Muslingskal.
De røde Lamper dufted
som Rosens første Suk,
mens Røgen op sig hvirvled
mod Loftets runde Glug.

Paa Gyldenstykkets Hynder
og Odderskind jeg laa;
men jeg var hel alene,
ej nogen Sjæl jeg saa;
jeg øjned ingen Døre
i den runde Klippehal,
kun lige for mit Leje
sig hvælved et Portal.

Forsigtig jeg mig listed
derhen, og stirred ned.
Det var et Svælg, et aabent,
en Afgrund sort og bred;
jeg dybt dernede hørte —
mens svimlende jeg stod —
hvor ind i Grotten bruste
den vilde Havets Flod.

Da lød en sagte Raslen,
forfærdet saa jeg om!
Frem bag de Purpurtæpper
to Skikkelser der kom.
Og det var tvende Kvinder,
i Slør fra Top til Taa.
De toede mig, de salved mig,
de klædte mig paa.

I mine sorte Lokker
blev snoet Korallen rød;
den søgrønne Silke
om mine Hfter flød;
om Midjen trende Gange
Guldkæden de vandt;
de kyssed paa min Kjortel
og nejed og forsvandt.

Saa var jeg atter ene,
det gøs i mit Blod.
Et dækket Bord jeg øjned,
som under Lampen stod,
med Honningbrød i Skiver,
bestrøet med Valmukorn;
og Vin, den røde, hvide,
blinked i gyldne Horn.

Med skælvende Hænder
af Kagen lidt jeg brød;
den flammende Vinmost
til mit Hjerte sig gød.
Da sluktes Lampens Lue,
og intet mer jeg saa.
Jeg famled til mit Leje
og kasted mig derpaa.

Ned i de bløde Hynder
jeg trykkede min Kind,
og Bølgens Klang fra Dybet
mig snarligt lulled ind.
De yndigste Syner
omgøglede min Barm, —
da blev jeg atter vækket
af en favnende Arm.

Af glødende Læber
tillukket blev min Mund, —
da vaanded sig og sukked
min Sjæl i Hjertets Grund!
Jeg aned, det var ham
med det frygtelige Navn,
jeg vidste, det var Guden,
der tog mig i Favn.

Tre Maaneder, tre Uger,
tre Dage saa hengik,
men aldrig noget levende
at skue jeg fik.
I Tempelet alene
og smykket som til Fest
om Natten kun jeg modtog
den rædsomme Gæst.

Engang jeg laa og slumred
i den bælmørke Nat,
jeg vaagned op i Rædsel,
man atter greb mig fat.
Man førte mig af Klæderne,
og nøgen, som jeg var,
hen til den dybe Fjeldport
ved Dybet de mig bar.

Der stemmede de op
den afskyeligste Sang,
frygteligt fra Klippernes
Hvælving det klang.
I rædselfulde Jubel,
fra Portens skarpe Rand
de ubønhørligt styrted
mig i det sorte Vand.

Jeg sank i Bølgens Fraade,
men dukked atter op.
Var det en Gud, mig frelste?
Usaaret blev min Krop.
Jeg brugte uvilkaarligt
mine Arme, mine Ben,
og fik saa fat i Mørket
paa Klippens vaade Sten.

Dybt drog jeg efter Vejret;
men Hjertet end holdt Stand.
Med Haand og Fod jeg stræbte
gennem bølgende Vand;
langs Grottens stejle Vægge
jeg følte mig for, —
alt svandt i det Fjerne
de Præsters vilde Kor.

Da kom jeg til en Krumning,
frem dæmred noget lyst,
og atter vaagned Haabet
i mit sukkende Bryst.
Vel bredere blev Svælget,
mer voldsom Bølgens Vægt,
jeg kæmpede dog modigt
og skæmmed ej min Slægt.

Jeg naaede Grottens Munding
i den begsorte Nat,
jeg søgte hen til Bredden,
hvor den var mindre brat.
Der kravlede jeg opad
og satte mig i Mag,
hvor Klippen over Søen
udskød sig som et Tag.

Der sad jeg da i Mulmet
ved det brølende Hav,
til Daggudens Stjerne
sig hæved af sin Grav.
Da øjned jeg en Fisker,
jeg vinked ham til Land;
han tøved angst, og snart jeg saa,
det var en kristen Mand.

Thi hellig Antons Billed
var skaaret i hans Stavn;
han korsed sig og hilsed
i den Herre Jesu Navn.
Jeg gengav ham hans Hilsen;
da tog han mig ombord,
og hyllet i hans Kofte
med ham jeg hjemad fo'r.

Hans Kvinde gav mig Klæder,
og i hans stille Bo
mit Legem sanked Kræfter
og mit Hjerte fik Ro.
Da saa engang den Fisker
til Videslet drog,
herhid i Baaden med sig
han venligt mig tog.

Her under disse Bøge
mit Fristed da jeg fik.
De Fiskere, de Bønder
mig gave Mad og Drik.
Jeg læged deres Køer,
jeg signed deres Garn,
og her i denne Hytte
jeg fødte Gudens Barn."

Her rejste sig Gulitza
fra Tuen, hvor hun sad.
I hendes Aasyn maled sig
det grusomste Had.
Stærkt blussed hendes Kinder,
hun rynked sine Bryn;
i Øjet funkled Ilden
saa skarp som et Lyn.

Den nøgne Arm hun strakte,
hun stamped med sin Fod
og knytted sine Næver:
„Hun er mit Kød og Blod,
men Aanden er en Djævels!
Den Kval du aner ej,
naar Moderen maa hade
sit Barn! Den kender jeg!

Da hun, for tidlig moden,
sit Ledebaand forlod,
hun yppig blev, som Ranken,
der fostrer Druens Blod.
Hvor hun sit Øje fæsted
i Hytte eller Hus,
der vakte hun, som Druen,
vild Svimmel og Rus.

Hun ejer fra sit Udspring
den frygteligste Magt.
Mig har hun forgjort
og i skændig Trældom bragt;
jeg er ej mer min egen,
o, Forsmædelse og Skam!
her maa jeg stundom vandre..
i den fæleste Ham:

Hun dejlig er som Dagen,
men Nattens Gud har tændt
sine vildeste Flammer
i hendes Barm og vendt
fra Lyset og fra Himlen
vellystigt hendes Hu,
og hvor hun blot sig viser,
fremspirer Sorg og Gru.

Hvor hendes Magt sig dølger,
ej sagde mig min Kunst;
den maa, den skal forsvinde,
som for Sol en Taagedunst;
du — du kan hende trodse,
din Haand og Hu er ren,
end har du aldrig syndet,
og du elsker kun een.

I Kongens Hjerte Rhitra
har tændt den vildeste Brand,
og hun er mere Hersker
i Borg og Land end han.
Men aldrig skal hun mere
udpresse Suk og Graad,
hvis mig du nu vil høre
og lyde mit Raad.

I Møllen dvæl, til du har hørt
den rette Time slaa;
til Kongens Borg du atter
da lønligt drage maa.
Der gribe du en Ugle
St. Hansnat, og tyst
lad skære ud dens Hjerte
af det loddækte Bryst.

Saa se du til at stande
ved hendes Seng en Stund,
naar Søvnens Gud har lukket
hendes Øjne og Mund;
læg Hjertet da, det røde,
tæt under hendes Barm,
hvor Blodets Kilde syder
til venstre vild og varm.

Tag hendes Haand, den højre,
— hun vaagner ej derved —
og tryk den mod dit Hjerte,
bøj sagtelig dig ned,
og spørg! — Da maa hun svare,
hun tvunget er dertil;
hun maa dig aabenbare
alt, hvad du vide vil.

Hun maa sig selv nedstyrtet
fra Højden, hun har naaet;
da blomstrer Fred og Glæde
af den Sorg, hun har saaet.
Saa fast hun maa sig hilde
i sit eget lumske Garn,
at du kan hende knuse,
mit usalige Barn!

Hver Taare da gengældes,
som hun fik udøst,
da hæves og min Trældom,
og Lænken bliver løst,
som hidtil mig i Jammer
og Elendighed bandt!“
Med Strengthed mæled Strange:
„Sig, Kvinde! er det sandt?“

Vildt slog sig da Gulitza
med Næven for sit Bryst,
et Skrig hun udstødte
og vendte sig mod Øst:
„Ved ham, der rider Hesten
saa skinnende hvid,
jeg sværger — ja, ved hende,
der er frugtbar og blid“ — —

„Hold inde!“ raabte Strange,
„Du ved, jeg ikke tror
paa dine falske Guder,
ved hvem din Læbe svor!“
Som lynslagen, Kvinden
nedsegnede til Jord,
hun vred sine Hænder,
og saa tog hun til Ord:

„O, hjælp mig da du milde,
du rige Herre Krist!
Dig vil jeg nu tilhøre, —
saa tror han mig dog vist.
Dit Kors det vil jeg bære
under et helligt Tag,
dit Navn det vil jeg prise
ved Nat og ved Dag.

Ved Susaa hist der ligger
et Hus med Taarne paa,
Dag og Nat derinde
de fromme Kvinder gaa;
der vil jeg ydmygt tjene, —
ved Ham, som hersker der,
jeg sværger dig, at Sandhed
min Mund beratted her!“

„Velan,“ gensvared Strange,
„jeg vil vove, dig at tro.
Guds Engle dig ledsage
til Hjertefred og Ro!
Gud signe din Beslutning!
Gak trøstig did og bring
til Klosters fromme Moder
kun denne lille Ring.

Hun venligt vil modtage
dig og mit Vennepant;
hun hjælper dig at løse
hver Lænke, som dig bandt.
Der skal du dig afføre
det vanhelliges Dragt,
og ydmygt søge Frelsen,
hvor Frelsens Skat er lagt!“

Med taarefyldte Øjne
Gulitza Haaret slog
tilbage fra sin Pande
og hans Haand til Læben drog.
Tavs stod hun der ved Hytten
og tankefuld saa
den ranke Junker langsomt
op ad Skovskrænten gaa. —

De Dage blev nu korte
og Natten blev saa lang;
Midvinterens Storme
deres vilde Jubel sang.
De graasorte Skyer
af Havet vælted op,
og Sneen fyldte Vej og Sti
og laa paa Bøgens Top.

Snart Isens klare Lænke
det store Vandhjul bandt.
Ung Annas Sind kun Hvile
i sine Drømme fandt.
Hr. Strange, utaalmelig,
fra Stuens lune Vraa
lod sine Tankers Række
saa vide Veje gaa.

JØRGEN OG ANNA

Naar Bækken risler lystigt
og Skoven den er grøn,
naar Duen bygger Rede
og kurrer i Løn;
naar blaa Violer vaagne
og Kukkeren gør Larm,
da vækkes ogsaa Haabet
i mangel sorgfuld Barm.

Da stiger op i Stammen
den lutrende Saft,
de sitrende Kviste
fornemmer Vaarens Kraft,
og fløjelsbløde Blade,
smaragdklare Skud
af glinsende, springende
Hylstre foldes ud.

Den venlige Vaarløft
fik og gjort Anna blød;
rask rulled hun sit Sytøj
tilsammen paa sit Skød.
Sit Solklæde tog hun
af Skabet hist paa Væg,
og fyldte saa en Haandkurv
med Brød og med Æg.

En Hulvej sig krummer
fra Skoven ned mod Strand,
forbi Vildbanegaard
langs det skvulpende Vand.
Der vandrede nu Pigen
saa tankefuld i Sind;
saa steg hun op ad Skrænten,
i St. Antons Kloster ind.

Den gamle Portner gav hun
den Skænk, som hun bar.
Ind traadte hun i Kirken,
hvor Solen straaled klar.
Dybt for det Allerhelligste
hun nejed sig mod Jord
og korsed sig og nærmed sig
til Munkenes Kor.

Ned faldt hun paa sit Ansigt
og inderligt hun bad;
saa knæled hun ved Stolen,
hvor Broderen sad.
Hun bøjed sig mod Gitteret
undselig, og lod
sin Sorg gaa til et Hjerte,
som Sorgen forstod.

Men hvad de tvende taled,
det hørte kun den,
hvis Villie sparer Myggen
og vejrer Verdner hen.
Da Pigen saa sig rejste,
der perled Taarer frem;
sød Vemod og Fortrøstning
sig spejled i dem.

„Jeg Jørgen skal tilgive!“
det hviskede i hendes Bryst,
mens atter hjem hun vandred
langs den solvarme Kyst.
„Men ham til Mand at tage,
det blev mig ej paalagt,“ —
her nikkede hun lidt trodsigt —
„jeg ta'r mig vel iagt!“

„At glemme ham, den anden,
mig falder ikke svært.
Mit Sind ej kan begære,
hvad en bedre er kært.
Ak, hvor det dog er sælsomt!
For mig er alt forbi!“
saa sukkede hun og vendte
sit Fjed til Skræntens Sti.

Den Vaardag var saa lummer,
og Pigen var saa træt.
Hel mødig steg hun over
paa Skovstentens Bræt;
og da hun under Skyggen
i Ensomheden stod,
i Græsset mat hun segned
ved Bøgetræets Rod.

Smaablomsterne de vugged
i Vaarvinden blid.
De klare lyse Grene
vinked Slummeren hid.
Den kom da ogsaa listende
paa hendes Øjelaag;
bagefter fulgte Drømmens
forvirrede Tog.

Først saa hun Rhitra danse
saa dejlig, men saa vild;
fra hendes Øjne lyped
den fortærende Ild;
og Jørgen hende fulgte
i Skovens Mørke ind;
der stod de Bryst mod Bryst
og Kind lagt til Kind.

Da sank i hendes Hjerte
paany det hvasse Sting,
da løb hun forvildet
paa en Hede omkring.
Der mødtes hun med Hjort,
men han ænsed hende ej;
sidst kom dog Folmer Sanger
og viste hende Vej.

Dernæst hun sad i Møllen,
men Skinsygens Harm
den vokste som en Malurt
ud af hendes Barm;
den døved hendes Sanser,
den skyggede saa tæt,
at ej hun øjned Jørgen,
der vanked bleg, forgrædt.

Brat hende Drømmen førte
igen til grønne Skov.
Hun syntes — som det var —
at hun laa der og sov.
Men mellem Lundens Stammer
sig væltede frem
et Hav af klare Skyer
og tilslørede dem.

Med et sig Skyerne skilte
og glimrende blev alt;
i den aflange, klare,
dybt himmelblaa Spalt
den høje Naadens Dronning,
den rene Jomfru staar,
paa Armen har hun Sønnen
og Stjerner om sit Haar.

Der straaled ud om hende
en unævnelig Glans,
af tusind Englehoveder
en fyldig Rosenkrans;
hun fæstede paa Pigen,
der slumrede paa Jord,
vemodig disse Øjne,
hvor Velsignelsen bor.

Hun løftede sin højre,
ømt advarende Haand,
og talede til Pigens
tvivlomspændte Aand:
„Du mener at tilgive?
Du gør det ikke helt!
Forladelsen du deler,
som dit Hjerte du fik delt!

Tilgiv ham helt! Sin Brøde
har han angret og fortrudt,
med ærlig, kraftig Villie
jo Syndens Lænker brudt.
Jeg bad for mangel Synder
og førte ham paa Vej, —
sig, Anna! vil du være
nu mere streng end jeg?“

Hun tav. Men tusind Stemmer
langt inde fra Paradis
sang til den hellige Jomfru's,
den rene Moders Pris.
Bort svandt den rige Glorie,
og Englekorets Lov
forstummed, og Anna vaagned
i den lysegrønne Skov.

Med heftig Hjertebanken,
bevæget, men dog glad
til Bøgens Rod hun læned sig
og eftertænkssom sad.
Sit blonde Hoved lagde hun
til Siden lidt, og saa
i Vejret, som naar Duen
spejder i Himlens Blaa:

„Det var de samme Ord jo,
som Munken fik mig sagt,
det var den ædle Sæd,
han i mit Sind fik lagt;
men Hun, den højtvelsignede,
lig Solens hulde Magt,
til Liv og til Blomstring
det døde Frø har bragt.“

Op sprang hun fra Græsset,
tog Kurven paa sin Arm;
let løb hun henad Stien
saa blussende varm;
og da hun saa sin Fader,
hun sank i hans Favn,
og hviskede undselig
hint dyrebare Navn.

Glad trykked hende Mølleren
til Faderhjertet tæt,
tog hende under Hagen
og hvisked: „Det var ret!“
Da straaled hendes Øje,
som før saa tit var vaadt,
og saa blev Jørgen hentet,
og saa var alting godt. —

Den Møller var snart paafærde;
han sendte Budskab hen
til alle gode Grander,
til Frænde og til Ven,
i Roholt og i Faksø,
i Akselhoved Sogn.
Da kom der hid til Møllen
hel mangan pyntet Vogn.

Alt efter bedste Evne
de bragte Føring straks
af Æg og Mælk og Smør og Høns
og andre gode Slags.
I Stue, Lo og Lade
blev dækket Bord ved Bord,
og Væggene behængte
med Grønt og Blomstersnor.

De lattermilde Piger
smykked den væne Brud,
stolt blev hun udstafferet
med røde Silkeskrud.
Det blonde Haar opstrøget,
strunk sad hun paa sin Stol
med Baand og Nakkestykke
og skinned som en Sol.

Hun løftet blev i Vognen,
rask Skaren for afsted
til Kirken over Mark og Eng,
igennem Lund og Led.
Foran, bagefter fulgte
i broget Række lang
tilhest de unge Karle
med Piskeknald og Sang.

Blandt dem red ogsaa Strange;
og da de saa kom hjem,
og Folket vel var bænket
og Skafferne bar frem
de store Suppeskaaler,
det høje Sulefad,
da gik han om og skænked
dem Øl til deres Mad.

For Enden af Brudebordet
de Spillemænd fremgik,
med Trommer og med Piber
de gjorde skøn Musik.
De Stoddere sig flokked
om Møllerens glade Hus,
de bleve alle kvægede
af Fad og af Krus.

Da Dugen var borttaget,
endnu ved højlys Dag
rask traadte udi Dansen
det hele Bryllups-Lag.
Der dansede først Strange
med den blomstrende Viv,
eja, hvor slog han sirligt
sin Arm om hendes Liv!

Det vared dog ej længe,
saa blev han klappet ud,
thi alle vilde danse
med den vakre, unge Brud.
Hun gik fra Haand til Haand;
mens vemodig i Sind
ung Strange sad paa Bænken
under den grønne Lind.

Da lød et Raab: „I Løkken
et prægtigt Dyr der staar
og græsser i den unge Rug!“
Da stimled ud af Gaard
en Mængde for at se det;
men Mølleren raabte: „Hjort!
spring ud, min Søn! til Dyret,
og se at faa det bort!“

Som vakt af dybe Drømme
ved Møllerens Ord,
sprang Strange op fra Bænken
og ud i Marken fo'r.
Han dem tilbage vinked,
som vilde følge med,
og ene gennem Skoven
til Løkken løb han ned.

I grønne Rug der græssed
det stolte Dyr i Ro,
det bøjede sin Nakke
med lodne Spidser to;
sin ranke Hals det rejste,
det spored og blev var, —
halv skjult i sin Manke den
en gylden Kæde bar.

Forsigtig standsed Strange
som en erfaren Mand;
i Brystet hamred Hjertet,
han næppe aande kan.
Det er hans Lykkes Vidne!
Det er hans gamle Ven!
Det er hans lette Ganger,
han kender den igen!

Han nærmede sig Agren
med varsomme Skridt;
han fløjtede den Vise,
som den hørte saa tit;
da vendte den sit Hoved,
den gik og den stod,
saa vekslede den atter, —
og Strange fatted Mod.

Sin Sang han atter fløjted,
og med lydløse Fjed
han under Vinden sneg sig
langs Buskene ned.
Da øjnede ham Hjorten
saa nær — og med et Sæt
forsvandt den for hans Blik,
hvor Krattet var tæt.

Men Junkeren bagefter
i den løvrige Skov!
Det var ham, som hans Lykke
var bundet til dens Klov.
Han som en kyndig Jæger
forfulgte snildt dens Spor;
snart begge var forsvundne,
hvor Ensomheden bor.

SKOVBRODEREN

Den korte, lyse Majnat
over Skovens dunkle Træ'r
var draget hen saa sagte,
og i dæmrende Skær
end tindred Morgenstjernen,
mens højt i Luften hang
den usynlige Lærke
som en Klokke, og klang.

I Skoven var der stille,
kun, som i Børneleg,
den fjerne Kukker lokkede
for Solen, som steg.
Men lidt efter lidt
kom der flere Stemmer til,
og Dagmor blev hilset
med det fulde Orgelspil.

Paa Hældet af en Bakke
den ædle Junker laa.
Med taarefyldte Øjne
Smaablomsterne paa ham saa.
Stærkt drog han efter Vejret,
med Ryggen mod en Rod;
Ild sitred i hans Pande,
og mødig var hans Fod.

Den halve Nat han havde fulgt
Hjorten paa dens Flugt;
tilsidst da Skov og Mørke
sig havde om dem lukt,
han havde sluppet Sporet,
og langt fra By og Hus
han segnet var i Lyngen,
fortumlet som af en Rus.

Det var den Feberhede,
som brænder i vort Blod,
naar paa Liv og Død vi kæmpe,
og Lykken er imod.
I dugfulde Lyngbusk
han kølede sin Kind;
da klang en Bedeklokke
huldt gennem Skoven ind.

Han folded sine Hænder,
han bøjed sine Knæ,
han lagde ydmygt Panden
mod det skyggende Træ.
Hel trøstet han sig rejste,
og fulgte Klokkens Klang;
gennem Skovbakkens Buske
han baned sig en Gang.

Dernede i Dalen,
hvor der løber en Sti,
hvor der risler en Kilde
og skynder sig forbi,
en Skovbroders Hytte,
med spidse Tag af Straa,
i Ly af et vidtgrenet
Egetræ der laa.

Over Hytten hængte Klokken
i den knudrede Gren;
om det buede Vindve
og paa Murens røde Sten
sig Vedbend havde flettet
til et yppigt Bladelag;
paa Pinde under Tagskæg
sad Duer ved deres Slag.

Et Billed af vor Frue
var naglet i Træets Bark;
ved Siden af et Sejlskib —
var det vel Noahs Ark?
Ved Roden paa en Mosbænk
den Skovbroder sad
med foldede Hænder,
og det lod, som han bad.

Hvidt var hans Haar om Nakken,
men Alder og Natur
hans Isse havde raget
en anselig Tonsur.
Men var end Panden skaldet,
han lige stolt den bar, —
det kunde han! — thi smykket
den var med ædle Ar.

Om brede Skuldre lagde sig
den brune Kuttet Læg;
ned over Brystet naaede
hans snehvide Skæg.
Dybt under Brynets Buer
to hvasse Øjne laa —
ej! hvilken mægtig Rejsning,
hvis op han vilde staa!

En gammel Eg han ligned,
som Kampestenen fast,
med løvrige Grene
og knudret Knort og Knast,
der ensom staar paa Sletten,
for hver en Storm et Rov,
den sidste ædle Levning
af en stormægtig Skov.

Paa Stien traadte Strange
og henad Planken raa,
som over Kildens Rende
mellem Glemmigejer laa.
Det var ham som en Indgang
til et forjætted Land.
Da løftede sit Hoved
den ærværdige Mand.

Sit faste Blik han rolig
paa Ungersvenden slog,
og fulgte ham opmærksomt
ved hvert et Skridt, han tog.
Saa rejste han sig langsomt
op fra sin Hvileplads,
og spurgte med en kraftig,
dybt dundrende Bas:

„Velkommen Gut! og hvem er du?“
Da standsed Stranges Fod,
hans Øje maalte Kæmpen
fra Isse og til Fod.
„Jeg hedder Strange Nielsen,
mig skæmmer ej mit Navn!“
Da aabned ham den gamle
paa engang sin Favn.

Han trykked ham til Hjertet,
saa Ungersvenden nær
i det kraftige Favntag
havde mistet sit Vejr.
„Det Aasyn før jeg skued,
end mindes jeg det grant,
men det er længe siden,
Gud bedre det saasandt!

Min Ven var han, Niels Strangesøn
til Ørum og Hyllerslev;
os skilte Døden tidligt,
men Mindet hos mig blev.
Jeg hedder Peder Skægge,
til Jernskæg blev det vendt;
de vendiske Hunde
det Navn ret godt har kendt.

Men se! din Fader var jo
en Herre stolt og bold,
han ejed baade Gods og Guld
og berømmeligt Skjold;
hvi kommer da som Stakarl,
foruden Sværd og Hest
i fattig Møllerkofte
min adelige Gæst?“

Da raabte Junker Strange,
som der han for ham stod:
„For Gud! nu maa jeg prise
min Lykkes Stjerne god!
Er I Peder Jernskæg,
den drabelige Mand?
Ej nogen bedre fandtes
til Raad og Hjælp end han!“

Saa meldte han, hvorlunde
han for Kongen var beført;
saa meldte han om Rhitra,
hvad han selv havde hørt;
end meldte han om Hjorten
og sit frygtelige Ridt,
om hvad hans Hjerter frygted,
en anden havde lidt.

Men da han nævned Ellen,
højt blussende og varm
steg Rødmen op paa Kinden
fra hans trofaste Barm.
Ved dette Navn Hr. Peder
sig slog for sit Bryst,
han greb hans Haand og sagde
med dybt bevæget Røst:

„Du kender denne Frøken?
Jeg ser og aner alt!
Det knuger haardt mit Hjerter,
hvad du mig har fortalt
om Konge og om Dronning,
om Ellen — Nu velan!“
— her svor han en Ed, —
„jeg tar fat, som jeg kan!“

Dit Aasyn og din Stemme
og alt, hvad du har sagt,
for Øjet har fremmanet,
hvad til Glemsel længst var lagt.
Du skal min Tanke høre,
og mine Syner se,
og hvad saa Tiden fordrer
af os begge, — det ske!

Men først du tage Føde,
og dernæst tage Ro;
du er saa bleg om Næbet
og staar slet paa dine to!“
Saa førte han ham ind
i det fredelige Hus
og satte for ham Ost og Brød
og Vand i et Krus.

Hel hyggelig var Cellen
med Bord og med Stol,
ind paa det lave Leje
straaled den unge Sol.
Paa Væggen hængte Skæggers Skjold
som i et Krigertelt,
med snehvide Ibskal
i det søblaa Felt.

I Vindvet stode Urter
og duftede sødt;
paa Krusemynten gynged
en Dompap sig blødt.
En Hjelm der laa i Krogen,
og den sribede Kat
sig Leje havde redet
i den hamrede Hat.

Paa Straasækken kasted sig
ung Strange da paastand;
ham Søvnen hurtigt førte
til Drømmenes Land,
hvor venlige Alfer
fløj ud og fløj ind
og styrkede hans Hjerte
og muntrede hans Sind.

Men ude paa Bænken
under skyggefulde Træ
den gamle sad alene
med Haanden paa sit Knæ;
han ordned sine Minders
vildtslyngede Gang,
mens Kildespringet risled
og Droslerne sang.

HR. PEDER JERNSKÆG

Den Eftermiddags Luft
var saa lummer og saa hed.
Den lune Varme sank
mellem Træerne ned;
graasløret var Himlen,
der rørtes ej et Blad;
som i Forventning, stille
de Smaafugle sad.

Stærkt dufted Gedebladet,
og med enkelte Kvæk
lod Frøerne sig høre,
mens overgiven kæk
de Myggesværme dansed,
og med varsomme Skridt
i Krat sig Ræven listed
og vendte sig tit.

Paa Bænken hos den gamle,
støttet mod Egens Bul,
nyfødt og kvik sad Strange
og saa forventningsfuld
paa Oldingens Øjne
og lytted til hans Røst,
mens Talen bold fremvælded
af hans mægtige Bryst:

„En taarnet Borg der ligger
paa den nordlige Kyst;
vildt Havets Bølger bryde
mod Klintens nøgne Bryst.
Af Skov man øjner intet,
men desto mere Sand;
der blev jeg født og baaren
og gjort til en Mand.

Det første, som jeg lærte,
var at svømme som en Fisk,
at ro med tvende Aarer
og i Kulingen frisk
at stille mine Sejl
i den rigtige Skik,
at passe Gøs og Skøde
og styre paa en Prik.

Det første, som min Fader
mig gav, det var et Sværd.
Han sagde: „Brug dit Væрге
kun udi ærlig Færd!
Men hug da ogsaa til
uden Lempe, saa brav,
at Himmel og Helved
kan genlyde deraf.“

Han sagde: „Vil du kæmpe
som en rigtig Dannemand,
som Ulven, den glubske,
du dristigt gribe an.
Og skal en Strid udfægtes
imellem to og to,
forsvar dig uforfærdet
som Mosens vilde So;

men hvis ud af en Træfning
tilbage du vil,
saa lær af røden Ræv,
thi han er snu og snild;
dog aldrig maa du vende
din Fjende Ryggen, før
du ved, du kan ham møde
gennem en anden Dør.

Ej Gækkes Spot dig røre,
men taal ej nogen Skam;
betro dig ej til Manden,
før du har prøvet ham;
stol ej paa Konge-Løfter,
før du kan se din Løn;
tro ej paa Kvinde-Øjne, —
det duer ej, min Søn!“

Da saa min Fader døde,
blev jeg rigtigt kastet om
fra Frænde og til Frænde;
men hvorhen jeg saa kom,
min Legeplads var Søen,
og Faren var min Ven,
og vi blev Følgesvende
og skiltes ej igen.

Kong Volmer kunde virke
den allerfineste Væv,
skarpøjet som en Glente
og snu som en Ræv.
Han brugte stærke Arme,
saa hyred han da min,
til Høvidsmand han gjorde mig
alt paa den salte Rhin.

Hos Vender og hos Holster,
i Øst og i Vest
tit kom jeg med min Skude
som ubuden Gæst;
og Lykkens Bør mig føjed,
paa Kyst og i Havn
de deres Glutter aved
med Jernskæggets Navn.

Til Gulland selv jeg førte
hans Folk og Skib dengang,
da Visbys Mure revned
og Portene sprang,
da Kræmmerne til Løsning
deres Kander og Stob
for Dankongens Fødder
maatte lægge i Hob.

Med de vendiske Hunde
jeg stadigt holdt Kur.
Saadan med trende Skibe
engang jeg laa paa Lur
paa Kysten ved Vismar
med et Par Hundred Mand;
da lod jeg mig en Morgen
i Jollen ro til Land.

Med mig var da Jens Due,
en smuk og lystig Fyr.
Jeg vilde se min Lejlighed,
han søgte Eventyr;
og dem fik vi da nok af,
thi knap var vi paa Strand,
en stadselig Godmorgen
de bragte os paastand.

Vel mine fire Gutter,
Jens Due og saa jeg
slog fra os, som vi kunde,
og lysned paa vor Vej;
men de var os for mange;
seks magte ikke stort
mod tre, fire Snese, —
den Regning let er gjort.

Tre faldt af mine Svende,
en sprang i Jollen ned;
os andre to paa Slæbetov
til By de trak afsted.
Os begge der de kasted
i et nederdrægtigt Hul,
der laa vi flere Dage
og døjed Sult og Kuld.

Jeg bad til vor Frue
og til Sankte Crispin,
jeg loved mig det hellige
Blod i Schwerin;
for Faste sørged Slutteren,
det var hans mindste Kunst, —
men al min Bøn og Faste
var platud omsonst.

Men Junker Jens Due
han vidste bedre Raad;
han tænkte saa, her hjælper
hverken Bøn eller Graad.
Han stoled paa sit Mælkebrøds-
Ansigt, den Hvalp!
Han byggede paa Kvinder,
og den Gang det hjalp.

Han saa paa Fogdens Datter,
hun var en Vare let;
han sagde: „Jeg nu reder
os ud af dette Net!“
Naar saa hun rakte Føden os
ind af den snævre Glug,
han stod der, og hun saa,
hvor han var ung og smuk.

Saa hviskede han til hende,
mens smiskende han saa
i hendes brune Øjne
og hun i hans blaa.
At saadant nu kan virke
og som en Trolddom slaa,
er noget, som jeg aldrig
i mit Hoved kunde faa!

Det var en evig Hvisken
mellem hende og ham;
men intet jeg begreb,
skønt jeg Følgerne fornam.
Vorherre selv maa vide,
hvordan han bar sig ad;
thi Lænkerne blev løste,
og vi fik bedre Mad.

Ja, stundom selv hun aabned
vort jernbeslagne Bur,
og Jens fik Lov at tage
i friske Luft en Tur.
Da tænkte jeg, som billigt,
nu render han sin Vej;
den, som betaler Gildet,
det bliver nok mig.

Men nej! En Aften kom hun
med Suk og sagte Graad
og hvisked: „Kom! Ved Stranden
der ligger nu en Baad,
som jeg har Eder maget,
Jens Due! kom, afsted!“
Da sagde han: „Nej, stop lidt!
Min Staldbroder med!“

Jeg traadte ud paa Gangen
og lod de andre to
med megen Suk og Kyssen
tage Afsked i Ro.
Der blev da givet Løfter
og der blev taget Ed!
Til sidst jeg maatte nødes
at forstyrre deres Fred.

Jeg tog min unge Due
og slængte som en Sæk
ham over mine Skuldre
og gik fra Fængslet væk;
og som jeg ned ad Gaden gik,
saa brugte jeg Mund,
og bandede paa Vendisk
den drukne Fyldehund;

at jeg ham maatte slæbe! —
og saa bar jeg ham ned,
hvor Jollen var mig anvist
ved den skummende Bred.
Ud sprang vi saa begge
og tog paa Aaren fat,
og haled af alle Kræfter
ud i den sorte Nat.

Saa gik det hele Natten;
da det gryede ad Dag,
jeg maatte ro alene,
thi Duen var for svag.
Til Tøninger og Mærker
jeg kendte mer, end han.
Ved Solfald da vi stege
paa Fakkebjerg i Land.

Til Sjælland kom vi atter;
der blev jeg dog kun kort.
Jeg kunde ikke rigtigt
fordøje denne Tort.
Saa rustede jeg Skibe,
saa samlede jeg Mænd,
saa bragte jeg de Vender
en Tak for sidst igen.

De Dage svandt saa hurtigt,
de bleve til Aar,
lidt efter lidt sig stænkede
en Sneflok i mit Haar.
Men Verdens Færd ej kunde
forstyrre Sindets Ro;
og endnu er jeg stærk
som en Bjørn, maa du tro.

Den Tid Kong Volmer døde,
og Datteren tog fat
saa kæk som en Løvinde
og snedig som en Kat,
da havde jeg mig vundet
baade Hæder, Gods og Guld,
og Fru Margrethe var mig
hel naadig og huld.

Hun sagde: „Se, Hr. Peder!
I er mægtig nok og rig,
men at I er alene,
ej længer sømmer sig.
Ej bør med Jer udslukkes
den adelige Æt;
jeg har Jer valgt en Hustru,
som vil passe Jer ret.

Det er Frøken Marri Skave.
Hun er af fornem Slægt,
hun har et yndigt Aasyn
og Kister, som har Vægt.
Hun kommer nu fra Skaane,
fra Hr. Jens Dues Gaard,
hvor frændeløs hun hidtil
har tilbragt sin Vaar!“

Hvad skulde jeg vel gøre?
Naar Dronninger de vil,
saa er der ikke noget,
at sige dertil.
Jeg lang Betænkning hader,
jeg handler helst i Fart,
og saa var snart det hele
baade klappet og klart.

Jeg saa den unge Pige da
paa Dronningens Ord;
fast tyktes hun mig for lille,
da jeg selv er saa stor.
Hun var saa let som Edderdun,
saa smidig som en Vaand,
jeg kunde hende baaret
som et Barn paa min Haand.

Og dejlig eller ikke —
det var mig lige kært.
Jeg gjorde, som min Dronning
havde budt og begært.
Jeg bejlede og fik et Ja,
dertil en gylden Ring; —
det hele gik saa let og glat,
som det var ingenting.

Fra Skaane var hun kommet,
og knap otte Dage svandt,
saa havde Kirken signet alt
den Pagt, som os bandt.
Med Fryd og megen Gammen
til min Stammeborg vi fo'r,
og satte, som man siger,
Fod under eget Bord.

Som ret og rigtig Kvinde
sig egner og anstaar,
var hun sirlig og høvisk
og venlig som en Vaar.
Hel ydmyg og beskeden
hun modtog og hun gav;
i Fadebur og Stegers
var hun ogsaa flink og brav.

Ja, alles Øjne smiled,
hvorhen hun saa kom,
thi ret som Solen var hun
velgørende og from.
Ved hendes Dør tog Sæde
af Stoddere en Flok;
og jeg lod hende give,
thi vi havde jo nok.

Ej Tidskort vi mangled;
mangen Nabo kom til Gæst,
mangen Leger og Gøgler
med sin Karre og sin Hest.
Hun sang til Luttens Streng
og slog i Tavl saa kvik,
og pyntelig og ærbar
med mig til Messe gik.

Men længe stod det ikke saa, —
en Maaned eller to —
jeg kunde ikke døje
at ligge der i Ro.
Ejheller Fru Margrethe
lod mig længe sidde fri; —
hun havde jo saa meget
at tage Hænder i.

Saa spændte jeg mit Harnisk
og gjorded Sværd og Dolk,
fik Skuderne fra Beding
og hyrede mig Folk.
Jeg følte atter Bølgen,
hvor under mig den sprang,
jeg hørte Vindens Fløjten
og Stormfuglens Sang.

Jeg hejsed mine Sejl
og stod fra Havn til Havn,
hvor Dronningen mig sendte;
jeg prented hendes Navn
i mangelen stridig Pande,
som havde det forgæst,
og gjorde, lig en Fisker,
mangelen dyrebar Dræt.

Syv Gange havde Maanen
sin blege Fakkell tændt,
det led vel henad Vinter,
da var mit Arbejd endt.
Jeg styred ind i Havnen
ved Ørethings Borg
til Dronningen; og her først
begyndte min Sorg.

Saasnart jeg fik sat Foden
paa tørre Grund igen,
min Fred og min Frejdighed
var rent som vejret hen.
Min Himmel blev saa lummer,
og Skyer vælted op
som de, der nu sig lejre
her over Skovens Top.

Man nævnte knap min Hustru,
og da med Lempe kun,
som ej de kunde genne
et Smil fra deres Mund;
alvorligt, som af Medynk
halv paa Skulderen man drog,
selv Dronningen tav stille, —
og jeg blev lige klog.

Man meldte mig forsigtigt,
som var det en Sorg,
at unge Fru Marri
nys paa min fjerne Borg
mig havde født en Datter, —
at det var kun som saa
med Moderen, og at endnu
inden Kirke hun laa.

Og alt hvad de fortalte,
var stillet op med Kunst;
og alt var som indhyllet
i en giftig, dunkel Dunst,
der knugede mit Hjerte,
forvirrede mit Sind,
saa jeg tilsidst ej vidste
hverken ud eller ind.

Jeg gik i denne Taage
forvildet om; men snart
Fru Ida Grubbes Tunge
mig gjorde alting klart.
Ret som en vindtør Jolle
med sprukket Bord og Bræt,
den Frues runkne Hjerte
ej kunde holde tæt.

Hun bød mig til sit Kammer,
hun bad mig sidde ned;
hun drejed sine Øjne
af sær Medlidenhed.
Med alle Sorgens Fagter,
med Taarer og med Suk
hun lod mig klarligt vide,
hvor Taalmodighed er smuk.

Som den bedste Munk hun præked
om et forsonligt Sind;
om Pligt, om Synd, om Ære
hun vævede sit Spind.
Sidst kom da om Fru Marri
den Hemmelighed ud:
hun var Jens Dues Slegfred,
kort før hun blev min Brud.

Jens Dues Ord og Miner,
naar der om mig blev talt,
i Fruens kloge Mening,
havde bekræftet alt.
Og da jeg rynked Panden
og stammed Tvivlens Ord,
saa blev hun rød i Kammen
og arrig hun svor:

„At i en Kæde Marri bar
et Kors med Stene blaa,
hvori, hel sirligt flettet,
en kulsort Haarlok laa.
Jens Dues Haar, som Ravnefjer,
var glinsende og blødt,
som Rævens Bælg mit Hoved
stridhaaret var og rødt.

Saa fik min Viv sin Skændsel
skjult med en Brudekrans,
og Ungen hist i Vuggen
var ikke min, men hans.
Hun meldte mig det hele,
hun fandt det ikke ret,
at Kvisten, den uægte,
indpodedes min Æt!“ — —

— Hvis før jeg var for selvklog,
saa blev jeg nu en Nar;
var før jeg for koldsindig,
nu rasende jeg var.
Jeg slog i Bord, saa Glas og Stads
i Kammeret fløj rundt,
jeg skreg saa vildt af Smerte,
at Fruen fast fik ondt.

Først nu jeg Daare fatted,
hvad en Hustru ret er værd;
først nu jeg syntes føle,
at en Kvinde var mig kær.
Først nu jeg kunde tænke
paa min kommende Æt;
først nu mit Skjold mig straaled,
da det havde en Plet.

Dog pludselig jeg tav.
Jeg holdt tilbagetrængt
min Smerte, lig en Tiger
i Jernburet stængt.
Den forskrækkede Frue,
den fromme, jeg forlod,
og listed mig til Stalden
i tavst fortvivlet Mod.

Som i en Rus jeg svang mig
paa første, bedste Hest,
og skyndte mig fra Borgen
som en forhaanet Gæst.
Saa red jeg uden Tanke,
uden Hvile Nat og Dag,
og standsede ved Aftentid
nær ved mit eget Tag.

Ved Borgeled min Ganger
jeg stilled ved et Træ;
den stønned og den segned
paa Græsset i Knæ.
Og op ad Vindeltrappen,
i Riddersalen ind
halv svimlende jeg vanked
med usikre Trin.

Til Kammeret jeg naaede
fortumlet og ør,
med skælvende Hænder
jeg aabnede den Dør.
Ved Lampens Lys en Seng
og en Vugge jeg saa;
en slumrende Vaagekvinde
paa Løjbænken laa.

Jeg stod ved hendes Leje!
Paa Bolstret fint og hvidt
med foldede Hænder
hun slumrede saa blidt.
Da aabned hun sit Øje,
og hendes Rædselsblik
skarpt gennem mit Hjerte
som en Lynstraale gik.

Jeg mine Arme slynged
omkring den spæde Krop,
fra Bolster og fra Hynder
jeg løfted hende op;
jeg kyssed hendes Pande,
hendes Mund, hendes Kind,
jeg trykkede mit Ansigt
mod hvide Skulder ind.

Kan Elskov da og Ømhed
og det grusomste Had
saalunde smelte sammen
og som Søstre følges ad?
Som i rasende Harme,
som i sødeste Lyst,
vildt knugede jeg hende
til mit pansrede Bryst.

Ikkun et Suk hun aanded,
et undertrykket Skrig, —
saa lagde jeg paa Sengen
min unge Hustrus Lig.
Vanvittigt mine Øjne
frem og tilbage fo'r,
efter et andet Offer
de rendte paa Spor.

Men tom var nu Vuggen,
paa Gulv den væltet laa,
og Kvinden var forsvundet.
Ved Dørens Laas og Slaa
hun, flygtende, forsigtigt
havde spærret mig Vej.
Let kunde jeg brudt ud,
men jeg gjorde det ej.

Gid jeg den Barnepige
for Øje maatte faa,
jeg hende skulde kende,
ihvor jeg hende saa.
Hun ægted nok en Jæger; —
hun gav maaske mig Trøst,
eller stødte end dybere
mig Smertens Pil i Bryst!

Paa Gulvet jeg mig satte;
i begge Hænder skjult
jeg lagde mit Hoved —
det var som tomt og hult.
Der sad jeg da saaledes
en Dag og en Nat;
da var min Styrke knækket
og min Villie mat.

Paa Bord de hende strakte
og klædte hende paa;
bleg, med de hvide Klæder
i sorte Skrin hun laa;
med Vievand og Kerter
de Munke skreg og sang,
og tavs jeg hende fulgte
paa sidste Kirkegang.

Jeg aldrig Barnet skued;
min Borg den staar forladt,
der Uglen rolig bygger
ved Dag og ved Nat.
Igennem brustne Ruder
nu farer Nordenvind,
i Borggaarden Ræven
frit lister ud og ind.

Til Rom gik saa min Vandring
og til den hellige Grav;
de Præster og de Klerke
mig rig Afløsning gav.
Men inderst i mit Hjerte
der sitrede en Braad,
mod hvis gruelige Smerte
de vidste intet Raad.

Hjemkommen hid, jeg atter
i Ærinde og Bud
for Dronningen da søgte
paa vante Veje ud.
Men Østersøens Brusen
og Kampens vilde Leg
ej døvede den Stemme,
som i mit Indre skreg.

Da Fru Margrethe lagdes
under Marmelstenen hen,
jeg stak mit Sværd i Balgen
og forløved mine Mænd.
Ej gad jeg sætte Foden
mer paa mit Fædreslot;
til Skovkloster gik jeg;
jeg tænkte: Der er godt!

Jeg kastede Hjälm og Harnisk,
drog sorten Kutte paa;
men alle Munkefagter
kunde plat ej forslaa.
Mit Sind blev mer opirret,
og dybere jeg faldt,
og bag de kvalme Mure
var jeg nær blevet kvalt.

Saa lod jeg her i Skoven
mig bygge denne Bo;
her kan jeg aande, tænke
og græmme mig i Ro.
Jeg mener: Han, som dømmes,
er mig jo lige nær,
om Hvælvingen er stensat
eller af Bøgetræ'r.

Men Barnet — det forladte, —
saa blev det mig sagt —
var hos den gamle Dronning
i Røgt og Pleje bragt.
Det er hin Frøken Ellen,
det favre Rosenblod,
der nu saa ydmygt sidder
ved den unge Dronnings Fod.

Og det er denne Frøken,
— jeg ta'r vel ikke fejl? —
hvis blide Øjne vare
dit Hjertes Tryllespejl.
Nu, hvis til Hjælp jeg duer,
som du siger, du tror,
saa tal, og slaa ej Øjet
saa undseligt mod Jord!"

Hr. Strange saa paa Gubben,
men mørkt var hans Blik.
En smertelig Tanke
ham gennem Sjælen gik:
„Jeg frelse vil min Ellen;
men saa jeg hende flyer,
hvis ej hun er af ægte,
uplettet Adelsbyrd.“

Med rynket Bryn han talte:
„Hør Stormen drager frem,
Oprørets Tunge mumler
i den fjerne Tordens Hjem.
En saadan Storm, et Uvejr
i mit Sind du har rejst;
som Sivet staar jeg bøjet,
jeg, som altid har knejst.

Mit Hjerte det er hendes,
jeg hende kaared ud
til Hustru mig at vorde,
som nu hun er min Brud.
Men er det, som du siger,
— den Tanke har vel Vægt? —
et Slegfredbarn ej skæmme bør
min ældgamle Slægt!

Vi leved som to Knopper
paa en enlig Hybengren;
den, som vor Løndom kendte
og saa, det var kun en;
umælende, men fredeligt
det kronede Dyr
stod hos, hvergang vi mødtes —
som i et Eventyr.

Det var den sidste Aften,
da i Rosenlund vi saas,
da løste hun, som ofte før,
Halskædens gyldne Laas.
Hun hængte Krucifikset
om Hjortens Hals og lo
og sagde: „Han skal smykkes,
thi han er os saa tro.“

Da var det, vi blev revne
fra hinanden med Magt;
og hvordan saa det siden
mig gik, har jeg dig sagt.
Mit Liv man jo lænkede
til Hjortens; og at hun
forsvundet er, det ved jeg
af Folmer Sangers Mund.

Men hende vil jeg frelse,
det koste, hvad det maa;
og Hjorten vil jeg fange,
at Korset jeg kan faa.
Et Middel er mig givet,
som jeg dig har fortalt;
til Curve nu jeg iler, —
der klarer sig vel alt!“

„Du siger,“ raabte Gubben,
„et Kors? med Stene blaa?
Og Frelserens Billed
er mejslet ud derpaa?“ —
„Saa var det,“ svared Strange.
„Ved Guds hellige Blod!“
Hr. Peder skreg, „du vækker
mig baade Frygt og Mod.

Imorgen skal du søge
herfra paa Hjortens Spor;
hos Jægere, hos Bønder
maa du spørge dig for.
Du kender jo til Tingen,
og du er flink og snild.
Hos Kongens gamle Jæger
jeg da møde dig vil.

Han bor ej langt fra Borgen,
i Skoven vild og fri;
jeg kender der hver Stente,
hver Sten og hver Sti.
Der vil vi med hinanden
oplægge vore Raad,
og der vil vi begynde
vor alvorlige Daad.

Endnu engang jeg kaster
i Verdens Strøm mig ud,
for Freden mig at fange
og vinde dig en Brud.
Vi Pigebarnet søge;
og er den Rose fin
en ægte, da — jeg sværger —
da skal hun være din.

Jeg tager Tag i Kongen,
jeg holder ham fra Fald;
jeg dundrer for hans Øre
som dette Tordenskrald,
der ruller over Skoven!
Endnu engang mit Navn
skal spørges, før jeg sejler
ind i den sidste Havn!"

Her tav Hr. Peder Jernskæg.
Han kasted sig paa Knæ
for Frelserens Billed
under det løvrige Træ.
Han trak i Klokkestrengen,
mens der i Bøn han laa;
og begge lod deres Tanker
hver sine Veje gaa.

Naar Villien har sig fæstet
til et sikkert Maal og Med,
let synke Tvivlens Storme
til Haabets Havblik ned;
og derfor kunde begge
i den kølige Bo
paa Straasækken trøstigt
sig lægge hen til Ro.

Thi Nattens Stund var kommet,
og den lummerhede Dag
var endt med vilde Storme
og knitrende Brag;
ned sused Regn i Strømme,
søvndyssende og sval,
og langsomt drog Uvejret
hen over Skov og Dal.

PAA HERREBORGEN

Og det var de Bønder
i Fensmark By,
fra Kalkerup og Sipperup
de jubled højt i Sky;
om blomsterklædte Majtræ
de dansede i Ring
til Fløjter og til Fidler
med de lystigste Spring.

I Bukser og med Kofte her
man unge Tøse saa,
og lange, føre Karle
med Bul og Skørter paa;
Maj-Greven og Grevinden
med Kranse og med Baand,
velsminkede og smurte
de tripped Haand i Haand.

Med sværtet Ansigt Narren
saa væver og saa fiks,
sprang om og gjorde Løjer
og vifted med sin Briks.
Paa Gærdet sad med Pose
en gammel Tiggermunk;
paa Sognefogdens Rønning
stod Storken nok saa strunk.

Saa trak de ud af Staldene
hel mangan smykket Hest;
i Manken Baand var flettet,
i Halen Sløjfer fæst.
Rask svang sig da i Sadlen
baade Pige og Dreng, —
hej! hvor de Fløjter hvined
til den skingrende Streng.

De Spillemænd red foran
Majgreven og hans Brud,
i klaren Solskin Toget
smukt gik af Byen ud.
Til Holmegaard ved Mosen
det først skulde gaa;
Hr. Iver Bugges Godtøl
de vilde smage paa.

Der knejser et Stenkors
ved Byens søndre Led;
der stod nu Junker Strange
og hviled sig derved.
Alvorlig var hans Tanke,
og mødig var hans Fod,
men lige stærkt hans Hjerte
og lige frit hans Mod.

Han som en prøvet Jæger
havde snuset sig frem
i Kulsvierhytter og
i Herremandens Hjem;
men ikke var han kommet
sin Flygtning paa Spor.
Han havde nu atter styret
sine Fjed imod Nord.

Ved Susaaen ligger
de Nonners stille Bo,
der raadede hans Moster
i from og hellig Ro.
Han havde hende gæstet;
og i en vanlig Dragt
havde den fromme Frue
sin ædle Frænde bragt.

I grønne Jægerkofte
her stod han fri og frank,
med Sølvhorn ved sin Hofte,
i Gjorden Daggert blank;
en sort Baret sad let og kæk
paa nødb rune Lok;
sin højre Haand han støtted
paa en vældig Tjørnestok.

Med Hu! og Hej! kom farende
de Bønders vilde Trop.
Han vaagned af sin Tanke
og slog sit Øje op.
Han hilsede: Guds Fred!
og de skraalede: Tak!
og Narren kom hen til ham
og gav sig i Snak.

„I staar her saa alene!
Hr. Jæger! kom, følg med!
saa skal I se, der vanker
adskillig Lystighed.
Den tykke Junker Iver
har dejlig Vin og Mad;
har I nu Lyst at smage,
saa kan vi følges ad.“

Da svarede Hr. Strange:
„Didhen vil ogsaa jeg;
nu ganske jævnt du ride,
saa viser du mig Vej!“
Men Narren grinte listigt
med sit sværtede Fjæs
og raabte: „Hejda, Spillemænd!
spil op nu og blæs!“

Saa holdt han sig tilbage
og red kun Fod for Fod,
mens af og til paa Strange
sit Blik han hvile lod.
Med et holdt han stille
og steg af Hesten ned
og hviskede: „Bolde Jæger!
hør, vi maa tales ved!“

I ser mig ud saa ærlig,
alt uden Falsk og Svig;
bredskuldret, højvoksen
I knejser mandelig.
Jeg selv er ikkeheller just
tabt bag af en Vogn,
jeg har saa gode Knokler
som nogen i vort Sogn.

Jeg trænger til en Hjælper.
Nødtvunget kun jeg har
mit røde Ansigt grimet
og gjort mig til en Nar!“
Da sendte ham ung Strange
et ret alvorligt Blik,
og svared: „Sig, hvad vil du?“
og henad Vejen gik.

Men Narren kasted Tøjlen
over Armen, og drog
tre alenlange Sukke
og sig om Panden tog.
Og mens de begge vandred
langs Pilehækken hen,
han øste ud sit Hjerte
for sin fremmede Ven:

„Mit Navn er Jens Pode,
jeg er en Bondes Søn;
til Karen Jeppes bejled jeg
alt længe i Løn.
Vore Fædre og Mødre
vare enige med os,
paa begge Sider var der
baade Penge og Gods.

Til sidste Voldermisse
vort Bryllup skulde staa,
og Øllet alt var gæret
og Skinkegryden paa;
da kasted Junker Bugge,
dette børstede Svin,
sit begærlige Øje
paa Kæresten min.

Men Karen lige dejlig
og ærbar og tro,
hun elsked mig oprigtigt,
ad Junkeren hun lo.
Det hjalp ham ej, han smisked
eller gjorde sig sur;
det var, som Vinden blæser
imod en Kirkemur.

Som saa hun sad en Morgen
paa Marken hos sin Ko,
kom Junker Iver ridende
med sine Svendé to.
Han havde faa't sin Davre
og hængte som en Sæk
paa Hestens Ryg og grinte,
rødblisset og fræk.

Han hikkede og raabte:
„Det nytter ej, mit Barn,
du slaar med dine Vinger
som en Kramsfugl i Garn.
Det første Kys jeg tager,
det hører mig jo til;
de andre kan du give
Jens Pode, om du vil.

Dog gør du dig for mussig,
som hidtil du har gjort,
saa skal du ride Hesten,
som staar ved min Port;
den er saa from og stadig,
og løbsk den render ej.“ —
Da rejste sig min Karen
og vilde gaa sin Vej.

Men Junkren brølte: „Karle!
Af Hesten straks, tag fat,
bind begge Tøsens Arme
og faa mig hende sat
i Hullet, hvor hun øjner
hverken Maane eller Sol!“
Da gjorde de to Lømler,
som Junkeren beføl.

De grebe plumpt paa hende
og tumlede saa vildt,
at Mælkespanden vælted,
og Mælken blev spildt.
Min Piges Hænder bandt de
med Reb og med Rem,
saa maatte hun da løbe
mellem Hestene med dem.

Fra den Tid har han hende
i Mørkestuen holdt,
alt under Portens Hvælving,
hvor der er hundekoldt.
Om Natten tit jeg sneg mig
til den gitrede Glug,
med blødende Hjerter der
jeg hørte hendes Suk.

Hver Dag han sender Bud
for at friste hendes Fred,
men altid Budet kommer
med den samme Besked.
Men slaar hun, som jeg haaber,
rent paa Herremanden Vrag,
Træmæren maa hun ride
i Morgen den Dag.

Til Holmegaard forleden
der kom en lystig Fant,
en Legere, en Synger,
med sit Strengespil og Gant.
Hel vel han blev modtaget,
de sammen sad og drak,
og det var hedt og fedt
med Gammen og med Snak.

Men allerbedst som Talen
den gik mest kvik og fin,
saa kom de op at kævles
alt over deres Vin.
Og Enden blev, at Bugge
han brølte og blev vred,
og lod den unge Gøgler
i Kældren kaste ned.

Der sidder han hos Karen.
Men nu er det min Agt
at faa dem løste begge
ved List eller Magt,
imens de andre danse
og juble og gør Larm;
og dertil kan jeg bruge
mer end min egen Arm.

Hvis jeg kan hende frelse
ud af Fængsel og Nød,
saa ved jeg, hvor mig venter
baade Fristed og Brød.
Den fromme Nonnemoder
i Susaa-Kloster hist
at tage os i Varetægt
har lovet mig forvist.

Der faar jeg Hus og Ager,
og er det end kun smaat,
under Krumstaven lever man
dog sikkert og godt.
Sig, vil I staa mig bi
som ærlig, dannis Mand?“
Da svared Junker Strange:
„Jeg vil se, hvad jeg kan!“ —

Som saadan de nu taled,
gennem Ladegaardens Led
de traadte ind og styred
til Borgen deres Fjed.
Her stode alle Heste
optømmede i Rad,
mens i den indre Borggaard
man gjorde sig glad.

Her skingrede Musiken,
her svang man sig omkring
alt paa de brede Fliser
med de kaadeste Spring.
Og Madsvend og Røgter,
hver Tøs og hver Dreng
var ogsaa komne med
i det lystige Slæng.

Portvægteren, den gamle,
som ellers var saa bidsk,
han fik sig en Svingom
med en Malkepige frisk.
Hr. Bugge stod deroppe
med vidtskrævende Ben
og gloede paa Vrimlen
fra Trappens høje Sten.

Ølkanderne gik ogsaa rundt,
og ingen Hals blev tør,
de drak, saa Panden gløded
og Tanken blev ør.

Hr. Bugge var ej doven,
han drak i svære Kluk,
saa greb han fat en Ungmø
og sprang som en Buk.

Jens Pode og Hr. Strange
i Porten dulgte stod,
jo mer de andre støjede,
jo mer fik de Mod.
De vare just ved Døren,
som til Mørkestuen gik,
og saa paa Laas og Skodder
med haabløse Blik.

Dog Lykken er os nærmest,
naar Nøden mest har trængt!
Med et Hr. Strange øjned
bag Portfløjen hængt
et vældigt Nøgleknippe;
for at lette sin Krop
til Dansen, havde Vægtren der
i Hast det slynget op.

Hurtigt og behændigt
de aabnede det Bur,
og Jens steg ned ad Trappen
langs den fugtige Mur;
han hentede de tvende
fra det dybeste Hul,
mens Strange stod paa Vagt,
kæk og forventningsfuld.

Det vared ikke længe,
før Jens kom atter frem,
med Fangerne bagefter,
og genned hurtigt dem
af Porten ud, fra Broen,
ind i den tætte Lund,
mens Nøglerne han sænkede
paa Slotsgravens Bund.

Saa fulgte han og Strange
med ilsomme Skridt,
op gik det gennem Skoven,
— de lyttede tit; —
saa kom de over Vasen
ved Holmegaard, og her
besluttet de at skilles
ad sine Veje hver.

Med nedslagne Øjne
den unge Pige stod,
mens ellevild af Glæde
hendes Kærest hviskede: „Mod!“
Men Strange saa forbavset
paa den fremmede Svend:
det var jo Folmer Sanger,
han mødte her igen.

„Velkommen,“ raabte Folmer,
„saa fanged jeg Jer dog!
Jeg noget Vildt dog bringer
hjem fra mit Jæbertog.
Den anden Fugl, Gud bedre!
hvor finder jeg vel den?“
Hr. Strange greb hans Hænder:
„Vi hjælpes ad, min Ven!

Men sig mig dog, Jens Pode!“
vedblev han og lo,
„er dette da hin Leger,
som i Døgnskifter to
har siddet med din Due
i Bur ved Vand og Brød?
Saa“ — Her afbrød ham Folmer:
„Snak! det har ingen Nød!

Skynd dig afsted, Jens Pode!
Til Klostret gaar din Vej.
Hvad Skæbnen mig betroede,
jeg raned det ej.
Lad Pateren dig binde
med Velsignelsens Baand,
og gak saa med din Kvinde
kun trøstigt Haand i Haand!“

Jens Pode græd og takked,
og lille Karen græd;
med glade Hjerter iled
de gennem Skoven ned.
„Se,“ sagde Folmer smilende,
„der gaar hun med sin Nar!“
og stemte hurtigt Strengen
paa Citren, som han bar.

Og da de var alene,
han svingede sin Hat,
hans Jubeltoner skingred
lydt gennem Busk og Krat.
Han kyssede paa Fingren
ad Blomster og ad Træ'r,
han smiled op til Lærken,
som til en Hjertenskær.

„O, Frihed! o, du søde,
min Længsel og min Lyst!
Opstanden fra de Døde,
velkommen ved mit Bryst!
Udrevet af min Vaande,
modtag mig i din Favn!
Saalænge jeg kan aande,
lovpriser jeg dit Navn.

Jeg ser de grønne Dale,
jeg ser det lyse Blaa,
de hulde Nattergale
jeg atter hører paa.
Jeg bader mig i Luften,
paa Græsset tør jeg gaa,
jeg drikker Rus i Duften
af Blomster og af Straa.

Sol kysser mine Kinder
med blide Øjekast,
og kraftigt Blodet rinder,
og Foden træder fast.
O, Frihed! slip mig ikke,
men lad, saa rig som god,
mig ved dit Hjerte drikke
til hele Livet Mod!“

Saa sang han, mens de iled
paa Skovsletten ud;
de ranke Svende knejste
som Fyrrens unge Skud.
Og da ved Solens Nedgang
de naaede til en Kro,
de standsed der og toge
Forfriskning og Ro.

ÆSELET

Under Bislag, ved Huset
med Kanderne paa Bord,
de veksled mangt alvorligt
og mangt et Skæmtens Ord.
Da sagde Junker Strange:
„Fortæl mig, før vi gaar,
hvad gjorde du Hr. Bugge,
at han var dig saa haard?“

Men unge Folmer smisked
og strøg sig om sin Mund:
„Naa Gud være lovet! her
jeg sidder frisk og sund!
Thi laa jeg end i Mørket,
var det min egen Skyld:
træd Kærling ej paa Taaen,
og rør ej Mandens Byld.

Vor Dronning — hende glæde
Guds Engle her og hist! —
har sendt mig ud at søge
om Jer og om et vist
velsignet, dejligt Møbarn,
som sad ved hendes Fod;
og hendes Ærind røgted jeg
med Iver og med Mod.

Hos høje og hos lave
jeg vandred ud og ind;
jeg lytted og jeg stirred
mig næsten døv og blind.
Men gaa paa Rævesokker,
det var mig aldrig kært;
thi Barn er i By bært,
som det hjemme er lært.

Se, naar jeg Narren mødte,
da kaldte jeg ham Nar,
og Slyngelen jeg vejede
og tog, for hvad han var;
og gode Ord og onde
fik passelige Svar; —
men sligt oprigtigt Hjerte tit
mig bitre Frugter bar.

Til Holmegaard ved Mosen
jeg kom paa trætte Fod;
det lakked just ad Aften,
paa Borgebro jeg stod,
og lod min Citer klinge
og istemte min Sang,
saa fra de røde Mure
sig Genlyden svang.

Et aabent Vindve fyldtes
med Junkrens tykke Krop;
han vinkede og raabte:
„Hej, Sanger! kom herop!“
Deroppe stod i Salen
et Bord med Krus og Fad.
Han bød mig straks at sidde
og drikke og faa Mad.

Jeg lod mig ikke nøde,
men satte fluks mig ned,
og langede til Fadet
og gjorde ham Besked.
Han spurgte, mens jeg tygged,
jeg svarte, mens han drak;
ret artig og fornøjeligt
gik Tiden saa med Snak.

Af Kanderne han skænked,
og vi drukke paa Kraft;
den spanske Vin løb i ham,
som i et Støvleskaft.
Men alt som den fik Indpas,
saa gik Forstanden ud,
og Løgn og Pral der strømmed
som Spøl af en Tud.

Hvad jeg ham saa fortalte,
det var ham alt bekendt;
hvad jeg havde døjet,
det var ham ogsaa hændt.
Om Kæmper han fortalte,
om Nisser, Trold og Dværg,
om at han selv var ofte
indtaget i Bjerg.

At sligt kan være sandt,
jeg aldrig nægte vil;
dog troede jeg, med mig
vilde Fyren drive Spil.
Tilsidst han lagde Haanden
paa Bug og drog et Suk,
og sagde: „Hør nu efter!“
og tog et vældigt Kluk.

„I tror ej slige Under?
I er endnu saa grøn!
Jeg ved, hvordan slig Vantro
kan bære bitter Løn;
derom min egen Slægt
kan føre Vidnesbyrd;
og derfor skal I høre
min Faders Eventyr.

Min Fader var en ung Mand,
lidt over en Snes,
og dejlig som St. Jørgen,
hvilket endnu kan ses
paa Kontrafejet hisset;
og man har sagt mig tit,
at ogsaa mig det ligner,
som om det var mit.

Der hersked Kiv og Klammer
paa den Tid i vort Land,
mod Kongens Vælde rejste
sig Bonde og Herremand.
Hans Bud de var for strenge,
hans Haand den var for tung,
han tømte Bondens Lade
og Kræmmerens Pung.

Fra Hus og Hjem han mange
ret ubarmhjertigt jog,
og mangel af Forbitrelse
fra Land og Rige drog.
Saa gik det og min Fader;
han gjordede sit Sværd,
i Vælskland tog han Hyre
udi Kejserens Hær.

Der fik han da en Fænnik
af Knægte til Hest;
og de var ilde sete,
hvorhelst de kom til Gæst.
Af Blod de spildte meget,
men samlede meget Guld,
snart havde og min Fader
faaet Randselen fuld.

Lig Paradis, man siger,
er dette vælske Land;
Guldæbler gro paa Træer
i evig Sommerbrand;
de Kvinder ere skønne,
og Himlen altid mild;
og Vinen, tænk Jer! Vinen
den vokser der jo vild.

I samme Land skal være
en By, Perus ved Navn;
paa Bjergetop den knejser
midt i Vinhavens Favn.
Did kom en sildig Aftenstund
min Fader med sin Trop;
af første Natteslummer
blev Folk da vækket op.

Som nu han stod og tænkte paa
at faa sig et Kvarter,
han oppe paa en Svale
en yndig Pige ser;
med venstre Haand hun Særken
holdt sammen om sit Bryst,
paa højre hang en Lampe,
der flammede lyst.

Det Syn ham straks bestemte;
han bankede da paa
med saadan Fynd og Alvor,
at man maatte ham forstaa;
vel kunde han ej tale
det Sprog, som der blev talt,
men der er visse Fagter,
som fattes overalt.

Da skød de Slaa fra Døren,
da blev han lukket ind;
ham førte til et Kammers
en gammel, runken Kvind.
Hun peged paa en Seng,
der skinned hvidt og smukt;
han peged paa sin Mund,
og hun bragte Vin og Frugt.

En Enke var den gamle,
det lod hun ham forstaa;
alene med sin Datter
hun leved saa som saa.
Var Moderen end gusten
og puklet og led,
saa var der hos den unge
desmer at frydes ved.

Hun bar en fyldig Fletning
med en Sølvnaal udi,
med sine sorte Øjne
hun skued kæk og fri.
Paa nette Fødder svæved
hendes sirlige Krop, —
kort sagt, hun var behagelig
fra Taa og til Top.

Naar Krigsmanden raster
og lægger Sværd og Skjold,
da søger han sin Hvile
helst udi Kvindevold.
Hans flygtige Bolig
da bliver ham et Hjem,
han nyder Øjeblikket
og ser ej længer frem.

En Hat med røde Fjedre,
et Sværd har altid haft,
saalænge Verden staar,
en vidunderlig Kraft;
og manges Kvinde lider
ret godt en saadan Mand,
om hvem hun trygt kan sige:
I Morgen rejser han!

Min Fader var som Tønder,
og Pigen var som Ild,
saa det var intet Under,
at det saadan slog til;
hun ej forstod hans Tale,
og hendes Maal ej han,
men det, som sagt, var Fagterne,
hvorpaa det mest kom an.

Han satte dyre Ringe
paa hendes Fingre smaa,
Guldspanger og Koraller
han ikke spared paa.
Med Øjne og med Hænder
hel veltalende han var, —
jeg har vel ikke nøddigt
at nævne hendes Svar?

I Vinhavens Skygge,
langs Søens Bred de gik,
i Kys de sig beruste
som den stærkeste Drik;
de sammen gik til Brønden,
de sammen gik paa Eng,
de sammen gik til Kirke,
til Bords og i Seng.

Men som det nu var hedest,
saa kom Skilsmissens Dag;
og dette var just ikke
den gamle til Behag.
Hun vilde holde Fuglen
saalænge fangen der,
indtil de havde plukket
den sidste gyldne Fjer.

Saa sagde hun til Pigen:
„Gak ind, min Datter fin!
og hent mig hist fra Hylden
den stærke Medicin;
det er en lille Flaske,
hvis Baand er lyseblaat,
jeg tror, det er paa Tide,
at den kan gøre godt.

Tre Draaber skal du dryppe
i Ungersvendens Vin,
saa skifter han ej Tanke,
saa er han evig din.
Lad ham kun spænde Sporen
og drage bort af By;
han komme maa tilbage,
for aldrig mer at fly.“

Min Faders Hest stod sadlet
paa Gaden alt, da hun
ham fulgte ud paa Trappen
og kyssede hans Mund
med Suk og Graad og sagde:
„Til sidste Valet
tøm endnu dette Bæger,
det vil styrke dig ret.“

Han drak; men straks han følte
en Kriblen i sin Krop;
Haar dækkede hans Lænder,
hans Ører vokste op;
paa begge sine Hænder
han ned sig falde lod;
som et hvidblisset Æsel
paa Gaden der han stod.

Forfærdet begge Kvinder
i Huset flygted ind.
Den gamle hviskede rasende:
„Men var du da blind?
Den urette Flaske
har du grebet i Hast!“
Da vred de deres Hænder
og i Taarer de brast.

Hans Krigskarle samlede,
de bandede, de skreg:
„Hvor er nu vor Høvidsmand?“
I Huset op de steg.
Der brød de alle Døre
og slog Kister itu; —
de tvende Kvinder daaned
af Angest og af Gru.

Men da de ingen fandt der,
saa red de uden ham;
bagefter dem han traved,
iført sin Æselsham.
De greb ham og de læssed ham,
hvad ej de bære gad,
paa Ryggen, baade Bytte
og Bimpler og Mad.

Mens langt ned i Vælskland
han fulgte deres Tog,
sin Flid og Kunst han brugte
at lære Landets Sprog;
og det gik let med Lempe,
foruden Ris og Stok;
thi havde han ej Mæle,
han havde Øre nok.

Den kejserlige Krigsmagt
den mødtes ved Rom,
og da den By var taget,
saa vendte den om.
Den Hob, min Fader fulgte,
kom atter til Perus;
den gjorde Holdt og rasted der
ved Kande og ved Krus.

Og mens den drak og jubled
den vilde Ryttertrop,
han sled sig løs i Stalden
og sparked Døren op,
og traved hen i Gaden,
hvor han havde lidt den Tort;
han vilde se sin skønne,
før rent han maatte bort.

Han Huset fandt. Paa Svalen
de tvende Kvinder sad;
en sysled med en Haandtén,
en væved udi Lad.
Knap stod han der, før Pigen,
rød af Ængstelse og Skam,
stødte til sin Moder
og raabte: „Ser du ham?“

„Mit Hjerte!“ svared Heksen,
„nu har han det saa godt,
for du ej kunde skille
det røde fra blaåt!“
„Og er der,“ spurgte Pigen,
„ej Raad, ham frelse kan?“
„Jo, naar han æder Lilier,
han vorder atter Mand!“

Han rystede sit Hoved
og stønned sit I-ah!
Hvor skulde han paa den Tid
faa hvide Lilier fra?
Da faldt hans Øje netop
paa en Apotekers Bod,
for Vindvet hvide Lilier
i tvende Potter stod!

Fluks stejled han paa Bagben,
efter Dyrets Natur,
og støtted begge Hove
paa Apotekets Mur;
sin Hals saa lang han strakte
og stak sin Mule op,
og aad de tvende Lilier
med Rod og med Top.

Men knap var Liliesaften
nedgledet i hans Bug,
saa fik han atter Hænder
og Fødder til sit Brug.
Han rejste sig og stod der,
en Ungersvend rank,
med røde Fjer i Hatten
og Brystplade blank.

Den gamle og den unge
de skreg ved dette Syn,
de styrted ind forvirrede
i Huset, som et Lyn.
Paa Flugt var ej at tænke;
Bysvenden tog dem fat,
og Dommeren fik Retten
end samme Aften sat.

Den gamle alting nægted,
den unge ligesaa;
men da man saa fik lagt dem
gode Haandskruer paa,
kom Sandheden for Dagen,
og Sagen saa blev endt,
at Tøsen gik i Kloster,
og Heksen hun blev brændt.

Nu tog min Fader Orlov;
efter denne slemme Spas
var det ham ikke længer ret
i Vælskland tilpas.
Han kom her hjem til Gaarden,
han gifted sig og fik
en Søn, som skal ham ligne
til Punkt og til Prik.

Sig, vover I at tvivle,
at min Faders Sagn er sandt?
I tror dog ej, vi fare
med Løgn eller Tant?
Selv var han blandt de vantro,
i Æselshammen bragt
han fik først rigtig Troen
paa det hemmeliges Magt!"

Hr. Bugge tav og pusted
og stirred over Bord,
som vilde han med Øjet
opsluge mine Ord.
Jeg svared: „Gerne tror jeg,
hvad I berettet har,
at Eders salig Fader
i Vælskland Æsel var.

Men," vedblev jeg dumdristig
og kaad af hans Vin,
„i Eders Skjold I fører
et halvt blodigt Svin;
hvi har I nu ej føjet
et helt Æsel til?
Det, synes mig, har Skæbnen
bevist Jer, at den vil."

Da grinte Hr. Bugge,
saa det klukkede i hans Vom.
Men da han lidt til Aande
og Besindelse kom,
han langsomt og alvorligt
gentog min løse Snak;
han anede da Braadden
og følte, at det stak.

Han bed i sine Negle,
han rynkede sit Bryn,
hans rullende Øjne
mig sendte Lyn paa Lyn.
Og saa kom Tordenen!
Han slog i Bord saa fast,
at Kanderne de dansed; og
han rejste sig i Hast.

Han fik to lange Kegler
i Hallen indkaldt.
„Nu skal I,“ skreg han, „faa
Eders Haansord betalt!
Min Vin I tyllad i Jer,
og syntes nok saa glad!
Saa det er Eders Maade
at sige Tak for Mad!

Kast fluks ham ned i Taarnet,
der er Plads nok til fler!“
Saa fo'r de Bengler paa mig
saa groft, som man ser
to Køterhunde ruske
Kaninens hvide Skind;
og slængte hel uhøvisk mig
i Mørkestuen ind.

Lidt ør og ganske blændet
jeg stod og famled der.
Lidt efter lidt det lysned,
og ved det svage Skær
den lille, ranke Pige
med bleget Kind jeg saa
at rave hen imod mig
paa det raslende Straa.

Men Frejdigheden flygter
saa let ej fra mit Bryst.
Jeg tog den lilles Hænder
og præked hende Trøst.
Jeg redeligt delte Halmen
og redte mig en Seng
fra hendes fjernt; thi, vil jeg,
min Dyd kan være streng.

En Krukke Vand vi havde,
dertil lidt daarligt Brød.
Naar saa vi drak og spiste,
hun dækked paa sit Skød.
Der var jo dejlig køligt,
og Straaet var ret frisk; —
saaledes jeg og Karen
holdt sammen Dug og Disk.

Men det var saa det hele!“ —
Her maatte Strange le.
„Saa gid jeg,“ raabte Folmer,
„ret aldrig Frelse se,
om ej fra mine Hænder
hun gik saa ren og skær,
som den straalende Lilie,
den I har saa kær!

Og hende maa vi søge!
vi hende frelse maa;
jeg aldrig mer for Dronningen
tør stedes eller staa,
før atter jeg har føjet
den Blomst til hendes Krans!“
Da sukked Strange: „Folmer!
ej før til Sankte Hans!“

Han talte om Gulitza,
om Rhitra meldte han,
han sagde af Hr. Peder,
den vældige Mand.
„Kom lad os vandre! Jorden
mig brænder under mit Fjed!“
Saa stod de op og ginge
gennem Hulvejen ned.

Alt Solen var til Hvile,
og over det dunkle Blaa
de evigklare Stjerner
højtideligt mon gaa.
Hr. Stranges Hjertestreng
var dybt alvorligt stemt;
men Folmer Sangers Tanke
var altid fuld af Skæmt.

Det lød i Stranges Indre:
„Hvis nu ej Rhitras Ord
kan lede mig til Ellen
og paa Kronhjortens Spor,
hvor skal jeg da vel løse —
hvor skal jeg da vel naa —
den Knude tæindslynget,
det Maal, jeg styrer paa?“

Hvis ikke Krucifikset,
som hendes Moder bar,
som Ridderen nu haaber,
kan yde Trøstens Svar;
jeg køber Pigen ind
i et fornemt Klosters Skød,
og søger fjernt fra Danmark
Forglemmelse og Død.“

Og det var Folmer Sanger,
han talte til sig selv:
„Mig andres Hjertesorger
henskyller som en Elv.
Velan, jeg Strømmen følger,
hvorhen den tager Fart,
at jeg kan atter skue
min Dronnings Aasyn snart.

Som efter Musen Katten,
som Ungmø efter Dans
jeg længes efter Natten,
der gaar før Sankte Hans;
da skal jeg Uglen fange,
da skal jeg Inger se,
da skal vi gøre mange
tusind Løjer og le!“

Saa fulgtes de med Foden,
men ej med Tankens Gang;
den enes var en Grublen,
den andens var en Sang;
indtil ved Dag de naaede
til Skovens Rand, og saa
paa Ageren tilhøjre
en Rudel Krondyr staa.

I den tidlige Morgen,
som det er Dyrets Skik,
de langsomt græssende
i unge Vipper gik.
De dukkede mod Jorden,
de knejste saa igen
og stirrede med Undren
paa de vandrende hen.

Men forrest i Flokken
der hævede sig en,
den største af dem alle
med bastet Tak og Gren;
hængt om den stride Manke,
foran paa dens Bryst
et Guld kors fremviste
Alverdens Haab og Trøst.

Ung Strange hvisked: „Stille!“
Men neppe var det hørt,
bort blev som af en Stormvind
den hele Rudel ført
henover grønne Slette
paa den fjederlette Klov
igennem Mosens Eller
og ind i tætte Skov.

Men Strange raabte: „Folmer!“
I følge mig nu ej!
Gak I til Jægerhuset
den genneste Vej.
Der mødes vi!“ Og hurtigt
over Marken han fo'r,
og fulgte ufortrøden
sin Skæbnes vilde Spor.

„Til Lykke!“ raabte Sangeren
og svingede sin Hat.
Flink skred han hen ad Stien
i det skyggende Krat.
Hans Hjerte havde Vinger,
hans Gang var som en Dans,
hans Tankers Række var
som en broget Urtekrans.

I JÆGERHUSET

En Rast fra Kongeborgen
der ligger en aaben Plet
i Skovens Dyb, af Hassel
og Bøg omgærdet tæt.
Der Bogfinken kvidrer,
der synger sorten Stær,
og Vildanden plasker
i det krusede Kær.

Hen ved den ene Side
en Jægerbolig staar,
straatakt med spidse Gavle,
og rundtom Huset slaar
et Gærde sig af Hvidtjørn
ret som en fyldig Arm;
den vilde Humle kravler
henad den runde Karm.

Der er saa ensomt, stille,
over den dybe Dam
kun af og til kan høres
Hunrævens hæse Glam.
Paa Engen Storken spanker
alvorligt og strunket,
højt under Skyen kredser
Guldørnen, som et Punkt.

Det var saa henad Middag
paa St. Albani Fest,
for Jægerhusets Gærde
der vrinsked en Hest;
en nordfrisisk Kleppert
graaskimlet og frag,
den stolteste Rytter
den bar paa sin Bag.

I Sadlen sig hæver
en mægtig Kæmpekrop;
i Staal saa er den smeddet
fra Taa og til Top;
det blanke Panser dækkes
af en Munkekutte brun,
paa Brystet bølger Skægget
saa hvidt som Svanedun.

I Skjold den hvide Ibskal
svømmer i det blaa;
syv grønne Paafjedre
over Hjelmkammen staa.
Ved højre Side dingler
det drabeligste Sværd.
Han raabte, saa det gjalded
højt mellem Skovens Træ'r:

„Hej, er her nogen hjemme?“
Da aabnedes et Led.
Ud tren den gamle Jæger
og sagde: „Guds Fred!“
Men da han saa ret nøje til,
saa slog han Haand i Haand,
og raabte: „Ved St. Hubert!
nu ser jeg nok en Aand?

Er det Jer selv, Hr. Peder!
med Kød og med Blod?
Saa vær mig da velkommen,
velsignet Eders Fod,
som træder paa min Tærskel!
Kom, hvil Jer paa min Bænk,
og faa en Bid til Styrkning
og til Velkomst en Skænk!“

Den gamle Herre svang sig
som en Yngling af sin Hest,
og sagde: „Først vi sørge
for den firbente Gæst!“
Han Hovedlav og Sadel
i Hast da smøged af;
med Vrinsken søgte Hesten
til Engen da i Trav.

Det var Hr. Peder Jernskæg,
han længtes efter Helm,
han fulgte ind i Haven,
tog af sin sorte Hjelm.
Dybt maatte han sig bøje
for at komme under Tag;
han hængte der sin Jernhat
og sin Dyrendal paa Knag.

Den Jæger bredte Hynde.
Men alt som der han sad,
ind traadte Husets Kvinde
med Dug og med Fad.
Da raabte brat Hr. Peder:
„Saa hjælpe mig St. Georg!
Den sidste Gang jeg saa Jer,
var paa min egen Borg!“

Sig ydmygt Kvinden nejed
og rødmed under Lin,
og hendes Øje fyldtes
med en Dugperle fin.
Hun hviskede ganske sagte:
„Jeg mindes nok den Stund!“
Tavs stirrede Hr. Peder
med et bittert Smil om Mund.

Han fulgte med sit Øje
den gamle Kones Gang,
imens hun stille sysled
og bredte Dugen lang.
Han greb, som i Tanker,
et Krus, hun stilled hen,
og drejede det i Haanden
og satte det igen.

Det var det bitre Minde
fra Dagene, som svandt,
der i hans Hjertes Mørke
som en Maane oprandt,
og klart paany ham viste,
hvad Tidens Taage fik
halv dulgt og udslettet
for hans Tankes trætte Blik.

Saa tyst som i en Kirke
der var ved deres Bord;
imens de finge Unnen,
der hørtes ej et Ord.
Afdækket blev saa Skiven,
saa holdt de deres Bøn;
da vinkede Hr. Peder
den Kvinde ud i Løn.

De satte sig i Haven
paa en Græsbænk, i Læ
af Hasler og af Hvidtjørn
under et Abildtræ.
Hun sagde: „Ædle Herre!
jeg kender Eders Hu,
og hvad Jert Øje spørger,
vil jeg besvare nu.

Men jeg har ingen Balsam
for Eders Hjertes Ve,
jeg kan Jer kun berette,
hvad selv jeg maatte se.
Ejheller kan jeg gøre
Eders Byrde mere svær!“
Saa talte hun, og Gubben
Drog dybt efter Vejr.

„Jeg tjente Eders Frue,
hun var saa from og god,
at jeg gerne for hende
havde givet Liv og Blod.
Og da den lille Frøken
var født, og Modren svag,
jeg passede dem begge
baade ved Nat og Dag.

Da hun den sidste Morgen
slog Øjet op saa mat,
hun sagde: „Ak, jeg drømte
saa underligt i Nat.
Mit Hoved er saa tungt
og mit Sind saa beklemmt;
Guds Moder maa vide,
hvad der er mig bestemt.

Jeg drømte, jeg var død,
og alt i Kisten lagt,
min Sjæl paa sine Vinger
stræbte opad med Magt.
Fra højre kom en Due,
fra venstre kom en Ravn,
de genned mig tilbage
fra Paradisets Havn.

Saa stod jeg ganske ene
i den vildeste Skov;
der kom en Lyngorm skridende
og hyled efter Rov.
Den slynged sig i Bugter
omkring mit svage Liv,
jeg vaanded mig og segned
som for Stormen et Siv.

Men før jeg sank, da saa jeg
dens røde Øjne glo
begærligt hen til Vuggen,
hvor Barnet laa i Ro.
Af Halsen rev jeg Korset her,
mit dyreste Klenod,
og slængte det paa Barnet
i Fortvivlelsens Mod.

Og neppe var det faldet
og laa paa Ellens Bryst,
saa traadte ud fra Krattet
højtideligt og tyst,
med høje, brede Takker
en kongelig Hjort,
fik Barnet op paa Ryggen
og ilede bort.

Saa sank jeg dybt i Dvale
i en lang, en bælmørk Nat;
jeg tabte Sans og Tanke —
og saa vaagned jeg brat.
Stor Jammer vil mig times,
forvist jeg det tror,
men liden Ellens Frelse
i dette Guldkors bor.“

Fra Barmen drog hun Smykket
ved det glimrende Baand,
hun trykked det mod Læben,
og med sitrende Haand
hun lagde Kors og Kæde
om Barnets spæde Bryst;
saa tog hun mig om Hovedet
og hviskede tyst:

„Gud fri os fra det onde!
Men skulde Faren naa
til denne Helligdom,“ —
og hun peged paa den smaa —
„da sværg mig, du vil vogte
paa mit yndige Nor!“
Saa bad hun mig saa bønligt,
og med Taarer jeg svor.

Saa ved I, hvad der skete, —
Hvorfor? ved ikke jeg.
I Rædsel greb jeg Barnet
og flygtede min Vej.
Jeg spærrede Jer Døren;
og i min unge Arm
bort bar min Skat jeg hurtigt
ved en bankende Barm.

Jeg vandred gennem Skove,
jeg vandred over Land,
og overalt den dejlige
Glut velsigned man.
I rige Herrers Stalde,
i Bondens ringe Bo
de lode hende die
baade Gimmerlam og Ko.

Jeg sad ved stille Søer
og lulled hende ind,
hun slumred paa min Skulder
med sin rosenrøde Kind;
saa da jeg kom til Hove,
som var min Vandrings Maal,
var hun væver som en Lærke
og buttet som en Aal.

Men det var Fru Margrethe,
Kong Wolmers Datter prud,
hun tog sig af den spæde,
og styred hende ud
med Klæder og med Smykker,
med Lærdom og med Tugt,
og alting hende anstod
saa yndefuldt og smukt.

Da Wolmers Datter døde
og Jorderig forlod,
sad Frøken Ellen siden
ved den unge Dronnings Fod;
indtil i Fjor, i Høsten
hun pludselig forsvandt!
Da blødte mange Hjerter,
og mange Taarer randt.

Man hviskede om Hr. Strange,
om en Hjort blev der talt;
men ingen kunde fatte
eller samle det alt.
Saa sank det hen i Glemsel,
som det gaar til paa Jord;
hvem tænker vel paa Sneen,
som skinned her i Fjor?"

Hun tav. Men Hr. Peder,
fordybet i sit Sind,
stift stirrede paa Græsset,
med Haanden paa sin Kind.
Hid tren den gamle Jæger,
han hørte de sidste Ord;
han sagde: „Hjorten kommer
nok her igen, jeg tror.

Hvis ej den alt er fældet,
saa er det Dyrets Skik
at søge did, hvor først
den græssede og gik.
Den glemmer ej de Skove,
ej den Mark eller Vang,
den kender alle Fugle,
den mindes hver en Sang.

Ved Toner kan den lokkes.
Ak ja, hvor mangen Gang
saa jeg dem ikke standse
og lytte, naar bedst de sprang.
Faar jeg først hin for Øje,
jeg ta'r vist ikke fejl;
jeg kender den saa nøje
fra Blad og til Spejl!“

Som saa han stod og talte,
rask over Gærdets Torn
syv kække Stød der hørtes
i et klingende Horn.
Den Jægersmand da lytted:
„Hvad? er jeg ved Forstand?
Det var de Strangers Løsen, —
og se, der kommer han.“

„Guds Fred! og Velkommen!“
da raabte alle tre,
da gennem Havelaagen
de Junkren fik at se.
Men Alvor paa hans Pande
og Bleghed paa hans Kind
neddæmped deres Glæde,
da tavs han traadte ind.

Sin flygtige Ganger,
sin Gaade havde han
nu atter fulgt forgæves
gennem Skov, over Land.
Frem og tilbage krydsed den
dog op imod Nord; —
for trende Dage siden
han havde tabt dens Spor.

Knap var nu al Forundring
og hans Fortælling endt,
saa lød der højt en Stemme,
som var dem vel bekendt.
Som Lærkeslag den jubled,
saa Skovens Hvælving klang;
og det var Folmer Spillemand,
der meldte sig med Sang:

„Du, som har Sorg i Sinde,
gak ud i Mark og Lund,
og lad de svale Vinde
dig vifte karsk og sund.
Gak over Høj og Dale,
og lyt ved Søens Glar
til Skovens Alvorstale
og Kildens muntre Svar.

Var Hjertet fuldt af Klage,
og brused Blodet vildt,
jeg gik mig ud at jage
det yndeligste Vildt.
Det var ej Hjort og Hinder,
ej Terne eller Tjur;
det var med friske Kinder
den vilde, fri Natur.

Jeg vil saa nødigt bænkes
i Stuen, under Tag;
der drikkes og der skænkes
i døsig Fred og Mag.
Langt heller vil jeg brede
min Dug bagved en Tjørn,
paa lyngbegroede Hede
i Selskab med en Bjørn.

Mig hued ingensinde
Smaafuglene i Bur,
som pynteligt paa Pinde
maa sætte sig til Kur.
Nej, paa de rigtig vilde
er det en frejdig Jagt;
om de er nok saa snilde,
er deres Værges svagt!“

Saa hørte de ham synge,
længe før de ham saa;
foran ham sprang hans Pudei
gennem de høje Straa.
Da kom han frem af Krattet
med Strengelæg i Haand,
med sit smilende Ansigt
og de flagrende Baand.

Da samled rundt om Bordet
de sad ved deres Vin,
Hr. Folmer førte Ordet,
thi han var snild og fin.
De bedste Raad han vidste,
han havde lystigt Mod,
og han med megen Liste
paa Kvindfolk sig forstod.

„At faa et Uglehjerte
det tager jeg mig paa;
og Dorrits Sovekammer
os aabent skal staa;
thi hendes Terne, Inger,
er i min Vold, jeg ved,
som jeg igen i hendes,
efter Tid og Lejlighed!“

De andre to ham loved,
hans Ord de gave Magt,
de vilde holde sammen
ved de Raad, han havde lagt.
Saa ginge de til Hvile, —
de to med Sorg i Sind;
til sine brogede Drømme
den tredie slumred ind.

ST. HANS AFTEN

I Skoven tæt ved Gurve,
i Ly af Bøg og Eg,
der vrimled det hel lystigt,
og der var Dans og Leg.
Fra alle Landets Egne
var kommet mangan Gæst,
fornemme og ringe,
til St. Hans-Aftens Fest.

Farvede Lamper straalte
fra tusind Grene ned;
rundtom var plantet Fakler
som Blomster i et Bed.
De Tjæretønder blussed,
ophængte paa Stav;
den glade Stimmel bølged
og larmed som et Hav.

Fra rene Sommerhimmel
snart her og snart hist
en lille, stille Stjerne
fremtindred som en Gnist.
Ej Straa, ej Blad sig rørte,
og trindtom Natten laa,
som en kulsort Morinde
med Glimmersmykke paa.

Der var med Vin og Mundgodt
saa mangen pyntet Bod;
de tørstige Sjæle
som en Mur om dem stod.
Mangen Springer og Danser
stod der ogsaa paa Lad
med sit malede Ansigt
og bar sig morsomt ad.

En Sværm af formummede
lidt efter lidt kom frem;
Hr. Peder og Hr. Strange
vare ogsaa blandt dem.
Ung Folmer var paafærde,
hvor der var lidt at se;
han gjorde tusind Løjer
og fik alle til at le.

Med et der klang Trompeter,
med Fløjter og Basun;
Dankonningen sig viste
i Skovens Paulun;
med ham en fager Skare,
saa munter og saa let,
med Guld paa Fløjelskofte
og Fjeder paa Baret.

Saa kom en dejlig Kvinde
agende i sin Karm;
fra Ansigtet hun løfted
Sløret med sin Arm.
Da blussede de Kinder,
da straaled de Blik!
Dankonning hende høvisk
imøde da gik.

Selv hjalp han den skønne
fra Vognen til Jord,
og hvisked hende lønligt
et skæmtefuldt Ord.
De sorte Slangelokker
slog hun fra Panden klar,
og hendes røde Læber
gav et smilende Svar.

Hr. Strange og Hr. Peder
de stode og derhos;
en Mumlen gik blandt Folket
af Beundring og Trods.
Hun lod de sorte Øjne
tillyne dem et Blink;
sødt toned da Musiken
paa Konningens Vink.

Han kvæged sine Øjne
og sin elskovsyge Aand
i hendes Lueblikke.
Saa greb han hendes Haand
og traadte hen i Kredsen
paa den fløjelsgrønne Grund,
og Sangen lød og Dansen gik
saa let igennem Lund.

Vel bruste Lystigheden,
men den gav ogsaa Ro.
Det er saa sødt at vandre
i Natten to og to.
Og mangt et Par sig listed
i Krattets Mørke ind
med bankende Hjerter
og med rødmende Kind.

Ung Folmer gik med Inger.
Han hvisked: „Favre Mø!
tilgiv mig, du maa sejle
nu i din egen Sø!
Imorgen, naar vi mødes,
maa du aabne hendes Dør,
som din egen, søde Inger!
du tit mig aabned før.

Hvad vi fra Dorrit tage,
er intet uden Ord;
hun skal os kun opdage
en Hemmelighed stor.
Og frygter du for Kongen,
til Dronningen du ty.
I hendes Jomfrubur
vil jeg skaffe dig Ly.“

Saa kiged han skalkagtigt
i Pigens Øjne ind,
strøg hendes Haar fra Panden
og kyssed hendes Kind,
og sprang saa let afsted
fra den glædedrukne Sværm
til Borgen op og standsed
under Lindetræets Skærm.

Men Dronningen, den rene,
med sine favre Mø'r
sad stille hist i Hallen
inden lukkede Dør.
Den hellige Vigilie
var endt; alene, tyst
i sit Bur hun kunde høre
den fjerne, vilde Lyst.

Da klang en Citters Streng
nede ved Borgens Fod.
Da lytted hun, da trængte
til Hjertet hendes Blod.
Hun rejste sig, slog om sig
et Fløjels Purpurskrud;
let traadte hun, den ranke,
paa Borgsvalen ud.

Hun læned sig til Rækket
bag den duftende Lind;
paa hviden Haand hun lagde
den fine, blege Kind.
Hun holdt sig tavs og stille,
hun aanded knap engang.
Op tonede franeden
ung Folmers Nattesang:

„Min høje, ædle Frue!
Jeg gjorde, som I bad.
Ud fløj jeg som en Due
efter Fredens Olieblad.
Endnu er det ej plukket,
dog brydes det forvist;
thi Himlen hørte Sukket;
alt vinker det fra Kvist.

Jeg gennem Skov og Dale
har vandret paa min Fod,
mens Klagen af din Tale
mit Øre ej forlod.
Jeg steg paa Bjerg og Banker;
og stærk jeg blev derved,
at det var dine Tanker,
som styrede mit Fjed.

Jeg døjede megen Smerte;
men som en Svaledrik
huldt kvægede mit Hjerte
da Mindet om dit Blik.
Langt hellere jeg døde,
langt heller blev jeg blind,
end Haabets Morgenrøde
se blegnet paa din Kind.

Der dæmrer nu en Morgen,
der lysner nu en Dag;
som Natten flygter Sorgen,
og som ved Trylleslag
vil alle Roser røde
og alle Lilier smaa,
oprejste fra de Døde,
sødtduftende fremgaa.

End tvungen, maa jeg dvæle
fjernt fra din Naadessol!
Jeg vover ej at knæle
end for min Dronnings Stol.
Ej tør min Ed jeg krænke,
— mig Længsel hid har ført! —
et Pant du naadigt skænke,
at du min Sang har hørt!“

Hun løste af sin Nakke
et blaat, guldvirket Baand;
de blonde Lokker strømmede
ned under hendes Haand.
Saa lod hun Sløjfen synke
og fjernede sig tyst.
Han fanged den i Luften
og gemte den ved sit Bryst. —

Den fjerne Larm sig tabte,
og Festen slumred ind,
i halvudbrændte Fakler
vifted en Morgenvind.
Og der var Søvn og Stilhed
alt over Skov og Dal,
i Bondens lave Hytte,
i Drottens høje Sal.

UGLENS HJERTE

Den morgenglade Lærke
højt under Himlen sang,
paa Blomster og paa Blade
Dugdiamanter hang.
En sagte Luftning sejled
hen over Skovens Ryg,
paa Engen stod end Dampen
af Mosekonens Bryg.

Men i den Lindegyde,
som fra Kongeborgen gaar,
hvor hist og her i Skyggen
Hofsinders Huse staar,
foran den sidste Bolig,
som var saa sirligt bygt,
halv dulgt bag Rosenhækker
og med Billeder smykt;

der stod nu Hr. Strange
og den gamle Riddersmand;
nysgerrig Morgenstjernen
keg over Skovens Rand.
Og Folmer kom og viste
en Boddik, som han bar;
til Løndommens Dør
det den sære Nøgle var.

Hr. Stranges Øjne brændte,
hans Kind var som en Væg,
paa Fingeren han prøved
sin Daggerts Odd og Ægg.
Han sagde: „Hvis hun vaagner
og ej bekender alt,
er hendes Lod afvejet
og hendes Dage talt!“

„Kom, skaf os ind!“ han hvisked
og greb i Folmers Arm.
Da traadte liden Inger
just under Dørens Karm.
Hun vinked og hun smiled,
men bleg var hendes Kind;
de Ungersvende drog hun
i dunkle Forhal ind.

Her slynged Folmer Armen
om hendes Midie blød
og kyssed hendes Læbe
og hvisked: „Du er sød!“
Men udenfor i Haven
under duftende Træ'r
som Vagt den gamle Herre
stod, støttet til sit Sværd.

Derinde løfted Inger
et Tæppe fra en Dør,
mens ned om hendes Aasyn
sank Undseelsens Slør.
Forelsket hun saa
paa den letfærdige Svend,
og peged tavs med Fingeren
til Rhitras Leje hen.

Der laa hun dybt i Slummer
paa bløde Hynder strakt,
som i en Sky hensunket
i al sin Ungdoms Pragt;
og under Silketæppet
aftegnede man saa
de unge Lemmer, runde,
som Havets Bølger gaa.

Den venstre Arm bag Nakken
laa paa det hvide Vaar,
den fine Haand begravet
i de slangesorte Haar;
den højre over Tæppet
langs den udsyede Søm;
de Fingre sagte krummed sig
paa Silken, som i Drøm.

Et Ben med spæden Ankel
og svulmende Læg
var listet ud fra Tæppet
mod den nødbrunne Væg.
For Vindvet hang og dirred
en Gren saa lys og lind,
med Blussel Rosen stirred
i Kammeret ind.

Mens Sangeren med dristig
og med veløvet Haand
for Barmen løste Løkken
paa det silkesnoede Baand,
Hr. Strange med faste
men lydløse Fjed
barsk hen over Gulvet
til Hovedgærdet skred.

I Folmers Haand han aabned
den Boddik og tog
og lagde Uglens Hjerter,
hvor Pigens Hjerter slog,
tæt under det faste,
kækt knejsende Bryst;
saa greb han hendes højre
og betragtede hende tyst.

En Sitren gennemgyste
den skønne Kvindes Krop,
der var en indre Kamp
som for at vaagne op.
De hvalte Bryn sig hæved,
bag Øjelaagets Gem
de sorte Stjerner tindred
uhyggeligt frem.

Hun mægtede ej at vaagne;
underdanig hans Blik
hun laa opløst og fængslet
som af en Dvaledrik.
Han sagde: „Sig mig, Rhitra!
hvor dølger sig din Magt?
Og lever Frøken Ellen?
Og hvor er hun henbragt?“

Et Suk, et ubeskriveligt,
steg op fra Hjertets Grund,
med bittert Smil hun aabned
sin rosenrøde Mund,
mens atter en Gysen
hendes Lemmer gennemfo'r,
med sælsomt dæmpet Stemme
hun mæled disse Ord:

„O, Slange! gyldne Slange!
min dyrebare Skat!
Dankongen fik du lokket mig
hver evige Nat;
men ak! du magted ikke
hin Ungersvend prud,
thi han var ren som Sneen
og trofast mod sin Brud.

Mit glødende Hjerte
og mit Favntag han forskød!
Saa gruelig en Smerte
havde nær voldt min Død!“
Her brast hun i Taarer;
som klare Perler gled
de frem fra Øjelaaget
paa Kindens Roser ned.

Ung Folmer, — mens bevæget
og rørt hans Hjerte slog, —
af Rhitras Øre Ringen,
den gyldne Slange tog.
Stærkt sitred hendes Læber,
og hvid blev hendes Kind —
et andet Drømmebilled
da stod for hendes Sind.

„Hvor kunde jeg vel leve,
før han var kommet bort?
Og Hævn jeg maatte have!
Paa den kronede Hjort
jeg lod ham baglæns binde, —
ha, ved Nattens stærke Gud!
det var en lystig Rytter, —
hvor det saa dejligt ud!“

Hun lo — en rædsom Latter! —
med vildtskingrende Røst,
som kom den fra et pinet,
et fortvivlende Bryst.
Hun lo, mens Taarer strømmed,
afbrudt af dybe Suk.
„Med alt det,“ tænkte Folmer,
„er hun, ved Gud! dog smuk!“

Men strengt gentog da Strange,
ubøjelig, sit Ord:
„Sig, lever Frøken Ellen?
Nu svar mig, Rhitra! hvor?“
Da bævede hun atter
som i Høstvind et Siv,
det syntes, som hun kæmped
for at komme til Liv.

Modstræbende hun mæled:
„Det er min bitre Sorg!
End lever hun, min Fjende,
paa sin Faders øde Borg.
Indmuret der hun sidder;
foruden mig, kun to
her vidste det. De tie;
jeg har bragt dem til Ro.

Kun een bevogter hende.
I Kamret, hvor han bor,
han tør kun ved at trække
med Haanden i en Snor,
hvis nogen vilde driste sig
at gøre hende fri;
da styrter hun i Dybet
vel Favne fem Gang ti.

Saalænge i mit Øre
den gyldne Snog jeg bær,
skal ingen Stedet finde,
hvor Frøken Ellen er.
Og Dronning vil jeg være;
ved Gift eller Staal
jeg skal mig aabne Vejen
til mit sidste, store Maal!"

Forfærdet slap Hr. Strange
den sovendes Haand.
Straks løstes hendes Lemmer
af Krampens spændte Baand.
Tilbage sank hun atter
i Søvnens rette Favn,
og smilte som et Barn
uden Sorg eller Savn.

Tavs fjerned sig Hr. Strange
og vinked Folmer: „Kom!“
men langsomt fulgte Sangeren
og saa sig ofte om.
Det var, som paa hans Fødder
der laa en Lænke svær;
først da han stod i Haven,
han rigtig fik sit Vejr.

Fra Kongeborgen iled
de trende Venner ned
til Jægerens Bolig
gennem Skoven afsted.
De tavse gik, som lytted de
paa Lundens Klokkespil;
hver havde sine Tanker
at holde sig til.

Men da de vare komne
ved Jægerhuset nær,
ung Folmer kasted Ringen
i dybe, klare Kær.
Som levende det sprælled,
det glimrende Kryb;
det syded og saa svandt det
i bundløse Dyb.

Den samme Aften svang sig
Hr. Peder paa sin Hest;
tilfods de unge Svende
ham fulgte som bedst.
Den Sanger bar sin Strengelæg,
i Sorrig og i Fryd
den fulgte ham trofast.
Nu slog han til Lyd:

„Højtidelig er Natten!
Paa Skovens bløde Sti,
paa Vejen efter Skatten
hel travle stræbe vi.
Hvor vore Fjed vi træde,
snart Fare bor, snart Fred,
her vandre Sorg og Glæde
som Rejsefæller med.

Som med et Slør for Øje
vi skue intet grant.
Vor Fod sig vogter nøje,
som om et Baand den bandt.
Viol og Bukkar sender
med Duft en Hilsen fro,
mens hisset Ravnene vender
et Aadsel med sin Klo.

Her klaren Kilde risler,
hist damper Mosen ful;
Hugormen snedig hvisler
bag Lyngens tætte Skjul.
Den vilde Rose daarer
os med sit søde Smil,
og gribe vi, den saarer
tit med en giftig Pil.

Hist Lygtemanden flammer
og lokker ved sin Ild
os ind blandt Skovens Stammer
fra Vejen, kaad og vild;
mens trøsterig en Stjerne
ned mellem Løvets Pragt
vejleder fra det Fjerne
og faar os Varsel bragt.

Her snuble vi paa Roden,
hist Stien er saa blød,
og vekselvis faar Foden
snart Hvile og snart Stød;
dog Hjertet skal ej grue!
i Øst vil klar opgaa
en nyfødt Morgenlue, —
da skal vi Skatten naa!“

Saa lød hans Sang. Dens Toner
i de andres Sind genklang;
og selv Hr. Peders Skimmel
fit Retmaal i sin Gang.
Saa drog de ud af Skoven,
hen over Mark og Vang,
mens foran dem med Bjæffen
Hr. Folmers Pudel sprang.

BEFRIElsen

Højt paa en nøgen Banke,
hvor Marchalm og Græs
af Sandet magert spirer,
ej langt fra et Næs
der laa den gamle Borg
med Tinde og med Taarn,
hvor Peder Jernskæg fødtes,
og han husede tilforn.

En lille, fattig Have
laa tæt ved Murens Hegn,
ret som en Haandfuld Blade
tabt i en øde Egn.
Og alle Træer og Buske
for den barske Nordenvind
havde bøjet deres Toppe
forknytt mod Landet ind.

Tungsindigt Taarnet stirred
mod Nord paa Havets Spejl,
fra Brinken ud til Hesselø,
til fjerne hvide Sejl.
Mod Syd dens Øjne fulgte
med Høj og Dal, der skred
i smaa, i mindre Bølger
mod flade Slette ned.

Dybt nede, tæt ved Stranden
et Fiskerleje laa,
lerklinede Hytter
med Tag af Tang og Straa.
Om Borgen kvidred Svalen,
og Maagen skreg ved Strand,
hvor evigt mellem Stene
rulled det salte Vand.

Tre Stenkast vel fra Borgen,
hvor Vejen, sandet, brat,
den sidste Krumning slynger,
der stod et lille Krat
af tætte Avnbøgstubbe,
af den haardføre Tjørn;
der Tornskaden bygged
med sine kække Børn.

Her standsed just Hr. Peder
og svang sig af sin Hest.
Det lakkede mod Aften
og Solen stod i Vest.
Paa Skrænten hviled Folmer
med Pudlen ved sin Fod;
iført Hr. Peders Kutte
den ædle Junker stod.

Med Mandebloods Knopper
ham Folmer havde smurt,
ved Rynker og ved Furer ham
højtaldrende gjort.
De udsyede Støvler
selv drog han af saa fus;
thi barbenet Munken
jo gaar fra Hus til Hus.

Han talte til de andre:
„Jeg ene bør og maa
som Tiggermunk til Borgen
i denne Kittel gaa.
Med fromme Ord og Lader
jeg Dragen vil i Ro
faa dysset, til jeg mægter
at lænke dens Klo.

Thi øjner han os alle,
er Faren altfor stor;
hvor hurtigt naar ej Haanden
den rædselsfulde Snor.
Vil han mig selv tillivs,
ej agter jeg det stort.
Det vorde skal den sidste
Misgerning, han faar gjort!

Men er jeg først derinde,
da lister Eder hid;
det turde jo dog hælde,
I kom i rette Tid!“
Saa talte han og vandred op
i Vejens dybe Sand,
med Hætten ned om Panden,
krum som en gammel Mand.

Hen over Vindebroen,
hvis Lænker hængte ned,
han, støttet til sin Knippel,
traadte med langsomt Fjed.
De næsvisse Krager,
halvtamme, op han jog;
han spændte sine Muskler,
og kækt hans Hjerte slog.

Paa jernbeslagne Portlem
med Staven banked han:
„I Herrens Navn! luk op
for en vansmægtet Mand!“
Da aabned sig en Luge,
et Ansigt, blegt og fedt,
med blakkede Skæggebørster,
saa ned og spurgte vredt:

„Hvad nu?“ Men da hans Øje
fra Vinduet blev var
den fredelige Gubbe
i den hellige Talar,
af halvforglemte Vane
han mumlede: „Guds Fred!
Bi lidt, nu skal jeg komme!“
og saa kom han ned.

Han Portlemmen aabned,
lod Munken foran gaa,
og laasede saa atter
med Nøgle og Slaa.
Men inde i Kammeret,
med lumsk, fjollet Smil
han sagde: „Fromme Broder!
kom sæt Jer og hvil!“

Mat lod sig Strange segne
hen paa en Løjbænk, hvor
hans Falkeblik foroven saa
den frygtelige Snor.
Og mens den anden stod
og gloede paa ham stum,
han lod sit Øje glide
om i det snævre Rum.

Paa Væggen hang en Armbrøst,
en Dolk og et Sværd,
i Krogen stod et Madskab,
ved Siden et Spær.
Et Krus der stod paa Bordet,
hvor en Ølbimpel laa;
og Døren op til Taarnet
i et Hjørne han saa.

Men da han vel fik mønstret
den Vægters raa Gestalt,
med et det som et Slør
ham fra Øjnene faldt.
Han kendte godt hans Næve,
han havde følt dens Greb;
han var blandt dem, der bandt ham
til Hjortens Ryg med Reb.

Op flammed da hans Hjerte,
dog tvang han end dets Ild;
han tog et Bæger, bad en Bøn
og drak ham saa til;
og mens han suged Øllet
i langsomme Drag,
den lurvede Kæmpe
han spejdede i Mag.

Der stod han i sin Kofte graa,
skinhellig og slug,
stift stirrende, med foldede
Hænder for sin Bug.
„Hør,“ mæled da Hr. Strange
og satte hen sit Krus,
„du kommer sagtens sjælden
til Gæst i Herrens Hus?“

„Nej,“ grinte Kæmpekarlen
og krammed i sit Haar,
„til denne Ravnerede
ej Klokkeklangen naar!“
„Saa skrift mig dine Synder,
at Afløsning du kan faa,
saa er dit Øl betalt!“
Og han mumlede: „Lad gaa!“

„Først sige du dit Credo!“
„Det har forlængst jeg glemt!“
„Saa bed et Paternoster!“
„Det paa samme Sted er gemt!“
„Knæl ned da! jeg vil bede,
tag af min Mund hvert Ord!“
Og uvilkaarligt Karlen
sig nejede mod Jord.

Knap laa han der nedbøjet
og slog sig for sit Bryst,
og mumlede i Skægget:
„Forført af Syndens Lyst“ — —
saa greb ham Junker Strange
i Kværken, fast og kæk,
og væltede ham baglæns,
som man vælter en Sæk.

Da brølede den skumle:
„Ha, er det saadan fat?“
Men Strange fik ham Knæet
paa den brede Bringe sat,
som naar et Neg man binder;
han med sin højre slap
og famled efter Dolken, —
da blev den Vægter rap.

Om paa den ene Side
han som en Orm sig vred,
saa Junkrens Knæ mod Flisen
lig en Hammer slog ned;
som naar en Ganger stejler,
han krummede sin Krop,
paa Knæ, een Haand alt strakte
han imod Snoren op.

Rask tog ham Junkrens Arme
et vældigt Undertag,
han styrted sig mod Døren,
op sprang den med Brag!
De rulled som to Slinger
i Portrummet ud,
højt brølede den Vægter
da som en tirret Stud.

De vælted sig, de kæmped,
og Kampen de forstod;
men Stranges unge Kræfter
holdt ej Skridt med hans Mod.
Det sortned for hans Blikke!
Men af Taageslørets Gem
han syntes, at der straaled
to søde Øjne frem.

De smilte saa bedrøvet!
De gav ham atter Kraft;
hans muskelspændte Arm
blev som et Egeskaft.
Det lysned for hans Øjne,
hans Tanke blev klar,
og atter blev han øverst,
som før han underst var.

Han slap med begge Hænder,
tog Tag i Knægtens Skæg,
sin Dolk han rask fik viklet
af Kuttens side Læg.
Højt svang han ud sin højre;
grum i sin Hævn og Harm
han vilde sænkt dens blanke
Staaltinge i hans Barm.

Men i et Spring kom Folmer,
Hr. Peder fulgte med;
han kendte jo, som Bjørnen,
sin Hules Lejlighed.
Saa svinebandt de Karlen,
og, væltet paa sin Ryg,
han laa med Fraad for Munden,
tavs stirrende og styg.

Han stønned, og hans Lemmer
de bævede som Siv;
han bad og han tigged
alt for sit usle Liv.
Da sagde Peder Jernskæg:
„Du bliver her, min Søn!
Jeg skal dig lade hente
og faa dig Portnerløn!“

Men Strange fluks med Dolken,
han end i Haanden bar,
det tunge Nøglesnippe
af Karlens Bælte skar.
Uhyre Længsel drev ham
som Skibet en Bør;
ind stormed han i Kamret
og sparked op en Dør.

Ad Vindeltrappens Hvirvel
han svimlende steg op;
og lige under Hatten,
tæt under Taarnets Top
han standsed ved en Laage,
af Egetræ gjort;
tre Nøgler først fik aabnet
den knagende Port.

Han traadte ind forsigtigt,
med Haanden for sit Bryn,
thi Solens sidste Straale
skarpt blændede hans Syn.
Sit Afskedsblik den kasted
vemodigt, venligt paa
det Knippe Straa i Krogen,
hvor liden Ellen laa.

Ned bøjet over Lejet
ej voved han en Lyd;
han stirrede paa Pigen
med smerteblandet Fryd.
Ej saa hun Solens Hilsen,
hans Fjed ej hørte hun,
thi lukt var hendes Øje
og bleg var hendes Mund.

Een Haand laa under Kinden
og een i hendes Skød.
Forfærdet da han hvisket
til sig selv: „Hun er død!“
Han greb en Haand fortvivlet —
o, Gud! den var dog varm! —
Da løfted Ungersvenden
den Lilie paa sin Arm.

Saa ømt han bar sin Skat ned
i Borgens skumle Gaard;
omkring hans Skuldre hængte
hendes lange, blonde Haar.
Paa Stenen, tæt ved Brønden
han satte hende ned;
straks Folmer var ved Haanden
og den gamle Ridder med.

De støtted hende kærligt,
mens Strange paastand
fik vundet op af Kilden
det friske, kolde Vand.
De stænkede hendes Pande,
de væded hendes Mund;
et Suk opsteg fra Barmen,
og sagte aanded hun.

Sin højre Haand hun løfted,
men atter hen den faldt;
hun hæved sky sit Hoved,
som havde nogen kaldt;
men pludselig hun aabned
to Øjne saa blaa,
saa fromme, som de ud
fra Paradiset saa.

Tilbage fo'r Hr. Peder
ved dette søde Syn,
med begge sine Hænder
han dækked sine Bryn,
og hviskede: „Gudsmoder!
Det er det samme Blik,
som, sidste Gang jeg var her,
af to Øjne jeg fik.“

Han sagde: „Ædle Frøken!
tak Gud! vær uden Frygt!
I staar i Venners Værge,
og I tør aande trygt!“
Til Side holdt sig Strange;
men Folmer havde rask
alt med sin Daggert hugget
Løvgrene af en Ask.

Og af de sejge Kviste
indslynged fast og tæt,
han fik paa de længste
snart flettet nok saa net
for Pigen en Bærebør,
hel magelig og svaj; —
hun kunde jo ej vandre
den lange, tunge Vej.

Hr. Peder løfted Møen
paa sin mægtige Arm;
hans Øjne bleve blanke,
fast bævede hans Barm.
Han lagde hende lempeligt
paa grønne Seng, og mild
han tog sin brune Kutte
og dækked hende til.

Hr. Strange fik sig atter
ført Støvler paa og Hat.
De raske Ungersvende
da begge toge fat.
Ud bare de skøn Jomfru
af Borgens snævre Port.
Eja, den Junkers Hjerter
ham næsten blev for stort!

Ung Folmer bar ved Hovedet,
men foran Strange bar;
hun kendte ham sletikke,
saa dunkelt som det var.
End stod der kun en blegrød,
guldrandet Sky i Vest.
Hr. Peder efter lunted
paa sin abildgraa Hest.

Fra Søen vifted Vinden kold
hen over Lyngen brun,
men nede mellem Bankerne
blev Luften mild og lun.
Den stille Himmel hvælv
sit guldbroderede Telt.
Ej kunde Folmer tie her,
ihvad det skulde gældt.

Bagved ham red Hr. Peder
opslugt af Minders Strøm;
foran sig saa han Strange,
og tænkte sig hans Drøm.
Og mellem dem hans Blikke
paa Lilien sank ned.
Hans Hjerter var saa frejdigt, —
nu fik han løst sin Ed.

Ja, havde han haft Vinger, did
han fløjet var paa dem,
hvor den kongelige Frue
sad i sit stille Hjem.
End havde han tilbage
en lang og møjsom Gang;
thi hæved han sin Stemme
og fløj afsted i Sang:

„Sov sødt, du liliehvide!
Vaagn op som Rose rød!
Ej længer skal du lide,
thi nu er Sorgen død;
forvundet er al Smerte,
frisk Glædens Blomst vil gro;
nu flere end dit Hjerte
kan slaa sig til Ro.

Min frydefulde Tanke!
afsted, tag Vinger paa;
hen over Skov og Banke
din lette Flugt skal gaa.
O, naaderige Dronning!
modtag den Flyver godt,
som Bi den bringer Honning,
og Kuben er dit Slot.

Den samme Vej jeg vandred
nys med saa tungt et Fjed;
hvor er den nu forandret,
saa jeg undres derved.
Du brede Eng langs Skove,
som gemmer i dit Skød
den Sø med blanke Vove,
er dobbelt grøn og blød.

Du klare, milde Stjerne,
som tindrer hist saa blaa,
du trøstede mig gerne,
da sorgfuld du mig saa.
Paa dine fjerne Veje
til Gengæld for din Trøst
du ogsaa nu skal eje
det halve af min Lyst.

Her under disse brede,
løvrige Grenes Pragt,
har Fugle smaa paa Rede
til Slummer sig nu lagt;
i Bøg, i Ask, i Elle
jeg gad dem vække her,
jeg vilde dem fortælle,
hvor lykkelig jeg er!

O, Livet er dog yndigt,
ak, men det er saa kort.
Det var dog altfor syndigt,
hvis snart jeg skulde bort.
Nej, let jeg end mig svinger,
jeg føler, paa min Fod
er Sommerfuglevinger
og Solglimt i mit Blod!“ —

I Jægerhusets Have
ved aabne Laage saa
alt Morgenstjernen længe
den gamle Kone staa.
Der, lænet op til Stolpen,
før Dagens Lys blev tændt,
hun havde Øjet stadigt
til Skovvejen vendt.

Thi Længsel og Forventning,
lig onde Alfer to,
fra Øjet og fra Sindet
havde jaget Søvn og Ro.
Een Tanke bragte Gysen,
een anden Blodet jog
af Glæde gennem Hjertet,
saa uden Rast det slog.

Med Buen under Armen
og Tasken ved sin Lænd
var Manden alt i Skoven;
ham Vanen drev derhen,
hvor Snarer var ophængte
og der var stillet Fald;
han røgted endnu trofast
en Jægers muntre Kald.

Hun stod og ænsed ikke
den gamle tro Pasop,
som sad foran og logred
og saa til hende op;
ej hendes Øre hørte,
at mellem Blad og Gren
de Fugle smaa paa Rede
nu vaagned en for en.

Med et hun løfted Armen
og skygged for sit Bryn;
i hendes Øje spejled sig
det frydeligste Syn.
Fra Skovvejen, saa hun, kom
Hr. Peder paa sin Hest,
paa Lejet, mellem de unge,
den højtelskede Gæst.

Ind under Lindegangen
bar de den Byrde sød,
just som den første Straale
af Morgensol frembrød.
Forundret vaagned Ellen,
matøjet, bleg om Kind;
gennem venlige Stuedør
de ledte hende ind.

Da saa hun Jægrens Hustru,
da saa hun, hvor hun var;
i hendes Øje tindred
en Glædestaare klar.
Her fandt hun atter een dog,
som vidste hendes Navn;
her kunde sødt hun hvile
som i en Moders Favn.

Hende Hvilen beredtes af
en trofast Kærlighed,
og Pleje, som en Moder
kun ret forstaar og ved.
Hr. Peder sad og smiled,
mens Folmer slumred alt;
han kunde ej faa Øjet
fra den yndige Gestalt.

Først da hun med den gamle
i et stille Kammer svandt,
da søgte han til Lejet,
og snart ham Søvnen fandt.
Men Strange gik i Skoven,
hans Sind ej havde Ro;
han elsked liden Ellen,
men — sit Skjold var han tro.

Til sine fire Venner han
sørgmodig havde sagt:
„Vil I mit Vel, saa være
paa Hjertet det Jer lagt:
Nævn ej mit Navn for Ellen,
hun selv det vover ej;
og dele Dødens Bæger
med hende, kan kuns jeg!“

I RIDDERSALEN

Naar blygraa Skyer skjule
Midsommers Himmel blaa,
naar Havets Bølger hvile
og Skovens Bøge staa
i ængstelig Tavshed,
og Bukkar med sin Duft,
berusende som Vindamp,
krydrer den tunge Luft;

da styrer Stæren sin Tunge,
og Viben dæmper sit Skrig,
Tudserne sig fjæle
under Skræppens brede Flig;
ud fra sin sikre Hule
spejder den gule Ræv,
sig Edderkoppen ruller
bag Bjælken i sin Væv.

Paa Kongeborgens Tinder,
i hver en Sal og Vraa
der slig en lummer Torden
lumsk lurende laa;
den sortned hver en Tanke,
den gjorde Barmen trang,
hvert Aandedræt blev kortere
og Tiden dobbelt lang.

Hofsinderne med vigtige,
med ængstelige Blik
paa Trapper og ad Gange
kun paa Taaspidsen gik;
i Kælderen man hviskede,
i Stegerset man tav,
og selv i Borgestuen
var der tyst som en Grav.

I Riddersalen hørtes kun
Kong Eriks faste Fjed.
Hans Hat med hvide Fjedre
den sad ham paa Sned.
Hans Øjne vare matte,
hans Kind som hviden Væg,
med højre Haand han holdt
om sit buskede Skæg.

En underlig Beklemthed
havde taget ham i Favn;
han længtes efter noget,
men vidste ej sit Savn.
Hans Hjerter var saa øde,
saa tomt som en Lo
om Sommeren før Høsten,
mens Vipperne end gro.

Han følte sig saa ensom,
saa ussel og forladt;
hans Tanke, lig en Jolle
paa Hav i bælmørk Nat,
drev om i Sjælens Mørke,
og som i Lyn paa Lyn
fremviste Fortids Veer
sig for hans indre Syn.

Han mindedes, hvor ofte
hver Plan, han havde lagt
for at øge sin Ære
og Danrigets Magt,
var blevet til en Snare
alt for hans egen Fod;
hvor tit han maatte fri sig
ved sit og manges Blod.

Det lod, som selv Naturen
hans arge Fjende var:
hvor falsk var ikke Isen,
naar den hans Slæde bar;
hvor ofte havde Bølgen
ej truet ham med Død,
og knust den Stavn, som bar ham,
mod Klippen som en Nød.

Han tænkte paa, hvor ofte
beført og forraadt,
hans Haand var strakt mod Frugten,
som ej han havde naaet;
at aldrig ham iskænket
var noget Bæger purt,
men Livets Drik forgiftet
med Sorgens bitre Urt.

Saa fløj hans Blik mod Øster
til det hellige Land;
selv paa sin fromme Vandring
var han Ulykkens Mand.
Tysk Svig ham havde dengang
i Fangenskabets bragt;
han følte fast de Lænker end,
hvori hans Haand var lagt.

Til Saraceners Sultan
var sendt hans Kontrafej;
fra de holstenske Grever
det gik den lange Vej.
Han fangen blev og genkendt;
med Nød han fik sin Haand
ved Hjælp af gyldne Nøgler
løst ud af Slavebaand.

Thi Syd for Ejderstrømmen
laa evigt paa Lur
den Lyngorm, som vil krybe
over Dannevirkes Mur.
Mod den han havde kæmpet, —
den tørsted efter hans Blod, —
en holstensk Greve aldrig
var Dannerfolket god! —

Mens disse sorte Tanker
vælted i Kongens Sind,
den gamle Ridder Jernskæg
fra grønne Lind til Lind
op ad den lange Gyde
hel langsomt monne gaa,
hvor hist og her i Skyggen
Hofsinders Huse laa.

Mens saa med bøjet Hoved
og Haand paa Sværd han gik,
hans Tanker og en Vandring
frem og tilbage fik;
og alt som saa han grubled,
hans Fjed blev mere fast,
hans Pande mere rynket
og Øjet mere hvast.

„Jeg sige vil til Kongen,“
saa tænkte han i Løn,
„Du bør den Vej forlade,
du træder nu, min Søn!
Søn tør jeg ham vel kalde, —
alt var mit Haar jo hvidt,
da paa mit Knæ han havde
sig faaet mangt et Ridt.

Jeg sige vil, Du bryder
forgæves al din Kraft;
du trodser og vil tage,
hvad Fædrene har haft;
men paa Sindighed det brøster,
du er for kaad og vild;
husk paa, let Luen slukkes,
men Gløden holder Ild.

Jeg sige vil, Du aabner
for vidt din Borgeport;
den Flok, som der indtrænger,
den duer ikke stort.
De smiske for dit Aasyn,
de prise højt dit Hus,
men alt, hvad der de søge,
er kun Sulefad og Krus.

Jeg sige vil, Dig blomstred
en Lilie til din Lyst,
du kunde haft den reneste
Jomfru ved dit Bryst;
ha! Dankonning! skam dig
for din usleste Dreng!
Den frækkeste Skøge
har du lagt i din Seng!

Ja, saadan vil jeg sige!
og mere, hvis jeg kan!“
saa tænkte i sit Hjerte
den ærlige Mand;
og alt som han vandred,
kom immer mere til,
og hvergang var hans Slutning:
„Saadan jeg tale vil!“

Han traadte gennem Porten,
steg op ad Trappens Sten;
det var saa længe siden,
han satte sine Ben
paa disse store Fliser,
i dette Frammers bredt;
han genned alle Minder bort
og holdt sig beredt.

Da aabned Svenden Døren,
i Salen kom han ind,
hvor Drotten vandred op og ned
med drønende Trin.
Da standsede de begge;
med Undren Kongen saa
paa ham, — en Fortids Skygge
i Hallen for sig staa.

Han venligt gik hen til ham,
og rakte ham sin Haand.
Al Barskhed var som vejret
af Ridder Peders Aand!
Med bøjet Hoved stod han
for Kongens Majestæt,
og glemte rent sin Tale,
som var saa vel indklædt.

Slig kongelig Huldsalighed
badaared tit et Sind
langt mere stærkt end dette;
han stod som ør og blind!
Hans Øje, som aldrig blinked
for Sværdets hvasse Lyn,
nu hel spagfærdig skotted
under de tykke Bryn.

„Hvad fører hid til Hove,“
saa Kongens Tale lød,
„Fru Moders bedste Støtte,
de Danskes Trøst i Nød?
Hvad drev Jer vel fra Reden,
min ædle, gamle Ørn?
Hvad søger I, min Fader!
blandt os uvorne Børn?“

Hr. Peder vilde svare,
han aabned Munden alt,
han famled efter Ordet, —
da traadte just, som kaldt,
en Flok af Hoffets Herrer
derind, og dem foran
stoltsered Hr. Jens Due,
Marsk og Befalingsmand.

Han gik med samme Rejsning,
som da han end var ung,
men Ryggen var nu stivnet
og Gangen var lidt tung;
det sorte Haar var graanet,
og det krusede Skæg
laa pynteligt paa Kofte
og Kravens stive Læg.

„Se!“ raabte Konning Erik,
„den Dag er mig en Fest!
Den har mig bragt uventet
en højt velkommen Gæst;
en Mand, udi hvis Hjerte
urokket Troskab bor!“
Da bøjede sig alle
de Hoveder til Jord.

„Men det er sandt, Hr. Peder!“
saa mæled han igen,
„blandt disse gode Herrer
I har en gammel Ven.
I ham dog vel genkender,
han var Jer meget kær,
skønt han, som I, har skiftet
baade Farve og Fjer?

I var jo som to Brødre,
saa har man mig fortalt,
stod Last og Brast tilsammen
og delte troligt alt?“
Frem skred han da, Jens Due,
paa Spidsen af sin Fod;
men som en Blok Hr. Peder
ubevægelig stod.

„Er det ej saa, Hr. Peder?
Mig tykkes, det blev sagt,
at fra Hr. Jenses Rede
blev Jer den Due bragt,
som saa blev Ørnens Mage?“
saa skæmte Kongens Ord;
da var det, som et Smil
over Marskens Ansigt fo'r.

Et Skridt da tog Hr. Peder
hen mod den fine Mand;
det Smil faldt i hans Hjerte
som i Høstak en Brand.
Hans Øjne skøde atter
med den skarpeste Pil;
han sagde: „Hvad, Jens Due!
betyder dette Smil?“

Dog neppe fik han høre
sin egen Stemmes Klang,
der kækt mod Salens Hvælving
sig som en Torden svang,
saa følte han i Barmen
genfødt sit gamle Mod; —
men nysgerrigt lyttende
de andre Herrer stod.

„Hvad mener du?“ gentog han,
„Har du dit Mæle tabt?
Jeg kendte dig den Tid,
da det var nok saa rapt!
Dit Aasyn klart mig siger,
hvad ikke dine Ord:
bagved din Fløjelskofte
et Rævehjerte bor.

Du skal mig gøre Rede,
du pyntede Nar!“
saa tordnede Hr. Peder,
han glemte, hvor han var.
Bleg og med knyttet Næve,
fast blind af Raseri,
han afskar Marskens Tale
og skreg afsindig: „Ti!

Gem Løgneren paa din Tunge,
det baader dig nok bedst;
med Staal i Haand vi tales ved,
Forræder, som du est!“
Saa greb han Marskens sirligt
opstudsede Skæg,
og havde nær ham knuset
som en Æggeskal mod Væg.

Da stimled alle sammen
med Bulder og med Skrig
og drog dem fra hinanden;
mens bleg som et Lig
Kong Erik paa sin Løjbænk
fra Panden strøg sit Haar,
knap ænsende Bruddet
paa Freden i hans Gaard.

Det indre Lys var slukket,
som et Øjeblik var tændt,
og atter havde Tanken sig
til Hjertets Mørke vendt;
og atter havde Drømmen
ham taget i Favn, —
da pludseligt han vaktes
af Dvalen ved et Navn.

Brat havde Stormen lagt sig,
og alles Blikke saa
med nysgerrig Undren
en Skikkelse staa
i aabnede Fløjdør
og langsomt skride hen
tre, fire Skridt i Hallen
og saa standse igen.

Og alle raabte: „Dorrit!“
Stolt hæved hun sit Blik
og akslede sin Kaabe
med højtidelig Skik.
Stum Kongen sad, højt stritted
paa Hovedet hans Haar,
forover bøjet sad han
med Næven paa sit Laar.

Men Dorrit løfted foran lidt
sit guldbroderede Skørt
og satte Foden fremad,
og fornemt og tørt
hun talte: „Saa I mene,
slet ikke det gaar an,
at jeg kan Dronning vorde
i dette skønne Land?

Jeg siger Jer forsanden,
ej mange Timer gaar,
saa maa han d e r Guldkronen
mig lægge om mit Haar.
Han selv er da min Slave —
og hin med — og saa —“
her sank hun ned, paa Gulvet
knæfalden hun laa.

Fra Øjet strømmet Graaden,
hun hviskede mat:
„Hjælp mig! man har mig ranet
min dyrebare Skat!
Min Erik! o du søde!
o, min Konge og min Ven!
o, skaf din stakkels Dorrit
sin Guldsnog igen!“

Op sprang hun som forfærdet,
da dette Ord var sagt;
vildt slynged hun bag Nakken
de sorte Lokkers Pragt:
„Hvad vil den Stodderkonge?“
her rædsomt hun lo, —
„Knæl ned i Støv og ydmygt
kys Spidsen af min Sko!“

Jeg er en Guddoms Datter,
den mægtigste paa Jord;
hist i de hvide Klipper
paa Lante Ryn han bor;
paa sorten Hest han rider
hver evige Nat
med Vedbend om sin Skulder
og Uglen paa sin Hat.

Han kommer, naar jeg kalder, —
ve Jer, ifald jeg vil!
Ha, trodser I? det vorder
Jer alle et farligt Spil!
Han brat fra dette Hoved
skal rive Kronen blank!“
Her hendes spæde højre
paa Drottens Isse sank.

Hidtil han sad forstenet,
nu vaagned han og fo'r
fra Sædet op, som Lynet
var faldet bag hans Spor.
„Fordømte Heks!“ han mæled
med Stemmen brudt og mat,
„vig fra mig, bort! og skjul dig
i den evige Nat!

Dit Garn mig lumsk omsnæred,
du hedenske Kryb!
Far hen, hvorfra du stammer,
til det glødende Dyb!“
Og rasende han løfted
sit bestøvlede Ben,
han sparkede til Pigen,
saa hun faldt mod Gulvets Sten.

Hun rejste sig ikke,
ejheller hun krøb;
som Katten behændig
hun paa alle fire løb.
Udaf halvaabne Dør
lig en Skygge der flød, —
et langtrukket Jammerhyl
da gennem Borgen lød.

En Midnats dybe Stilhed
i Riddersalen var;
de Herrers Øjne spurgte,
men de fik intet Svar.
Tilbage paa sin Løjbænk
sank Kongen mat og ør,
og skjulte sine Øjne
med begge Hænders Slør.

Mens tunge Smertesukke
bevægede hans Barm,
hans hele Legem sitred
og Krampen drog hans Arm;
da strømmede hans Taarer,
en Sommerregn saa mild,
de gjorde frit hans Hjerte
og slukked Smertens Ild.

Han længe sad hensunket,
ført af sin Tankes Strøm;
lidt efter lidt sig fjerned
den fæle, skumle Drøm.
Saa sad han længe, stille,
indsluttet i sit Sind;
da rejste han sig pludselig
med smilende Kind.

Han lagde Haand paa Hjertet,
dybt gik hans Aandedræt,
med trøstig Stemme sagde han:
„Ak, nu er dette let!
Forvundet er nu Kvalen,
bort drog den sorte Sky, —
een Længsel er indslumret, men
nu vaagner der en ny.

En Gæld vil jeg betale,
hvis end det muligt er;
en Gunst vil jeg erhverve,
hvis jeg den findes værd.
Jeg tjene vil som Slave —
paa Naade tør jeg tro, —
da hersker jeg som Konge,
hvor Himlens Engle bo!

Følg med! I Vidner være!“
Saa skred han foran dem;
de Hoffolk i hans Fodspor
da trængte sig frem.
Hr. Peder og Jens Due
i den nyfigne Kreds
ved lønlige Miner
fik sagt: „Vi ses!“ — „Vi ses!“

I FRUERBURET

I stille Lønkammer,
hvor Lindens brede Blad
mildt skyggede for Vindvet,
den unge Dronning sad.
Hun støttede sin Albu
paa det snirklede Bord,
og lyttede hel tankefuld
til Folmer Sangers Ord.

En Mynde, hvid som Sneen,
med Halssløjfe rød,
lagde sit fine Hoved
paa hendes Silkeskød;
hun sagte lod sin hvide,
sin smalle Jomfruhaand
paa Hundens Nakke gøde
og lege med dens Baand.

Hun løfted glad sit Øje
den Kvinde, mild og from,
med Haand paa Hjertet talte hun
og saa sig frejdigt om:
„Nu er een Sorg da svundet,
som her havde Hjem!
Saa er hun atter fundet?
Han atter kommet frem?

Hvor jeg skal hende pleje
og atter vække Lyst
i hendes unge Hjerte
til Livets Blomsterhøst!
Han skal igen mig tjene, —
jeg vil det nu saa —
et Værn jeg vil ham være,
og bedre passe paa!“

Saa mæled hun, den ranke,
der hun sad i sin Stol,
mens over hendes Aasyn
klart skinned Glædens Sol.
Taknemlig lod hun ile
en Straale af den
med Blikket, som hun sendte
den snilde Ungersvend.

I sin udsyede Kofte
med de flagrende Baand
rank stod han der paa Tæppet
med Citren i sin Haand;
i Højsal og i Stegers
han lige frejdig stod;
for Dronning eller Terne
var lige kækt hans Mod.

Hun leged med Hundens Øre,
han greb til sin Baret;
om alt var nu tilende,
det vidste ingen ret;
der var en Stund hel stille;
med et hun slog sit Blik
ivejret, som et Minde
i hendes Sjæl opgik.

„Ak ja, nu først,“ hun sagde,
„ihukommer jeg mit Ord,
da paa mit Bud du jaged
i de forsvundnes Spor;
at, hvis du kunde bringe
min Smerte Lægedom,
jeg naadigt vilde skænke
dig, hvad du bad mig om!“

Han slængte hen Baretten,
han lagde Citren bort,
hen mod den skønne Viv
han tog et Skridt, et kort;
det var, som om en Trolddom
drog ham hende nær,
som laa der i hans Øjne
et dristigt Begær.

En Angest drev til Kinden
alt hendes Hjertes Blod;
det var fast mere Kvinden
end Dronningen, der stod;
og næsten forfærdet
hen sank hun i sin Stol,
bort veg fra hendes Aasyn
hin Tilfredshedens Sol.

Med usikker Stemme
gentog hun sine Ord,
mens over hendes Pande
en dunkel Sky der for:
„Saa sig mig, hvad du ønsker,
nu skrift mig ærligt, hvad?“
Da tog den Sanger smilende
til Citren og kvad:

„Tillad, min ædle Dronning!
at byde dig mit Svar
i Sangens Blomsterhonning,
saa fin, som jeg den har!“
Da lysned hendes Øjne,
hun atter aanded let,
og sagde: „Syng! jeg hører
og bliver ikke træt!“

„Jeg elsker gyldne Spange,“
han sang, „og Stenes Pragt;
af dem har mine Sange
dog mer end nok mig bragt.
Og der paa Jord ej findes
saa kosteligt et Baand,
der værdigt var at vindes
som Gave fra din Haand.

Jeg trænger ej til Bolig,
Himlen er mit Paulun,
jeg sover lige rolig
i Lyngen og paa Dun;
jeg vil ej Ridder være
og føre Skjold og Stang;
min Frihed er min Ære,
min Adel er min Sang.

Jeg være vil din Sanger,
o, skænk mig dette Navn!
Jeg intet mer forlanger,
indtil jeg naar min Havn!
Som Blomstens Blikke Solen
følge til sidste Blink,
vil jeg fra Dronningstolen
agte paa mindste Vink.

Som Sømands Øje skuer
til Stjernen i det Blaa,
og spørger trygt dens Luer,
hvad Vej han skal gaa;
vil jeg i Livets Brænding
mig tænke dit Raad, dit Bud,
og tage sikker Kending
og slippe sikkert ud.

Som Bien, der sig trænger
dybt ind i Rosens Barm,
og diende der hænger
sødt svimlende og varm;
saa vil min Sjæl sig ranke
til din udi min Sang, —
ha, der skal fødes Tanke!
og der skal høres Klang!

Kald paa mig i din Lykke,
o, lad din Sangers Ord
og Toner Glæden smykke
med Sangens Perlesnor.
De Perler er vel dine,
samt alle Blomster smaa;
jeg gør dem dog til mine, —
det maa nu jeg forstaa!

Kald mig, naar Verden træder
dig nær og gør dig Ve,
naar Smertens Taare væder
Kindens Roser og Sne;
da skal min Sang omstrømme
dit Hjerter huldt med Klang
og vække søde Drømme
i Sorgens Nat saa lang.

Han er saa stolt, du tænker,
at fast han er en Nar?
Ak nej, der findes Lænker,
som jeg med Stolthed bar.
Mig er, naar Sjælen tørster,
dit Blik et Kildevæld;
og jeg ser ned paa Fyrster,
naar blot jeg er din Træl!"

Han tav; og begges Øjne
nu mødtes uden Sky;
om hendes fine Læber
fødtes Smilet paany.
Hun sagde: „Nej, for Lænken
min Træl ej kan gaa fri;
jeg binder dig med hundred,
som der er Trolddom i!"

Saa tog hun ved sit Bælte
sin blankeste Saks,
af blonde, lange Fletning
en Lok hun klipped straks,
til Folmers Hals en Sløjfe, —
hvor bæved ej hans Sind,
da blødt han følte strøjfe
hendes Haand paa sin Kind.

Han henrykt stod, men svimmel
som paa en Klippetop,
med Haand paa Bryst han knæled,
men stod saa hastigt op;
thi Bulder alt der hørtes
af mange Fødders Trin, —
med straalende Øjne
traadte Dankongen ind!

Ind traadte Konning Erik
med alle sine Mænd;
det var den unge Dronning,
hun stod ham op igen.
Hun undredes vel saare,
men yndigt saa det ud, —
hun mødte ham med Rødmænd
som sin Brudgom en Brud.

Han aabned sine Arme,
tog hende ømt i Favn,
og nævned hende kærligt
ved Hustruens Navn;
han kyssed hendes hvide Haand;
saa fulgtes de ad
til Salen og tilsammen
paa Højsædet sad.

Mens der de sad, han hvisket
saa mangt et Trøstens Ord,
de spired fra hans Hjerte
som af en vaarlig Jord;
og Solen, som dem fostred
med guddommelig Ild,
den straaled ved hans Side
saa varm og saa mild.

Og der var Fryd og Gammen
da over al den Gaard;
de unge Møer smykked
igen det favre Haar;
de Ungersvende jubled
fra Kælder og til Tag, —
det var, som blev der fejret
paany en Bryllups-Dag.

Men Dronningen, den glade,
den genfødte Brud,
i sine stille Tanker
nu ydmygt takked Gud.
I Hjertet var indslumret
den nagende Orm, —
men — Mandens Sind er flygtigt,
som paa Havet en Storm.

MODER OG DATTER

Det Hus i Lindegyden,
som var saa sirligt bygt,
halvdulgt bag Rosenhækken
og med Billeder smykt,
det stod nu som en Rede,
en Trækfugl har forladt,
og der var lige stille
ved Dag og ved Nat.

De smykkede Kamre
var nu Ensomhedens Bo;
et Vindve stod aabent;
der sad i Mag og Ro
den vævre Spurv og kiged
forsigtig og klog;
paa Dørtræet Katten
sig trykked op i Krog.

I Gangen op til Døren
alt groede Nælden høj,
de hvide Duer ængsteligt
om spidse Gavle fløj;
og hver, som gik forbi
fra Lind og til Lind,
med nysgerrigt Øje
da skottede derind. —

Ej langt fra Næstved strækker sig
en Højryg stor;
der Faaret gaar og søger
sit tarvelige For;
forneden krummer Vejen
sig gennem dybe Sand;
i Grøften, uden Rislen
siver Kildens Okkervand.

· Det led saa hen mod Solsæt,
og fra den fjerne By
de Aftenklokker sendte
en Lovsang imod Sky;
de tav, og alt blev stille
og slumred hen med dem,
kun stundom skreg en Krage,
som ilede til sit Hjem.

Lidt inde fra Vejen
i Sandgravens Læ
der sad en gammel Kvinde,
og over hendes Knæ
sig lænede en yngre
med nøgen Fod og Arm;
dem sendte Aftensolen
sin sidste Straale varm.

Den gamle sad saa stille
som hist den runkne Pil,
ej Bedeklokken ænsed hun,
ej Solens Afskeds-Smil;
forover bøjet stirred hun
i Pigens Ansigt ind,
mens hendes hvide Hovedhaar
sank ned om hendes Kind.

Men Pigen var som rastløs,
ej Hvile havde hun;
og som i Drøm bevæged
hun tit sin blege Mund;
hun vendte sig, hun vred sig,
med Armen ud hun slog,
og krampagtigt Benene
op under sig drog.

Tit rejste hun sig heftig,
med vilde Øjekast,
og følte til sit Øre,
til det venstre, i Hast;
saa sank hun brat tilbage,
et Jammersuk frembrød,
hun borede sit Hoved
dybt i Moderens Skød.

Men Dagens Lys var slukket
og Himlen blevet graa,
et Dæmmerskær sig bredte
over Egnen, hvor de laa;
sit første kolde Aandedrag
alt Natten høre lod,
det hvisled gennem Græsset
og Pilen, som der stod.

Da rejste Pigen hurtigt
og ængsteligt sig op,
stærkt sitred, som i Krampe,
den unge, skønne Krop;
tæt til den gamles Hjerter
hun trykkede sig ind, —
de sorte Lokker ringled
som Slinger om hendes Kind.

„Naa, hører du det hvisle?“
De sorte Øjnes Blik
forfærdede, forvildede
frem og tilbage gik.
„Jag bort de grimme Snoge!
Hvad vil den store der?
Jeg vil slet ikke taale,
den kommer mig saa nær!

Hvad vil den sorte Krage?
Hvad tyder vel dens Skrig?
Jeg ved det! Den er sulten,
den vil hakke mit Lig!
Men jeg — jeg dør jo aldrig, —
nu svar mig, Moder! tal!
Jeg vil ej lide Døden, —
o! rædsomme Kval!“

Den gamle tog sit Barn
i blød og kærlig Arm
og trykket hende sagte
til sin moderlige Barm;
men Pigen fo'r tilside
og stødte hende bort:
„Hvad har jeg dog gjort dig,
at du tager saa haardt?“

Den Moders dunkle Øje
det tindred hedt og tørt:
„Kom læg dig her at sove
og dæk dig med mit Skørt.
Jeg vredes jo ej mere,
alt er forgæet og glemt;
i Morgen, Barn, vi hente
den Skat, som du har gemt.

Jeg alt jo har opgivet,
jeg alting har forladt,
jeg pleje vil og vogte
dig som min bedste Skat;
jeg har jo ingen anden,“ —
her smelted Barmen øm,
og hendes Kinder væded
en voldsom Taarestrøm.

Sit Hoved løfted Pigen
og ligegyldig drog
sig ud af hendes Arme
og en Latter opslog:
„Min Skat? ja, kan den findes?
Jeg havde mangel Skat,
det var forfløjne Fugle,
hvor faar man dem vel fat?

Ak, Jørgen, denne Stakkel,
og Erik, denne Nar,
og alle — alle de andre
kun mit Legetøj var;
een var der kun i Verden,
een kaared jeg mig ud, —
men han var ren som Sneen
og trofast sin Brud.

Mit glødende Hjerte,
mit Favntag han forskød;
o, gruelige Smerte,
det volder dog min Død!“
Hun kasted sig paa Sandet,
hun hvinende skreg;
den Moder sad og stirred
som en Gravstøtte bleg.

Saa blev hun atter stille,
som havde Sjælen Fred;
hun rejste sig møjsomt,
hun stønned dybt derved.
Hun sine Arme strakte
i den dæmrende Nat
og talte med en Stemme,
der klang saa hul og mat:

„Men, ser du, jeg skal hævnes
paa een, det er min Trøst;
han bærer Hævnens Spire
gemt i sit eget Bryst.
Han tror, at han har sejret,
han tror sig dydig, from,
han tror, han alt paa Vejen
til Paradiset kom.

Jeg skuer klart i Aanden,“
saa brød hun ud med Kraft,
„en anden snart vil arve
den Magt, som jeg har haft;
og hun skal atter kue
hans usselige Sjæl,
han skal sig atter bøje
som Tjener og som Træl.

Som Tyv han maa sig liste
fra dette skønne Land,
jeg ser ham hisset lande
paa Klippe-Øens Strand;
der maa han Livet friste
ved mangan Gerning ful,
og mangan Gang fortjene
baade Galge og Hjul.

Hvor frydes ej mit Hjerte!
Se, fattig og krank
han ejer knap til Hoser
en Sølvpenning blank;
i vort Land han vanker
fra Hus og til Hus,
graahaaret, krumbøjjet,
og tigger til et Krus.

Didhen vi ville drage
fra denne grønne Ø,
hist skal jeg Hævn smage,
thi jeg kan aldrig dø!“
Her sank hendes Stemme;
til Øret op hun tog,
og smerteligt hun smiled
og dybe Sukke drog.

Med et hun greb til Hjertet:
„Hør, Moder! ved du hvad?
Nu vil jeg gerne sove, —
i Morgen er jeg glad!“
Hun lod sig sakte segne
hen i Moderens Skød,
og aanded blot et Suk, —
et Suk — og var død.

Den Moder sad alene
paa røden Sand og skjalv,
mens Stjernerne, de tavse,
gik over Himlens Hvalv;
med Arm om Pigens Midie
til Hjertet lytted hun;
men Hjertet det var brustet
og Sjælen bragt til Blund.

Hun grov med sine Hænder
en Grav saa lang og bred,
blødt lagde hun i Sandet
sin døde Datter ned;
til Susaa-Kloster vendte
hun ej sit Fjed paany,
ej tyede hun tilbage
til det Helliges Ly.

Hun vandred og hun tigged
fra Dør og til Dør,
indtil hun naaede did,
hvor hun husede før.
Der søgte hun til Hytten
paa skovbegroede Fed,
og med en vendisk Fisker
tilsidst hun drog af Led.

KORSET

Det var en Morgen tidlig
en varm September-Dag,
end laa paa Engen hvidlig
Taagen i brede Lag;
den grønne Løvfrø kvækked
alt i det høje Træ,
den sorte Snog sig strækked
ud under Tjørnens Læ.

Hr. Strange gik i Lunden,
hans Gang var langsom, mat,
han havde ikke funden
Hvile den hele Nat.
Ved Dag tit slumrer Sorgen,
mens Solens Øje ler,
fra Aften og til Morgen
den vaager tit desmer.

Uroligt Hjertet banker;
hvor kan det finde Ro,
naar ustyrlige hans Tanker
ile til Ellens Bo,
mens for ham stander Ære
med hvasse Sværd i Haand
og truer at sønderskære
det livsalige Baand?

Han gik saa vide Veje
og vidste knap, hvor han kom,
som forelskede jo pleje,
der sjælden se sig om.
Han gik fast som i Blinde
og talte ej sine Fjed,
og Sorgen, hans Elskerinde,
den fulgte troligt med. —

Langt inde, fjernt fra Huset,
hvor den gamle Jæger bor,
der havde Lynet knuset
en Egestamme stor;
og skønt man skulde mene,
de havde det ej godt,
de svære, krumme Grene
end spirede saa smaat.

Midt paa den faldne Stamme,
halv skjult af Gren og Blad,
som fattet i en Ramme
den unge Frøken sad;
til Dronningen paa Borgen
var hun stævnet samme Kvæld,
nu vilde sidste Morgen
hun sige sin Skov Farvel.

Der havde hun just Venner!
Saa mangeln Eg og Bøg
saa nøje hun jo kender
og vil unde sit Besøg;
hin Hybenbusk paa Marken
med Frugt saa purpurrod,
de Fiske smaa i Parken,
som hun fored med Brød.

Thi hendes unge Hjerter
ej sov i hendes Bryst;
midt i sin Længsels Smerte
det søgte efter Trøst;
hun maatte have noget,
hun kunde holde af,
og hun forstod just Sproget,
naar hun tog og hun gav.

Der sad hun nu hensunken,
mens alt i Stilhed laa,
og Solen tændte Funken
i Duggens Perler smaa;
som Bier om grønne Linde,
som Maager om en Havn
hendes Tanker derinde
huldt sværmed om et Navn;

de sværmed om et Øje,
et Aasyn, en Gestalt,
de kendte alt saa nøje
og kunde male alt;
de maale saa mærkværdigt
naturligt Kød og Blod,
at Billedet snart var færdigt
og klart for hende stod.

Der stod han ved Tjørnegærdet!
Hun trykked Øjet til,
hun troede, hel forfærdet,
det var et Drømmespil.
Det var ham selv! beskygget
af Yperns mørke Blad;
op sprang hun sødt henrykket
fra Bullen, hvor hun sad.

Let løb hun over Løvet,
hun raabte højt hans Navn,
og styrtede bedøvet
i hans aabnede Favn.
Det var slet intet Under,
og stum var deres Mund,
den havde ikke Stunder
at tale endnu en Stund!

Med begge Hænder han lagde
til sit Bryst hendes to;
end intet Ord hun sagde,
men baade græd og lo;
han saa sig ganske svimmel
i hendes Øjnes Blaa,
som ind i denne Himmel
for første Gang han saa.

Bort fra hans Tanke svundet
var Mulmet, hvori den laa;
hint Baand, af Æren tvundet,
det brast nu som et Straa;
Tvivlskyen var henvejret,
som truede ham før;
Kærlighed havde sejret,
som altid den bør.

„Hvor har du været, Strange?“

hun spurgte bly og blid,

„i denne lange — lange
uendelige Tid?“

Han svared: „I Elende,
og bundet til vor Hjort
man havde troet at sende
for evig Tid mig bort.

Gud vilde mig bevare;
han og vor lille Sang
mig løste ud af Fare, —
men du? fortæl engang!“
„Bortrevet fra din Side,“
hun svared, „blev jeg slæbt væk;
ak, meget jeg maatte lide
af Kummer og af Skræk.

Kun Svalen saa min Jammer
og lytted til mit Suk,
naar ind i mit Kammer
den fløj fra Taarnets Glug;
den blev saa venlig mod mig,
og i min Sorg, mit Savn
jeg syntes, den forstod mig
og kvidrede dit Navn.

Tit tyktes mig, du var mig
saa nær og saa varm,
det kom mig for, du bar mig
engang paa din Arm.
Men det er nu vilde Drømme,
der komme brat og gaa
og i Taage hensvømme,
naar man tænker derpaa!“

Da smiled Hr. Stranges Læbe:
„Ung Ellen! vær nu fro,
nu tør vi sikkert stræbe
at fange Fred og Ro;
den Afgrund, som os trued,
har sit Gab nu tillukt,
det Flammelyn, som lued
mod vor Isse, er slukt.“

Hel ridderligt han lagde
sin Arm om Ellens Liv:
„Vil du,“ han trøstigt sagde,
„nu vorde min Ægteviv?“
Hun saa ham klart i Øjet,
dog blussende som Karmin,
og svared kæk fornøjjet:
„I Guds Navn! jeg er din!“

Med Øjne glade, milde
de bytted Ring mod Ring;
der var ej Tid at spille
til saa vigtig en Ting.
Paa Tuen grøn med Ære
han bredte sin Kappe blaa,
og bød sin Hjertenskære
at hvile derpaa.

Han sad ved hendes Side
i bløde Græs og Straa,
og hendes Haand, den hvide,
et Kys han trykked paa,
og sang: „Min klare Stjerne!
min dyrebare Skat!
dig søgte i det Fjerne
min Sjæl ved Dag og Nat!“

Hun raabte glad: „Ak, Strange!
din Hu har Sangen gemt!
jeg var jo næsten bange,
du rent den havde glemt!“
Og han blev ved: „Min Stemme
du kender, du kommer jo,
du kan ret aldrig glemme,
du skænkede mig din Tro!“

Hun sang: „Hver Nat er Sommer
for os, dens Blomster vi;
naar Dagen den kommer,
er vor Sommer forbi!“
Og han: „O, min Kærminde!
min Elskovsrose rød!
i Mulm jeg kan dig finde,
din Duft er stærk og sød!“

Med dæmpet Stemme sang de
som under Nattens Flor;
i Skoven yndigt klang de
smeltende Elskovs-Ord.
Da rasled det, de lytted,
de standsed med deres Kvad,
og holdt sig tyst, beskyttet
af Hækken, hvor de sad.

Det hørtes atter ruske
gennem det tætte Krat,
de løvbeklædte Buske
da aabnede sig brat;
et stolt Gevir sig rejste
højt mellem Løvet frem;
en Kronhjort stod og knejste
og stirrede stift paa dem!

Knap hørligt hvisket Strange:
„Syng, Ellen! o, bliv ved!
O, kunde vi ham fange!
Det gælder Liv og Fred!“
Og uden selv at vide,
hvad Sangen her betød,
hun sang da med sin blide,
sin Klokkestemme blød.

Det ranke Skovdyr bøjed
sit stolte Hoved ned,
med hine to for Øjet
den græssede et Fjed;
den sine Ører vendte,
den spored og fornam;
med Musklerne spændte
Hr. Strange vogted paa ham.

Saa kom han ud paa Pletten,
hvor de syngende stod;
strunk gik han over Sletten,
det syntes, han fik Mod;
et lille Sæt tilbage
han atter drog fra dem,
da syntes Sangen drage
ustandseligt ham frem.

Med sænket Hoved gik han,
og sindig her og hist
som Tidsfordriv sig fik han
et Blad, en Enekvist;
til højre hist han snøfted,
og saa til venstre her,
højt Takkerne han løfted
og stod dem ganske nær.

Med Øjne sky han maalte
de gamle Venner tyst;
i Solens Glans da straalte
Guldkorset paa hans Bryst;
han rakte frem sin Mule,
med Løbet sparked han;
da klang den gyldne, gule
Kæde udi hans Man.

Som baaret af en Vinge
sprang Strange til i Hast,
greb Korset paa dens Bringe,
saa Kædens Ringe brast;
han holdt det dyre Bytte!
fast sitrede hans Knæ,
han maatte Ryggen støtte
og læne sig til et Træ.

Men Hjorten var forsvunden!
Skønt før saa tam og tryg,
den fo'r nu gennem Lunden,
kyst ved det barske Ryk.
De saa, hvordan den jaged
i Krat med høje Hop,
saa Grenene de knaged
og Fuglene fløj op.

End Junkren stod bedøvet,
hans Aandedræt var kort.
„Ak,“ raabte Ellen bedrøvet,
„det var jo vor gamle Hjort!
Men der er jo mit Smykke?
Det vil mig Lykke spaa!“
Han svared mørk: „Ja, Lykke!
det kommer an derpaa.

Se, Ellen! du maa vide,
dit Kors kan som en Dør
aabnes paa denne Side, —
det vidste du ej før.
Det aned os jo ikke,
da sidste Gang vi saas,
vor Lykke kunde ligge
bag denne lille Laas!“

Han stod som for at kæmpe
paa Liv og paa Død,
fik Laasen op med Lempe
og saa — en Fletning rød!
Som Rævens Bælg rødhaaret
var Lokken, som der laa;
den havde Hr. Peder baaret, —
ak, nu var han saa graa!

Da svandt Hr. Stranges Smerte,
han sukked: „Gud Lov og Pris!“
Det var hans ædle Hjerte
et fuldeligt Bevis.
Han sagde: „Lad mig, søde!
beholde Smykket end;
en Guldsmed skal det bøde,
saa faar du det igen!“

Hans Sjæl var sorrigsvanger
midt i hans Lykke nu,
den gamle Ridders Anger
han tænkte paa med Gru.
Dog ømt og fint han dulgte
for Ellen sin Uro;
han hende langsomt fulgte
til Jægerens Bo.

TVEKAMPEN

Han havde set sin Haarlok,
som den i Ungdom var,
nu skinned hvidt som Sølv
det lidet, som han bar.
Han havde set sin Haarlok,
og sønderknust han stod;
den vidned for Fru Marri,
den vidned ham imod.

Der laa den unge Kvinde,
uskyldig, for hans Blik;
et tveægget Sværd da
gennem hans Hjerte gik.
Der stod nu for hans Øje
hans egen raa Gestalt,
om den nu Syndens Mørke
som et Ligklæde faldt.

Der er en Høj ved Stranden,
den har et gammelt Navn;
en Viking fandt vel fordum
i den sin sikreste Havn;
den skuer over Sundet
til Kullens stejle Bryst;
bag ved den ligge Skove
og kranse Land og Kyst.

Hidstævnet af Jens Due
Hr. Ridder Peder sad
der bagved Kæmpehøjen
i Solens milde Bad;
en sagte Luftning leged
med Lyngtoppen rød,
mod Stranden Sundet bruste
i langsomme Stød.

Tæt foran ham paa Engen
græssede der i Mag
hans frisiske Stridshingst,
graaskimlet og frag;
paa Hjelm de grønne Fjedre
svajed i Luften hen;
hans Skjold det laa i Græsset
og Kутten om hans Lænd.

Det mægtige Slagsværd,
som sjælden kun han slap,
mellem Knæerne han holdt
og Hagen paa dets Knap;
som saa han sad paa Stenen,
den vældige Figur,
han ligned fast en Levning
af en ældgammel Mur.

Hvor vare vel hans Tanker?
Dybt inde hos hans Sjæl.
Der fo'r de om forvildede
som i en Skumring fæl.
Han fulgte deres Vandring,
mens Angers Eddersnog
sig knugede om hans Hjerte
ved hvert et Skridt, han tog.

Gengangere af Dage,
som for evigt vare spildt,
i Række gik forbi ham
og truede ham vildt.
Hver lille myrdet Glæde
ham viste sig nu stor,
som, nær ved Himmelranden,
Maanen bag Taagens Flor.

Forsilde! — ak, her hjælper
ej Taarer eller Strid!
Saa nær ved Grænseskellet
af Evighed og Tid
det bittert er at høre
sin Fortids Varsels Kald,
og kun at turde svare:
„Ifald jeg blot — ifald“ —

Som Stormen imod Granen,
mod Klippen Dalens Elv
den gamle Ridder kæmpede
forbitret mod sig selv;
og Kampen var fortvivlet
som eens imod en Hær,
thi vaabenløs var han,
og Fjenden var saa nær.

Iblandt de stærke Magter,
som trængte ham saa haardt,
een altid svæved forrest
og aldrig veg den bort.
Huldsalig som en Engel
den smiled, men dens Smil
sved skarpere hans Hjerte
end den giftigste Pil.

Han skyede disse Blikke;
med Rædselens Hast
han flyede dem, som Trolden
flyr Solens Øjekast;
han skyede disse Blikke, —
dog stundom fik han Mod, —
hun var jo dog hernelen
saa vennehuld og god!

Da oprandt i hans Mørke
et lille Glimt af Dag,
det syntes, som hun vinked
med Fredens hvide Flag;
saa var det hendes Ligdug,
saa styrted han igen
i Mulm og i Jammer
og Fortvivlelse hen.

Og atter han det voved,
det frygtelige Blik;
en himmelsk Fortrøstning
hans knuste Hjerte fik;
Tilgivelse han læste
paa hendes Pande from,
hun vinked og han hørte,
hun hvisked: „Kom, o, kom!“

Der sad han længe — længe
ubevægelig og lod
sig bølge hid og did
i sine Smerters Flod;
han mærked ej til Vinden,
som hvisled gennem Straa,
han hørte ikke Bølgen
mod Strandbredden gaa.

Han hørte ej fra Skoven
det buldrende Galop
og Gangernes Vrinsken
og den støjende Trop;
tilhest nu Ridder Due
og Hr. Strange kom for Dag;
bagefter Folmer Sanger
paa den væligste Plag.

Rask rømmede de Sadlen
og Svendene fik
de prustende Heste,
mens spejdende de gik
paa Sletten hen til Højen,
der hvor de netop saa
Hr. Peders stærke Skimmel
i Græsset roligt staa.

De saa den gamle sidde
krumbøjet der paa Sten;
Marsken med fredsomt Hjerte
da venligt til ham tren:
„Jeg kommer hid,“ han sagde,
„som gammel Ven! jeg har
kun Fred at byde Eder!“
Men han fik intet Svar.

De løfted op hans Hoved,
de saa hans Øje lukt;
hans Hjertes Slag var standset
og Livets Lampe slukt.
Han havde Freden fundet,
han længe søgte om,
han havde fulgt den Stemme,
som hviskede: „Kom! o, kom!“

Nedslagne stode alle
og stirrede mod Jord!
Da raabte Folmer Sanger,
ham mangled aldrig Ord:
„Man kan vist ikke nægte't,
han har sin Bod betalt;
en Tvekamp her er fægtet,
og begge Kæmper faldt.“

De førte ham paa Baare
endnu den samme Nat
hjem til hans egen Kirke,
og der blev han nedsat;
ved Siden af Fru Marri,
med sejervundne Flag
ophængte over Graven,
han venter Dommens Dag.

ET FARVEL

Saa gik der da en Vinter,
saa kom der en Vaar,
og Engen staar i Blomster
og Bogfinken slaar,
og alting har saa travlt
med at trives og gro, —
da kunde først Hr. Strange
lade sit Bryllup bo.

Er Stormen vild, og Havet
ret vrede Rynker slaar
i Panden, og til Dybet
den kloge Sælhund gaar;
da svøber om sin Skønhed
Himlen sit tætte Slør;
thi Spejlet er jo knuset,
hvori den saa sig før.

Er Luftens Lunger trætte,
og Havet atter har
sig faaet blank afslebet
sit udstrakte Glar;
da hæver Himlen atter
sit Taageslør og ser
med store aabne Øjne
sit Aasyn, og ler.

Hr. Stranges Liv, som Havet,
havde døjet en Dyst;
og Skæbnens stærke Storme
havde oprørt hans Bryst;
nu klart, som Kristallen,
det var for Bølger fri,
nu spejled alle Glædens
Guldstjerner sig deri.

Stor Jubel og Gammen
var paa Hr. Stranges Gaard,
da hjem han førte Ellen,
den ranke, væne Maard.
Alle de unge Piger
langs Borgbroen stod
og strøede Urtekoste
for Brudeparrets Fod.

Samfulde otte Dage
stod Lystigheden paa;
i dem de Stegevendere
gik aldrig istaa.
Af Tamt og Vildt Velsignelse
der var, af Fisk og Kød;
med Vin og Mjød og Godtøl
det strømmed og det flød.

Herhid de Gæster stimled
fra hver en Verdens Kant;
de opredt Seng og dækket Bord
i Borgens Sale fandt;
til Velkomst fik de Hilsen
fra Porttaarnets Mur
af Fløjter og Basuner,
Trompeter og Lur.

I Loer og i Lader
var der redet til Fest
for Bønder og for Smaafolk,
der ogsaa var til Gæst;
ved Dans og anden Gammen,
ved Godtøl og ved Mad
de kunde sig der forlyste,
saameget som de gad.

Der var sendt Bud til Møllen,
Hr. Stranges gamle Vens,
til Jørgen og hans Anna,
til Karen og hendes Jens;
og alle fem kom agende,
holdt hele Festen ud;
de droge hjem med Gaver
fra Brudgom og fra Brud.

Ung Folmer allevegne
var paafærde og travl,
han havde at bestille
fra Gulv og til Gavl;
der skulde flettes Fakler,
der skulde bindes Krans,
og lige færdig var han
til Driks og til Dans.

Han sang for Salens Gæster
hel fine Elskovskvad;
men naar han hist i Laden
hos Bønderne sad,
da klang der mangan Vise
saa kaad og saa kæk,
at Karlene de grinte,
og Pigerne løb væk.

Med Fedel og med Bue
hidkom de Spillemand;
da var det just, Hr. Folmer
ret gjordede sin Lænd.
Han dansede i Salen,
men spared ej sine Sko,
og svang de raske Piger
i den pyntede Lo.

Deroppe og dernede
den hele Gæsteflok
fast druknede i Glæde,
thi der var mer end nok.
Og Værten selv, den ædle,
gik om og passed paa,
at fornem og at ringe
lige godt det kunde faa.

Saa svandt den glade Tummel,
og Gæst efter Gæst,
en kørte imod Øster,
en anden red mod Vest.
Og snart var Borgen stille;
men for de Venner tre
hver Dag end var en Højtid,
det var saa let at se. —

Mod Haven var en Svale;
paa Rækkets brede Karm
sidder Hr. Ridder Strange,
mens lænet til hans Arm
hans unge, skønne Frue
blødt hvilende staar,
med sorte Fløjelshue
paa de guldfagre Haar.

Foran dem sidder Folmer
saa lystig og saa kæk,
dernede lidt fra Trappen,
paa Havebroens Ræk;
med Ryggen mod en Engel,
udhugget i Sten,
han klimprer paa sin Citer
og dingler med sit Ben.

Den sorte Pudel snuser
og ser paa alle Ting,
ved Hækker og ved Buske
den springer omkring
med flagrende Ører
og med oprejst Stjært; —
naar kun den var hos Herren,
var alt den lige kært.

Fra Bedet dufted Urter,
Smaafuglene sang,
i Aftensolen Taarnet
kasted en Skygge lang
hen over Skovens Toppe;
og Skæmt og Alvorsord
som Bolde fra de trende
frem og tilbage fo'r.

„Hør, Folmer!“ raabte Strange,
„bliv fast nu paa min Borg!
Du dele skal min Glæde,
du mildne kan min Sorg.
Du drikke af mit Bæger,
du bryde af mit Brød,
saalænge som du gider,
om du vil, til din Død!“

Da var det, som en Gysen
tog fat i Folmers Krop;
som skræmmet og forfærdet
han saa til Svalen op;
hans Pande blev alvorlig,
et Suk steg fra hans Bryst,
han hurtigt tog til Citren, —
det var altid hans Trøst.

Han sagte rørte Strengen,
han spilled sig til Ro;
venligt Fru Ellen smiled,
men Ridder Strange lo.
Og da han saa var kommet
til Aande lidt, han svang
sig Lokkerne bag Øret
og med kraftig Stemme sang:

„Med takket Gavl og Tinde,
med Taarne og med Fløj,
mod alle fire Vinde
skuer din Borg saa høj;
den ser hen over Skove,
over Eng og Agerland
fjernt hen til mørkblaa Vove,
til den skummende Strand.

Som en Kæmpe den sig højner
med Blikket stolt og frit,
alt hvad den herfra øjner,
det kalder du jo dit:
de brede, fede Marker,
den Skov med Hjort og Daa,
de fiskerige Parker
og hver en Mølle-Aa.

Her skal du Landet frede
og skifte Bonden Ret;
den blinde skal du lede
og gøre Armod mæt;
i Skoven og paa Hede
der klinge skal dit Horn,
der skal du Dyret bede
og spare Bondens Korn.

Du pløje skal og riste
og lægge Rug og Byg,
det første og det sidste
til dit Brød og din Bryg;
du Abild skal opdrætte
og værne dem for Frost,
og i din Kælder sætte
Tønderne med Most.

De Smykkeurter plejer
din ædle Hustru fin;
Roser og Akkelejer,
Lavendel og Rosmarin
skal staa i Havens Løkke
fra Vaar til Sankte Hans; —
hun selv er Livets Smykke,
hun er det heles Krans.

Stolt sidde du, Hr. Strange!
med din yndige Gemal
ved Gæsteborde lange
i din Højeloftssal;
omkring dig glade Gæster
en Venneflokk du ser, —
thi Aaret har mange Fester,
dit Liv faar endnu fler!

Vil Kongen Hofbud sende,
da paa din vrinske Hest
foran de raske Svende
du rider som til Fest.
Dig vinker din hjertenskære
fra Svalen med sit Slør:
„Kom hjem igen med Ære, —
med Sejr, men ikke før!“

Hun vil i Gensynsstunden
frembære dig et Pant,
at hun og har Sejer vunden,
imens du Sejer vandt!“ —
Her hvisked Ellen listigt,
hun smilede derved:
„Han taler noget dristigt,
dog ved han godt Besked!“

„Hav Tak,“ vedblev han, „kære!
du bød mig Hus og Hjem;
her var jo godt at være,
men jeg maa længer frem!
Jeg kan ej sidde stille
bag Borgens tykke Mur,
saalænge Lærkens Trille
kan lokke mig fra Bur.

Se! Eders Hjort, den ranke,
som bragte Fredens Skjold,
ejheller havde Tanke
til mer at staa i Fold.
Den tog sig for at følge
sit eget Hjertes Lov,
den kunde sin Lyst ej dølgge,
men drog ad grønne Skov.

Jeg fæster ingen Kvinde,
jeg sætter aldrig Bo;
jeg har en Elskerinde,
som evigt jeg er tro;
som Solen kaster Skygge,
som Blomst har Blad ved Blad,
vi sammen bo og bygge,
og skilles aldrig ad.

Fra Blomstens Kalk hun hæver
til mig sit Øje sødt,
som Ellepigen svæver
hun over Engen blødt;
hun lokker mig til Lunden,
hvor Nattergale slaa,
hun vinker mig fra Bunden
af den sølvklare Aa.

Hvert Kildevæld, som klinger,
mig tolker hendes Ord,
paa Skyens Englevinger
hun hæver mig fra Jord;
hun alle Kvaler fjerner,
naar Hjertet hedt har brændt;
Trøst skriver hun med Stjerner
paa Nattens Firmament.

Vi mødes allevegne,
i Slot, i Bondens Bo,
naar Dagens Farver blegne,
naar Natten gaar til Ro;
hun deler, hvad mig kvæger,
jeg øjner i hver Drik,
der dufter i mit Bæger,
hendes vækkende Blik.

Snart er hun blid og rolig,
snart vild og barsk og streng,
og saa igen utrolig
kaadmundet som en Dreng;
snart fast som Klipperanden,
snart flygtig som en Elv; —
vi passe for hinanden, —
thi saadan er jeg selv!

Derfor jeg hende følger,
ihvor det saa gaar,
saalænge der end bølger
en Lok af mit Haar.
Med hende, paa min Vinge,
som hidtil jeg fløj,
vil jeg med Jubel svinge
mig over Dal og Høj.

Alt Dagen er forsvunden
og Natten stunder til,
end klinger gennem Lunden
Smaafugles Klokkespil;
hist staar alt Maanen blide
bag Skovens Rygning smukt;
nu er det just paa Tide,
jeg begynder min Flugt.

Naar først jeg er saa gammel,
at knap min Fod kan gaa,
naar Vinen er mig vammel,
og Rosen er mig graa;
naar ikke mer mit Øre
kan fatte Klängen rent, —
da vil jeg dig tilhøre,
men — som jeg haaber, — sent!“

— Saa sprang han ned fra Rækket,
og løftede sin Hat;
han ønsked dem af Hjertet
vel tusinde Godnat.
Han fløjted ad sin Pudel,
han vinked med sin Haand; —
snart svandt i Krat hans Fjerbusk
og de flagrende Baand.

TRÆSNIT

Wo sich vier Arme geschlieszen in ein,
nie süszre Freude die Sonne überschein:
da wird gedrucket von zwein Herzen so nah',
Laub war nie so dünne, desz Statt man funde da.

Christian von Hamle.

HENRIK OG ELSE

„Nej, nej, min ædle Herre! I tro mig, om I kan!
sin Henrik ene elsker hun i hele Danmarks Land.
Min Else er saa trofast som den ranke Lilievand,
der sætter Eders Hjerte i en evig Elskovsbrand!“

„Min bolde Svend! i Morgen er der atter en Dag,
da vil jeg hende prøve, og forfare den Sag!“
saa talte Herren listigt, og saa mod Flisen ned,
de andre Herrer smiskede saa lønligt derved.

Alt Sommerlærken synger over Vordingborg By,
og Guldgaasen glimter i det klare Morgengry;
den milde, friske Vind bølger frem gennem Korn,
i den susende Skov høres Hunde og Horn.

Liden Else sidder lunt ved sin Faders Urtegaard
med sin flittige Rok, og rundt om Stolen staar
Pioner, Tulipaner og Buksbom, Krusemynt;
men Pigen var dog Havens alsomdejlige Pynt.

En mørkeblaa Kjortel om de ranke Lemmer laa,
de snehvide Ærmer til Haandlede naa;
og flittig og vims er den lillebitte Fod,
den drejer Rokkehjulet med trøstigt Mod.

En Kat med sorte Striber bag ved en Solbærhæk
højt skyder op sin Ryg; ved den tindrende Bæk
der gaar den liden Ælling saa gul og rund og ren,
ret som en Æggeblomme, der nyligt har faaet Ben.

Paa sin Vinge svømmer Bien, mens Solen er saa varm;
da hæver hun sit Hoved rask, og skygger med sin Arm.
En Flok af vilde Jægere med buldrende Trav
sig skynder over Mark, over Grøft, over Grav.

Hver Ridder var saa pyntet, som han vel kunde bedst,
men smukkeste var dog han paa den skimlede Hest;
han skinnede som Solen i den brogede Flok,
han standsede sin Ganger, og hun standsede sin Rok.

„Hil sidde du blandt Roser, selv en Rose saa skøn,
liden Else, jeg har elsket dig længe i Løn!“
Da nejede sig mod Jorden den tugtige Mø,
af Blusel og af Angst var hun nær ved at dø.

„Til dit Hjerte og din Haand jeg bejle nu vil,
disse gode danske Herrer ere Vidne dertil!“
Da rystede hun paa Hovedet med blussende Kind,
da greb hun til sin Rok, og vilde gaa ind.

„Jeg giver dig Forlov at betænke den Sag,
liden Else, i Morgen er der atter en Dag!“
Det sagde han saa listigt og saa til Pigen ned,
de andre Herrer smiskede saa lønligt derved.

„Med hvide Perler fletter jeg dit guldgule Haar,
din Fløjelskjortel fores med Sobel og Maar,
jeg binder dyre Stene om din Hals og din Arm,
jeg spænder fire Heste for din hængende Karm.

Til Harper og til Fløjter under tusind Kerters Glans
paa kostelige Tillie der træde vi vor Dans;
ved barske Vintertider i Salen lun og tæt
vi spille Guldtavl ved Malvasier og Klaret.“

Da rejste hun sit Hoved, slog Lokken fra sin Kind,
hun smilte med sit Øje, saa listefuld i Sind.
Hvor gule var de Lokker, som rundt om Panden laa,
og saa disse Øjne, — hvor friske og hvor blaa!

„Jeg er kuns Bondepige, men I en Ridder stolt,
snart vilde Eders Øje kun skue mig koldt;
en Bonde maa det være, en Bonde har jeg kær; —
thi hænge I bort Eders blanke Herresværd!“

„Velan, jeg hænger gerne min Dyrendal paa Væg,
nu vil jeg hvæsse Leens og Plovjernets Ægg.“
„Men Kaaben hin røde jeg aldrig skue vil,
en dygtig Vadmelskofte maa I lægge Jer til!“

„Ja Vadmæl vil jeg bære, og det røde Fløjelsskrud
paa Herrens høje Alter jeg breder ydmygt ud!“
„Saa skænker I bort Eders ridderlige Hest;
min Mand skal drive Studen, det passer ham bedst.“

„Jeg jager ind i vilden Skov min gode Ganger graa,
den Hest, som mig har baaret, skal ingen sidde paa;
men selv vil jeg langsomt i Plovfuren gaa,
ifald jeg, liden Else, dit Hjerte kan faa.“

„Af Eders Borgekælder I trille hvert et Fad,
det Øl og Mjød, jeg brygger, gør ogsaa Hjertet glad!“
„Ja gerne vil jeg drikke det danske Øl og Mjød,
saa giver jeg min Sanger den Vinmost saa sød;

ej lyder Sangen lifligt, naar Halsen er for tør,
og dygtigt maa den skylles, det har jeg mærket før!“
Det sagde han saa listigt, og saa til Sang'ren hen,
de andre Herrer smiskede saa lønligt igen.

„Jert Herreskjold med Mærker og Billeder besat,
det sætte I for Knæ, og bryde det brat;
og ned maa I styrte Eders stolte Ridderhus,
og lade Ploven vandre over Grundmurens Grus!“

Da straaledede hans Ansigt med Højhed og Ro,
han mærkede klarligt, hun var sin Kærest tro:
„Jeg ser det, liden Else, du kan dig fra mig sno,
thi Skjoldet maa jeg bære, i Huset vil jeg bo!

I Skjoldet springe Løver, og Hjerter staa i Brand!
Hvor kunde jeg vel bryde den dyre Skjolderand?
Thi jeg er Kong Wolmer, og Danmark er mit Hus;
og skulde jeg vel Danmark nedstyrte i Grus?

Jeg frister dig ej længer, nu kender jeg din Hu,
Krist give, hver en Ungmø var trofast som du!
Belønne dig — det vil jeg; du har talt mig til Behag,
Guds Fred! Farvel! i Morgen er der atter en Dag!“

Saa kasted han omkring sin urolige Hest,
bort fo'r han med sin Skare som en Efteraarsblæst;
da raslede Løvet under dundrende Hov,
vildt skingrede Halloh! i den undrende Skov.

Men over Gærdet svang sig hendes hjertenskære Ven,
han ilede med Jubel i Pigens Arme hen;
med stille Fryd de ginge over Marken til By,
hvor Guldgaasen glimtede paa Taarnet under Sky.

For alle vakre Piger paa Danmarks grønne Vang,
der blive deres Bejler tro, jeg digted denne Sang;
jeg synger deres Pris, til jeg lægges i min Grav;
thi dem er der, Gud ske Lov, dog endnu mange af!

CHRISTEN OG LENE

I Kroen er der lystigt med Spil og med Sang,
og Tappen den driver, og Flasken giver Klang;
mens Liremanden spiller, og øver sin Hals,
faar Kruset omkring Bordet sin rolige Vals.

Ved Bilæggerovnen med det store Messingfad,
der sidder Peter Hald ved Brændevin og Mad;
hans Nabo, Rasmus Stub, udpuster sin Tobak,
slaar Armene paa Kors, og hører paa hans Snak.

„Du tror, at lille Lene hun er mit eget Barn?
Ja Tøsen har mit Hjerteret fanget i sit Garn!
Jeg elsker hende næsten som mit eget Kød og Blod,
især fordi mit første Barn saa tidligt mig forlod.

For atten Aar siden, da den lille hun var død,
da var jeg saa bedrøvet; for at glemme min Nød
saa sled jeg baade Nat og Dag, saa det var en Gru;
da hændtes mig just det, jeg vil fortælle nu.

Jeg var just gaaet ud i Troldestueskov,
at hugge mig en Aas til den engelske Plov; —
den skulde staa og tørres, — jeg havde bjerget Hø,
og af Sorg og Mathed jeg var færdig at dø.

Jeg sov nu, som jeg plejer efter Arbejde, drøjt,
da hørte jeg en Stemme, som kaldte mig højt;
dog drømmende jeg hørte, og vaagende jeg sov,
det susede for Øret som om Natten i en Skov.

Men Stemmen raabte: „Peter Hald! før Solen skrider frem,
stat op, træk Trøjen paa, forlad dit lune Hjem!
Ved Troldestuens hule Eg der finder du en Skat,
lyksalig, hvis du lyder mit Varsel i Nat.“

Nu hørte Stemmen op, og jeg vaagnede brat,
da vidste jeg slet ikke, hvordan det var fat.
Fast hoppede mit Hjerte af Angest i mit Liv,
og Lysten sagde: gaa! men Frygten sagde: bliv!

Jeg rejste mig fra Maren, hun slumrede trygt,
jeg lænede vor Gadedør, og lyttede med Frygt;
Natten var saa lun, og det lynede i Vest,
og ned ad Præstens Gyde hørtes Trampen af en Hest.

Jeg klæde mig bag Øret, og grundede lidt,
jeg tog til mine Bukser, men betænkte mig tit;
snart var jeg kurassig; men, naar kuns Uglen skreg,
saa vilde jeg slet ikke gaa til Troldestuens Eg.

Men da jeg fik min Trøje paa og Øksen i min Arm,
da blev mig vor Stue for lummer og varm;
jeg listede mig bort, og tænkte som saa:
Du kan jo vende om, hvis du ikke tør gaa.

Imens jeg gik den lange Vej norden om Sø,
jeg Skovfogdens Hunde hørte langt borte gø;
paa den store Tørvemose jeg kyste Viben op,
den kolde Nattegysen fo'r gennem min Krop.

Nu Klokken slog to paa Taarnet i vor By,
og Hanerne galede, mens Dagen vilde gry,
jeg gik kun jævnt, og snart blev det i Østen lyst,
i Skoven var det endnu hel dunkelt og tyst.

Men da jeg kom til Pladsen om det hule Egetræ,
jeg saa et dejligt Pigebarn; hun laa paa sine Knæ
i røde Silkeklæder med et Bælte om sit Liv,
i Hatten var der Fjedre saa høje vel som Siv.

Hendes Ansigt var saa nydeligt med rødt og med hvidt,
med fine Lin den hede Graad hun tørrede tit;
hun laa henslængt i den grønne bløde Eng,
og kyssede med Suk et Barn udi en lille Seng.

Hun trykkede mod Barmen den hvide Kurvebast;
ved Ellestubben stod hendes Fole bundet fast.
Kridhvid den var, med broderet Skabrak,
i Morgenluft den vrinskede, og slog med sin Nak.

Knap fik hun mig i Sigte, før hun flygted som en Vind,
hun pegede paa Kurven med Taarer paa sin Kind.
Hun svang sig som en Svale let paa Gangeren høj,
og traved gennem Skov, saa de gule Lokker fløj.

Jeg nikkede til hende vel, men talte ej et Ord;
saa gik jeg hen til Kurven; der laa det lille Nor,
indsvøbt i fine Klæder med en Seddel paa sit Bryst,
af Barnets brune Øjne, jeg havde ret min Lyst.

„Tag mig, du gode Bonde! — Helene er mit Navn,
min Moder har udstødt mig for evigt fra sin Favn.
Lad mig din Datter være i din lille Piges Sted,
og tredive Dukater dem faar du aarligt med.“

Mit Hjerte er ej bygt af Jern og Marmorsten:
jeg Øksen tog, og huggede en dygtig Hasselgren,
den stak jeg gennem Hankene, bar Pigen til min Mor,
og hun blev vor Datter, blev smuk og blev stor.

Se, det var Aaret før ved den store Revy,
da de mange Regimenter laa rundt omkring vor By,
paa Gaarden var der Damer og Herrer i en Flok, —
den unge General — du forstaar mig jo nok?

Jeg trænger nu til Hjælp, jeg er gammel, vov og tung;
men din Christen derhjemme han er lystig og ung,
lad os gifte ham med Lene — han har jo tjent ud, —
hun bliver Byens rigeste og smukkeste Brud!“

Her endte Peter Hald sin lange Passiar,
imedens Rasmus Stub sig skaber som en Nar;
han rykker i sin Hue, han smisker bag sit Krus,
gnider Daasen med sin Albu, og tager sig lidt Snus.

„Jeg var ogsaa gaaet ud for en Time eller to
i Troldestueskov, at vande Hest og Ko;
Bøgen var saa lysegrøn, saa frisk efter Regn,
og liffligen duftede de blomstrende Hegn.

Men som jeg nu søger efter noget af mit Kræ,
saa ser jeg gennem Krattet ved det hule Egetræ
min Christen med et Pigebarn i heftig Snak at staa;
jeg kendte hende ikke, hun havde Solhat paa.

Fra det han var i Frankrig, er det Fanden til Knægt!
Han kan snakke for Pigerne med Fynd og med Vægt.
Hun stillede sin Rive mod den svære Egekrop,
og brød en lille Gren, som nyligt var skudt op.

Mod Jorden slog hun Øjet med undseligt, stille Sind;
han kigede saa skælmsk under Solklædet ind,
og snakkede saa ivrigt; men jeg hørte ej hans Ord,
som Avnerne fra Skovlen de fra hans Læber fo'r.

Han vendte sig, og snoede sig, og krammede sin Hat,
hun plukkede Kvisten, som hun havde faaet fat,
og trippede med Foden, som Takten til en Dans,
og drejede paa Armen en broget Malkekrans.

Nu slog han sig for Brystet, nu fægted han med Arm,
nu tørred han af Kinden en Taare saa varm; —
saa gav hun ham da Haanden! — han greb den med Hast,
slog begge sine Arme om Pigebarnet fast.

Han var vel hidsig først; men nu fik Tøsen Liv,
hun syntes nok, at det var en artig Tidsfordriv!
Hun gav hans røde Kinder saa mange bløde Klap,
lagde Haanden bag hans Nakke, og kyssede om Kap.

Men da de skulde kysses, var hans Hoved for stort,
han skød hendes Solhat fra Ansigtet bort;
bagaf den faldt i Græsset; — hvad saa jeg saa der?
Det var jo din Lene, som var hans Hjertenskær!

Det vilde jeg fortælle dig; — jeg fløj som en Fjer,
og traf dig da i Kroen, — og nu sidde vi her!“ —
Rask slog de Haand i Haand et ret mandhaftigt Tag,
som paa en Lo om Vint'ren et vældigt Plejelslag.

„Til Mikkelssdag med Klang og Spil skal deres Bryllup staa,
og Sul og Øl og Brændevin jeg sparer ikke paa!
Mit Storstuegulv er af Flensborgersten,
hej, hej, hvor skal vi røre vore gamle, stive Ben!“

„Af mig skal de hver faa en opredet Seng!“
„Af mig de femten Lam, som græsse i min Eng,
en Kvie fra i Fjor og den blakkede Ko!“
„Otte Grise af mig, en Galt og en So!“

„Jeg gir et Par Heste!“ — „Og jeg gir en Vogn,
nyhugget, malet, som ingen i vort Sogn!“
„Og begge to vi bygge dem af ny et Alhus op!“
„Nej, nej, Peter Hald, lad os nu sige stop!“

SVEND OG INGER

Dybt nede mellem Banker ret som i en Tragt,
hvor tykke Bøgetræer ere Bankernes Pragt,
der slynger sig en Skovvej, der risler en Bæk,
der Vandmøllen skjuler sig bag ved sin Havehæk.

I Sommernattens Stilhed den knejsende Raa
hendanser over Højen saa let paa sin Taa.
Smaafuglene de hviske, — selv ved de ikke hvad,
og Dugdraaben lister sig fra Blad og til Blad.

Vemodigt Maanens Øje paa den fjerne Kirke ser,
den spejler sig i Bækken og rødmer og ler;
men i Møllerens Stue, der bor den klare Dag,
der klinger Violiner og Paukens dumpe Slag.

Der skingrer lystig Latter, der trampes flinkt en Dans,
mens ud af Vindvet straalers den natlige Glans,
der farver Æblestammen og Ferskengrenen rød,
og taber saa sin Straale i Buegangens Skød.

Men dybt i Æblehaven i den lønligste Vraa
et Lindetræ sin duftende Skærm mon udslaa,
og under Træet strækker sig af Mos en venlig Bænk,
did sniger sig kun sjælden en Stjernes Sølverstænk.

Paa bløde Bænk der sidde forelskede to,
og begge ere blussende og friske og tro,
de snakke tyst og hemmeligt om Kys og Kærlighed,
og Bækken hist bag Hegnet den snakker ogsaa med.

Da rasler det i Busken, og i Maaneskinnet blank
fremtræder der en Herre, saa stolt og saa rank,
han glatter med sin Haand sine lange, gule Haar,
og taler til sin Tjener, som ved hans Side staar.

„Hvad tænker hun, den trodsige, den lille Møllertøs?
Tror hun, at jeg vil vige for den plumpe Bondeknøs?
Jeg synger til min Citar, men hun ler mig kuns ud,
jeg trygler om et Kys; men hun svarer: jeg er Brud!

Af Silke er min Vams med Fløjls og Hermelin,
strunk Strudsfjedren vajer paa Baretten fin,
min Ganger kan jeg styre, han vrinsker højt i Sky,
han bærer mig saa stolt over Land, gennem By.

Og Landets bedste Kvinde, saa rødmende og smuk
med blysomme Øjne har bønhørt mit Suk;
ja, hver en skøn Jomfru hun ønsker jo ved sig,
Gud give Kay Lykke vilde bejle til mig.

Din List har mig hjulpet saa mangen god Gang;
til Sværd kan man gribe, gør Manden Vejen trang;
men Kvinden kan jo daare det allerbedste Sværd,
thi maa vi Listen bruge i denne Kvindefærd.

Drik Mølleren fuld af hans eget fulde Krus,
og bær mig saa som Hvede i en Sæk til hans Hus,
da skænker mig vel Natten saa mørk og saa stil,
hvad Dagen den lyse hverken kan eller vil.“

Fluks ile de afsted; — men Svend i sin Vraa
ler lystigt med sin Mø ad det, de hørte og saa;
han trykker hendes Haand, han kysser hendes Mund,
og hvisker et Par Ord, før han iler ud af Lund.

„Han husker ej, den Kvindkarl, sit eget Haresind;
da Svenskekongens Slæde fo'r over Sjælland ind,
da manglede hans Ryttere, selv fjæled han sig tryg,
han vilde heller varme bag Ovnens sin Ryg.

Imens vi andre strede for Land og for Mø,
og Kong Fredrik i sin Rede langt hellere vilde dø,
sit smukke glatte Ansigt han sparede paa,
nu skal han, søde Inger, en Lektie faa.

Du er min egen lille, min huldeste Mø,
jeg saa ej nogen kønnere paa Land eller Sø,
og hvis du tror, „jeg spaser“, og, er ej rigtig klog“,
saa se kuns i det lille Spejl bag i din Spændebog.“ —

I Møllerens Hus er der Tavshed og Ro,
og Bøhmerne er gangne til Byens store Kro,
men Inger gaar og sysler saa tankefuld i Sind,
og Møllerkonen sidder og nynner ved sit Spind.

Hun nikker altimellem; men retter fluks sin Ryg,
naar Lyset formørkes af en brændende Myg;
men Pudelhunden strækker sin kulsorte Lab,
han gaber højt, og snorker med Mølleren om Kap.

Liden Inger hun er munter, hun rydder op i Hast,
hun sætter Almanakken i Spejlrammen fast,
hun vander Krusemynten, afstøver Vindvets Karm
og titter ud af Ruden, støttet paa sin Arm.

Saa ser hun paa sin Moder med fiffige Blik,
(de mørkeblaa Øjne have altid den Skik),
nu leger hun med Katten, og nynner med sin Mor,
og snakker lidt med Hunden, som sover under Bord.

Hun pusler ved sin Seng, den skinner som en Sne,
da banker det paa Mølledøren, — en, to, tre!
Ind træder Lykkes Tjener, og hilser med sin Hat:
„Og vil I laane Hus til min Sæk her i Nat?“

Den gamle Mutter tager af Næsen sine Glas:
„I kommer her om Natten just ikke ret tilpas;
men sæt den kun ved Enden af min Datters Sengefjæl!“
Han sætter den og gaar med Gudsfred og Farvel.

Sig Pigebarnet neppe kan bare for at le, —
da banker det paa Mølledøren, — en, to, tre!
Den gamle Hans fra Kroen han træder ind i Hus:
„Jeg ved ej, hvor jeg gemme skal min Sæk her for Mus.“

„Jeg proppet har i Sækken noget grumme meget rart,
og vogter I det vel, kan I hver faa sin Part!“
— „Ja, sæt den hen ved Sengen, hvor den anden Pose staar!“
Han sætter den og smisker, og bort fra Møllen gaar. —

Alt Møllerkonen sover ved Siden af sin Mand,
mens Inger tænder Lys ved Køkkenarnens Brand,
i Stuen er der stille, kun Rottens travle Tand,
og Urets Perpendikel saa grant man høre kan.

Da rejser sig den ene Sæk, og strækker sig ud,
den bliver til en Herremand, saa rank og saa prud;
den anden fanger ogsaa Liv, den er ej heller sen,
den bliver til en Bondekarl med stærke Arm og Ben.

En lister sig til venstre, til højre famler en,
hin tramper Kattens Hale, og denne Hundens Ben,
mens grueligt de hyle, som Nattens fæle Aand,
ind træder liden Inger med Lampen i sin Haand.

Fluks Svend i Krogen griber et vældigt Kasteskaft:
„Lad se, min vakre Oberst! om I har Mod og Kraft!“
Men Herren vover ej at komme Bonden nær,
han mindes ej at drage det blanke Staal fra Lær.

Han skælver og han bæver den fine Kavalier,
og trods den røde Sminke den blege Frygt man ser;
„Tror I endnu, hver Danmø af Hjertet ønsker sig:
Gud give dog Kay Lykke vilde bejle til mig?“

Møllerkonen laa saa dybt i Angestens Sved,
og Katten stirred roligt fra Sengetoppen ned;
men Mølleren i Sengen sad over Ende og saa
saa strunk, som et Spøgelse med Nathue paa.

Kay Lykke staar saa stille, han mæler ej et Ord,
en ringlende Pengepung han slænger hen paa Bord,
da luer Bondens Øjne, hans Kind bliver varm:
„Nu burde I med Rette følt Svend Poulsøns Arm.

Mig har Kong Fredrik givet baade Gaard og Skov og Jord,
han har husvalt mit Hjerte med milde Kongeord,
fordi jeg stred mod Svensken med List og med Magt;
paa Eders Løsepenge jeg kaster stor Foragt!“

Alt hæver han sin Arm til det vældigste Drag,
da høres der paa Døren saa ængstelige Slag;
ind farer Junk'rens Tjener, saa bleg som et Lig,
og kalder paa sin Herre med Graad og med Skrig.

Han rækker ham en Æske, han giver ham et Brev,
saa silkehvidt Papir, som Haanden, der det skrev;
han aabner det med Bæven, paa Bænken synker ned;
hans Øjne tindre begge, ret næsten som han græd.

Han læser snart med bleg, snart med blussende Kind,
og skyder Brevet voldsomt under Fløjelsvamsen ind;
han heftig aabner Æsken, da straalder huldt med Glans
Rubiner, Diamanter, Smaragder i en Krans.

Et dejligt Ansigt smiler af Glorien ham imod,
og jager op i Kinderne alt, alt hans Hjerteblood;
saa stirrer han derpaa med et bittert Taaresmil,
og knuger det mod Brystet, og gemmer det med Il.

Med et han springer op, og til Svend han hurtigt gaar,
mens Rædsels kolde Perle paa den smukke Pande staar:
„Tilgiv mig nu, Svend Poulsøn! dit Hjerte er ej haardt,
ved Guds hellige Engle! du maa hjælpe mig bort!“

Din Mark naar ned til Stranden, du ejer jo en Baad?
O! tag dog dette Guld for din Hjælp og dit Raad!
thi Morgnens lyse Øje maa ikke se mig her,
og aldrig gamle Danmark skal favne mig mer.“

Det sagde da hans Stemme saa bønlig og blød,
den fulde Børs han lagde paa Pigebarnets Skød;
han trykker deres Hænder saa inderligt og fast,
og drager dem af Huset med krampagtig Hast.

Snart gennem Krattet ile de hurtigen did,
i lune Morgendæmring, hvor Søen skummer hvid;
paa Stien gennem Kornet de vandre tavs i Rad,
bagefter bærer Inger en Kurv med Vin og Mad.

Alt strømmer Solens Blod af Østens Sluser op,
da gynges fjernt Kay Lykke paa Bølgens falske Top.
Men Svend og Inger vinker Farvel fra stejle Bred
med Hjertet fuldt af Vemod og trofast Kærlighed.

ERIK OG ELLEN

Jeg havde fast besluttet det, men vidste ej, hvordan
jeg rigtig skulde gribe den lilles Hjerter an;
i otte Dage stræbte jeg at naa mit søde Maal,
men Lejligheden smuttede mig af Haanden som en Aal.

Hun skyede mig bestandigt! Forleden bar vi Vand,
jeg tænkte: Erik Hansen! nu te dig som en Mand,
sæt dig nu ret i Skik, og vær kuns ikke sen, —
da hældte hun mig Spanden over begge mine Ben.

Hun bad vel om Forladelse, men satte sig og lo,
imens jeg taalig tørred i Græsset mine Sko;
hun lo, saa Taaren rendte ad hendes Kinder ned,
men da jeg vilde tale, sprang hun op, og løb afsted.

Stod hun i Mælkestuen, og jeg sneg mig derind,
saa fo'r hun ud i Køkkenet, saa let som en Vind,
og sprang jeg saa bagefter, saa var hun ikke der,
og allevegne var hun, — kuns ikke mig nær.

Saa hændtes det forleden en Eftermiddag,
paa Høstænget laa jeg i bedste Ro og Mag;
i Tærskeloen nede tæt ved den aabne Dør
jeg saa den gamle Trine, hun sad og hegled Hør.

Da gik min lille Ellen over Gaarden saa flink,
med Roser paa sin Kind og i Øjet skælmske Blink,
hun kom i Loen ind til den gamle døve Mor,
og rakte hende Kaffe med venlige Ord.

Hun fejed sig en Plads paa Logulvet ren,
og svøbte sine Skørter om de pene smaa Ben,
saa sad hun ned, og lagde sin Haand paa Konens Knæer:
„Hør, spaa mig nu, Katrine, mens vi er ene her!“

Men jeg laa paa Stænget som en Skytte bag sit Garn,
og hørte, hvad hun sagde, det lystige Barn;
den gamle tørte Brillerne, og satte dem paa,
og tog hendes Haand, og gav sig til at spaa.

„Her ser jeg straks i Haanden en dejlig Bondegaard,
ved Siden bredt og langt et Rigdomsbord der staar,“ —
med nysgerrigt Blik hun selv i Haanden ser:
„Men sig mig dog, Katrine, staar der saa ikke mer?“

„Jovist, mit hjerte Barn! den Streg, som her mon gaa,
den siger mig, at Alderdom gør hendes Lokker graa!“
Med halv undseligt Blik hun paa den gamle ser:
„Men sig mig dog, Katrine, staar der slet ikke mer?“

„Ti hun kun stille, Barn! det bedste kommer her,
en vakker Ungersvend, han er dig ganske nær!
Men han maa komme først; — mærk vel, mit unge Blod!
man ej bør ryste Træet, før Frugten den er mod!“

Da rejste sig den lille, og bort fra Stolen gik,
og sagde næsten stødt med alvorlige Blik:
„Det er vel Erik Hansen? hm! hvad skal jeg saa med ham?“
„Til Kærest og til Husbond, forstaar hun vel, mit Lam!

Her staar, han kommer snart, naa! pas hun kun paa!
Hvad Skæbnen engang vil, det kan man ej undgaa!“ —
Men jeg laa saa glad, som en Skytte bag sit Garn,
og hørte, hvad hun sagde, det lystige Barn.

Med et hun kom tilbage, saa underligt, saa mildt
hun satte tæt sin Mund til den gamles Øre snildt,
med begge sine Hænder hun dulgte hvert et Ord,
hun hviskede saa sagte, og saa tilbage fo'r.

Ej! hvor den gamle smisked, og jeg lytted til:
hvad kan det dog vel være, hvad Ellen vide vil?
Men Lykken var mig blid: hun var døv, den gamle Heks,
hun raabte: „Trende Piger, og Drengbørn seks.“

Højt blussed Ellens Kinder, hun løfted Haanden op,
og truede den gamle, og løb med lette Hop;
men jeg lod mig glide fra Høstænget ned,
og halv var jeg glad, og halv var jeg vred. —

Langt inde i vor Skov en Bæk sig skynder frem,
og strømmer ned i Søen til sit rolige Hjem;
der stod jeg hen mod Aften, og tømred paa en Bro,
snart sukkede mit Hjerte, og snart var det fro.

Det var saa lunt i Dalen, det lakked alt ad Kvæld,
og Fuglene sang Solen et sødeligt Farvel,
om Stenen risled Bækken, og Skoven var saa smuk,
højt Ekko talte efter ethvert mit Øksehug.

Der krummer sig en Gangsti ned over Bankens Barm
igennem Busk og Krat. Med Kurven paa sin Arm
kom der vor liden Ellen, og bragte mig mit Brød,
ned gik hun over Banken i Dalens lune Skød.

Hun vifted sig med Haanden, thi Kinden var saa hed,
og paa en styrtet Bøg hun træt sig satte ned:
„Her bringer jeg dig, Erik! din Midaftensmad,
kom, sæt dig her paa Bullen, og spis, og vær glad!“

Jeg sad ved hendes Side, — hun aabned Kurvens Laag,
eja! hvor slog mit Hjerte, og Blodet kom i Kog!
Jeg vilde til at tale, men Halsen var saa trang,
hun smilte: „Er du tørstig? saa drik dog en Gang!“

Da stammede jeg sagte: „Den lifligste Drik
ej kvæge kan mit Hjerte som dit venlige Blik.
Hvad hjælper mig vel Brødet og den lækreste Brad,
naar uden dig, min Ellen, jeg aldrig bliver glad?“

Men alt som jeg talte, saa blev jeg mere kry,
jeg holdt hendes Haand, at hun ikke skulde fly;
hun lod mig holde Haanden saa løst og saa lindt,
den anden lod hun lege med Stammens Bark og Splint.

„Jeg tjener vel din Fader, — men ejer selv en Gaard,
o! bliv min Hustru kære, vær nu dog ikke haard!
Mit Stuebord staar tømret, og det er langt og bredt,“ —
da mørkned hun sit Øje, det blev en Smule vredt.

„Hvad Skæbnen engang vil, det kan man ej modstaa!“
da løfted hun sit Hoved, og forundret paa mig saa.
„Jeg trofast vil dig elske, til Lokken bliver graa!“
da drog hun bort sin Haand, og vilde til at gaa.

Men jeg blev mere dristig, jo længer hun tav,
jeg raabte, mens jeg hentede min Økse, min Sav:
„Det lykkeligste Ægtepar, det bliver dog nok vi,
tror jeg saa vist og fast, som tre til seks er ni!“

Højt blussed Ellens Ansigt, som Aftensolens Skin,
hun skyndte sig, og pakkede sin Madkurv ind;
dog medens Haanden syslede med Iver og med Il,
der spilled omkring Munden et fint lille Smil.

Men dette Smil, det blev mig en Morgenrøde klar,
mig hendes Tavshed sødere end tusind Taler var;
mit Sind var vel bevæget, men saa frydefuldt derved,
og derfor gik jeg trøstig, og fulgte hendes Fjed.

Ja, ved den høje Stente, som skiller Mark fra Skov,
der bar jeg hende over, og spurgte ej Forlov;
tit syntes mig, hun sukked, og ved hvert et Suk der kom,
jeg ventede med Længsel, jeg skulde faa min Dom.

Men da vi stod ved Porten, og vilde just gaa ind,
hun kom til mig, og lagde sin Kind til min Kind,
og kyssed mig, og sagde saa venlig disse Ord:
„Saa taler du i Morgen med Fader og med Mor?“

JACOB OG LONE

Hvor Landevejen løber midt i Tersingeby,
der staar en lille Hytte under Valnødtræets Ly,
foran en Strimmel Have, og bagved et Skur, —
Skomagerskiltet hænger paa den kalkede Mur.

Naar Vaarrosen pranged, og Lærken sang i Luft,
naar Nellik og Viol formælte deres Duft,
naar Løvtaget skærmed mod Somrens hede Sol,
da flytted Mester Jacob ud sit Bord og sin Stol.

Der sad han tæt ved Døren med Risp og Syl og Kniv,
og fløjtede sin Vise alt til sin Tidsfordriv;
men skønt han sad og syede saa trøstigt og tro,
hans Tanke var ej stedse hos Støvler og Sko.

Paa hin Side Vejen, hvor Milepælen staar,
der knejser Sognefogdens den velfornemme Gaard,
langs Vejen gaar Stakittet med Laagen, grøn og hvid,
hvor Blegpladsen skinner i Foraarets Tid.

Og kom man saa kørende, naar Morgensol stod op
og blinked smukt paa Ruderne og Kirketaarnets Top,
da saa man Fogdens Lone, — det aldrig slog fejl, —
hun vanded der sit Lærred, sit Garn og sit Drejl.

Og kom man saa kørende, naar Solen gik i Seng,
naar Aftentaagen hvilede paa Moser og paa Eng,
da saa man Mester Jacob med Piben i sin Mund,
han sladrede med Lone i stille Aftenstund.

Han stod bag sit Gærde, og læned sig derved,
hun sad paa en Bænk ved det grønne Haveled,
og mangen lystig Tale tværs over Vejen drog,
saa Mester Jacobs Hjertefred tilsidst sin Afsked tog.

Men ej han turde vove at sige Ordet frit:
„Giv, Lone! mig dit Hjerte, se her, der har du mit!“
og dvæler Munden længe at være Hjertets Tolk,
da tabes let Processen, — saa tale kloge Folk. —

Det var en Aften silde, han laasede sin Dør,
og listed hen i Kroen, som Ungkarle gør;
der traf han til sin Trøst en Glarmestersvend,
hans Jonathan, hans Damon, i Liv og Død hans Ven.

Ved fyldte Glas og Krus han klaged ham sin Nød:
„Min kære Jesper Mayer! ak, gid jeg vel var død!
Jeg tør ej ud med Sproget, det skrækelige Ord,
og uden Lone gaar jeg, min Sandt! i sorten Jord.“

Den anden lo: „Mig morer dit Suk af Hjertens Grund!
Tror du, at stegte Duer skal flyve i din Mund?
Skyd Hjertet op i Livet! hvis ej, nu som du vil,
der er foruden hende jo mange Piger til!“

„Nej, hun er dog den bedste, saa skær som Diamant!“
— „Ja kold, min Far! som Stenen, og skarp som Stenens Kant!“ —
„Hun er en dejlig Rosen!“ — „Javist, med Tornen hvas,
saa falsk, som Is paa Mosen, og skør, som Rudeglas;

som Nelden er en Pige med bidsk og bittert Sind,
thi rører du den lempeligt, saa brænder du dit Skind;
men er dit Greb kun dristigt og fast din Haand, dit Mod,
du rusker uden Smerte den op med Top og Rod!

Hvi klynke her og raabe, hvi stampe med din Fod!
Du har ej mindste Draabe Kurage i dit Blod;
hvi vil du gaa og maabe? træd kæk den lige Vej,
og kald saa mig en Taabe, hvis hun dig siger Nej!“

— „Ak, ejer jeg vel andet end Risp og Syl og Læst?
Hvor tror du, jeg tør byde den lille til Gæst
ind i min gamle Rønne, hvor alting er konfus,
hvor Regnen drypper ned, og hvor Nissen holder Hus?

Ja, Nissen, vil du tro mig, bor hos mig under Tag,
og plager mig saa grusomt ved Nat og ved Dag;
der kan ej tænkes Pine, der kan ej findes ondt,
ej bittert, han jo blander det i al min Færd og Dont.

Han orer alt mit Mel, og muldner alt mit Brød,
han danner store Klumper i min Vælling og min Grød,
han gør, at Rispen brister og Sylen springer brat,
han stjæler Høns og Æg hver evige Nat.

Vil jeg se hen til Hylden, hvor Lærken den staar,
med Glasset hængt om Halsen, — har han drukket hver en Taar;
og smører jeg et Fittebrød til Midaftensmad,
saa svipper det af Haanden, hvordan jeg bær mig ad.

Naar jeg fra Kroen kommer, — og fejler ingen Ting, —
saa snurrer som en Top han min Hytte omkring,
og faar jeg da tilsidst paa Nøglehullet Ram,
saa skal det aldrig fejle, jeg brækker Nøglen Kam.

Jeg ligger i min Rede, men du maa ikke tro,
at Nissen, den lede, mig lader der i Ro;
da gynger han mig op og ned, som Vand paa Havets Bred,
og triller mig af Dynen paa Lergulvet ned.

Han kniber brune Pletter i min Arm og min Læg,
han piber som en Rotte imellem Seng og Væg,
tilhvisker mig i Drømme den gyseligste Skræk,
og rider paa mit Bryst, tung som en Møllesæk.

Tit vaagner jeg om Natten, og tror, det klemter Brand,
da ringler han med Glasset paa Flaskehalsens Rand;
en rædsom Skoggerlatter han da kan opslaa,
saa Ruderne de klirre, og Uret gaar i Staa.

Om Nissens Spøgeri har vist Pigen faaet Nys,
hun nægter mig hver Dans, og — paa det Lav! — hvert Kys;
den Krans af røde Roser, igaar jeg hende gav,
hang blandt de gamle Hoser idag paa Gærdestav.

Men vilde du mit Vel, Jesper Mayer, min Ven!
saa lod du mig nu flytte til din tomme Hytte hen,
der ligger hist paa Skrænten ved Forpagterens Toft,
hvor du har nye Fjæle lagt til Gulv og til Loft.

Jeg Nissen lod rumstere med mit eget braadne Skur,
og Lone blev ej mere saa brysk og saa sur!“ —
— Den ædle Rudemester, han purred sin Paryk,
dog rørtes Hjertet snart, skønt han gjorde sig lidt tyk:

„Gud vel da, lad det være saa med os en afgjort Sag,
i Huset kan du drage selv i Morgen den Dag;
men Lejen? har du Mønten? der holder det nok stift?
den skal du mig betale, naar først du vel er gift.“

Begeistret højt af Glæde, af Brændevin og Øl,
fo'r Jacob fra sit Stade, og spjætted som et Føl;
han sang og han jublede: „Farvel, mit gamle Hus!
Kom, derpaa vil vi tømme endnu et bredfuldt Krus!“

Saa drak de ædle Venner, til Morgenhanen gol,
da rejste sig begge fra Bænk og fra Stol;
dem lyste da til Hjemmet Nathimlens Sol saa bleg,
der sagtelig fra Skyen bag fjerne Skov sig sneg.

Ung Jacob var saa lystig, saa let i sit Sind,
det glimted for hans Øje, det blussed paa hans Kind;
han slog med stort Rabalder sin Dør paa viden Gab,
og gav sig fluks ifærd med sin Seng og sit Skab.

Det var den hemmelige, den sære, tavse Tid,
da Morgenskæret fører med Maanelyset Strid,
det var den underlige, den skumle Nattestund,
da selv den flinke Lærke sig faar det sidste Blund.

Hel ufortrøden slæbte ung Jacob paa sit Gods,
hvor lo hans lette Hjerte af Glæde og af Trods;
han stablede sit Skrammel saa højt som et Hæs,
og snart han havde bygget det brogede Læs.

Men som han gik bag Vognen at binde Smækken fast,
med et han saa sin Nisse, den lille, fule Gast;
der sad han i en Bøtte i god Ro og Mag,
og grinte: „Se! vi flytte, — vi flytte nok i Dag!“

Dybt sank vor Mesters Hjerter som Møllesten i Vand,
af Arrigskab og Smerte han rystede forsand,
han kylede sin Hue mod Utysket med Magt,
men Nissen var en Letben, han tog sig vel i Agt.

Han smuttede op i Bøtten og ind i hans Ur,
hvor Kukkeren sad stille i det surrende Bur,
og raabte højt: „Du Daare! du vil forsage mig,
der elsker dig saa saare, og det kuns for en slig —

Dog hør, hvis du vil blive her i vor vante Bo,
du skal herefter leve med mig i Fred og Ro;
ja, selv jeg vil dig lære, Mester Spandrem! hvordan
du fange kan din Guldfugl, og vorde Lones Mand.“

Han hviskede ham sit snilde Raad; — højt Jacob lo derved,
men stilled dog sit Skrammel hen paa det gamle Sted;
da vaagned Lærken op, og frank mod Himlen drog,
og Kukkeren den galede, og Sejerværket slog. —

— Under Træet sidder Jacob tæt ved sin Hyttes Væg,
han fløjter sine Viser, og smisker i sit Skæg;
hvad er det, som han kløtrer saa flittigt skal jeg tro?
det er ej Præstens Støvler, det er ej Degnens Sko.

Han snitter Saffian, baade sort og grønt og rødt,
han klipper Inderforet af Silke blankt og blødt,
den snehvide Hampetraad til Risp han sig har købt,
hvert Sting blev som en Perle i lige Former støbt.

Det blev to spæde Tøfler af sort Saffian,
med grønne Hæl; to Hjerter af rødt der var foran,
med fine Sting broderede og Blomster uden Tal,
til Pigens Pusselanker et yndigt Futteral.

Thi begge Lones Fødder de var saa bitte smaa,
de gik som Trommestikker, — det maatte hun forstaa;
hun satte dem saa dristigt, saa kækt i Verden frem,
og saa man dem blot en Gang, man glemte aldrig dem.

Der stod de smaa Pampusser! — og Mester Jacob gik
og sendte altimellem dem ret forlibte Blik,
imens han smukt sig hejed, — ja med ængstelige Træk,
ret som han kunde frygte, de vilde løbe væk.

Med Tøflerne i Haanden, med Hatten under Arm,
med glødende Kinder og bankende Barm
han holdt sin Friertale, og gik ej rent derfra,
thi Lone tog hans Tøfler, og gav ham sit Ja.

Der gik ej mange Uger, da stod det lystigt til
i Sognefogdens Stuer med Sang og Dans og Spil,
der dansedes nu Lone af Pigernes Lag,
hun dansede som Kone under Ungersvendens Tag.

Om Freden blev tilhuse, derom jeg intet ved;
men at den lille Sælle, Husnissen saa led,
har Mester Jacob narret, jeg skulde næsten tro, —
een Nisse var der før, — nu har han nok to.

Den ene ham fikserer; thi stadigt i hans Bo
vedbliver den at dvæle, og lader ham ej Ro;
den anden ham regerer, — thi Kærlighed er stærk,
og begge Tøffelhæle var, ak! hans eget Værk!

ANMÆRKNINGER

HJORTENS FLUGT

Teksten er trykt efter Originalen. Rettelser fra de senere Oplag er ikke medtaget — kun nogle ganske enkelte fra andet Oplag, der udkom en Maaned efter første, er fulgt, da Læsemaaden i Originaludgaven her aabenbart er Trykfejl. Saaledes læses i Stedet for „Men Narren grinte listigt — i sit sværtede Skæg —“ 2. Oplags „med sit sværtede Fjæs“, da det skal rime paa „blæs“, og Winther ellers overholder Rimene, og det jo ikke er Skægget, men Ansigtet, der skal gøres ukendeligt. Retskrivningen er vor Tids, hvad der i flere Tilfælde er mindre heldigt. Winther skriver ikke Have, men Hauge, fordi han har udtalt Haue, som det hedder paa Sjællandsk og i andre Dialekter. Beholdes imidlertid den wintherske Stave-maade, vil det nutildags blive læst anderledes, end Digteren har villet, og skrives det efter hans Udtale, vil det foraarsage en Studsen og en Standsning. Og da Formaalet med denne Udgave ikke er blot at give en nøjagtig, men ogsaa en for vor Tid læselig Tekst, har det sidste Hensyn i disse enkelte Tilfælde været det vigtigste. Originalens Tegnsætning er saa vidt muligt bibeholdt. For dem, der vil se Chr. Winthers egen oprindelige Tekst, er der kun Originaludgaven at gaa til. Ved Udarbejdelsen af Anmærkningerne er særlig brugt Prof. Verner Dahlerups Udgave.

Forspil.

- S. 3. *Kildemarkedsplads*: ved de undergørende hellige Kilder opstod i tidlig Tid Markeder, flere Steder med et meget vildt og forvirret Folkeliv. Billedet gælder naturligvis Winthers egen Tid og hans Publikum, som han taler til, og som han vil vise sine Billeder. *Assemblée*: en Forsamling; *Hakkebræt*: et tidligere meget brugt Strenginstrument af simpel Art. Med *Lire* menes her Drejelire.
- S. 4. *Frimestre* er Fuglene; *Dagmoder* betyder Morgenrøden eller Solen.

Flugten.

- S. 6. *Øglegaarden*: Kælderen; se side 20. *Gem*: Gemmested, Skjul.
- S. 7. *Borgeled* er Led ved Indgangen til en Borg. Ordet er hentet fra Folkeviserne ligesom *Rosenlund*, der betyder Lystskov; *Løbene* er Forbenene og *Blad* Partiet om Skulderbladene.
- S. 8. *tør ved*: behøver; *dannis* betyder brav, udmærket; *Hofsin-*
der: Adelsmænd ved Hoffet.
- S. 12. *kurede*: rugede.
- S. 13. *Pesten* rasede i Aarene 1349-1350. Digtet foregaar omkring Aar 1420.
- S. 16. Sangen *Hvor tindrer nu min Stjerne* adskiller sig, ligesom Folmer Sangers lyriske Sange og enkelte andre Strofer, fra det øvrige Digt ved at være digtet i Hildebrandsstrofen, hvor alle Kortlinjer er rimede, mens i Nibelungestrofen kun hver anden er det.

I Møllen.

- S. 18. Ligesom f. Eks. Blicher i Novellerne opnaar Winther her i Digtet at give Landskabet overbevisende Virkelighedspræg og Bestemthed ved at nævne enkelte Navne paa virkelige Byer, Steder og Gaarde. Dog er de ikke alle kendte, flere skal give historisk Kolorit, saaledes *Akselhoved*, der er Navnet paa en nedlagt By, eller *Bolefjord*, der dog helt ned til Begyndelsen af det nittende Aarhundrede brugtes ved Siden af det almindeligere Præstø Fjord. De fleste kan dog endnu findes paa Kort, for Størstedelens Vedkommende paa Kort over Syd- og Nordsjælland.
- S. 19. *ympe*: pode.
- S. 20. *blæde*: afblade; *beført*: bagtalt, et af de mange gammel-danske Ord, Winther benytter til at give Stilen et vist gammelt Præg.
- S. 21. *Fore*: Adfærd.

Rhitra.

- S. 29. I Pontoppidans *Den danske Atlas*, der af Winther nævnes som en af de Bøger, der har betydet mest for ham, og som han ogsaa har brugt til *Hjortens Flugt*, staar om Fedet, den

Landtange, der til Dels lukker for Præstø Fjord: „I forrige Tider har denne Halv-Ø ganske været begroet med Skov, men nu vokser Enebær, Lyng og Tytebær paa adskillige Steder.“ Den omtalte Skov skal være afbrændt under Svenskekrigen 1658-1659. Naar der her tales om det *skovbe-groede Fed*, er det for at faa det til at stemme med den Tid, Digtet foregaar i.

- S. 30. *Grander* er Naboer; *syde* betyder koge.
 S. 35. *hellig Antons Kloster*, se Anmærkning til Side 18. Det nævnte Kloster blev dog først oprettet senere end Begivenhederne her, og ikke helt paa samme Sted. Winther behandler i det hele de historiske Oplysninger, han har samlet, med berettiget og heldig digterisk Frihed.

Den vandrende Sanger.

- S. 40. *Sime*: Reb; *Øverstestuen*: Storstuen.

I Kongsgaarden.

- S. 44. Formen *Curve* bruger Winther hele Digtet igennem, sikkert fordi han har anset den for ældre end den almindelige: *Gurre*. Han fandt nemlig Navnet skrevet saaledes (*Gurffue*) i Arild Huitfeldt *Danmarks Riges Krønike*, der var Kilden til det historiske i dette Digt, som Saxo havde været Kilde for de første Romantikere. *Erik* er, som nævnt, Erik af Pommern. *Højeloftet* var den øverste Etage i Middelalderens beskedne adelige Gaarde. *Højeloftssal* betyder i Efterligninger af Folkevisestil, som det her i Digtet er Tilfældet, den fornemste Sal i Borgen, Højsalen; *den engellandske Frøken* er Dronning Filippa, en Datter af Henrik IV. Frøken betød før Enevældens Indførelse Prinsesse, Fyrstedatter. Winther bruger det ogsaa om Ellen; *Hagelskur*: Haglbyge.
 S. 47. *Den gamle Dronning* er Dronning Margrethe; *foldet*: sat i Fold.
 S. 48. *Stød*: Forhindring; i Arild Huitfeldts *Krønike* fortælles, at Kongen 1417, under en af Kampene om Sønderjylland, med Forsæt ikke vilde gaa i Land, men tøvede for at svække Modstandernes Lejetropper, og derfor blev kaldt en Odder, der ikke vilde have Halen af Vandet.

- S. 49. *Græsbænk*: græsbegroet Jordvold.
 S. 51. *Spanger*: Spænder.
 S. 55. I Overensstemmelse med Eventyret (se Indledning S. XII) er Handlingen og Begivenhederne ofte, som her (hvor der ikke antydes, hvori Bagtalelsen ligger) meget mangelfuldt motiveret.
 S. 56. *Vævede i Lad*: vævede Kunstvævning.

Gulitza.

- S. 63. *Lante Ryn*: saaledes kaldtes i Middelalderen, og hos Huitfeldt, Rügen; *Jomfruland* er Møen! *stride med Sten* — for: kaste med Sten — er sjællandsk Dialektord.
 S. 64. *Mørkets Gud*: den slaviske Gud Czernobog, der betyder den sorte Gud. Han var Guden for Ulykke; *Dræt*: Avl.
 S. 66. *tjeldet*: behængt.
 S. 70. *hellig Anton* er Antonius af Padova. *Videslet* er gammelt Navn paa de østlige danske Øer.
 S. 74. *han, der rider Hesten* er Venderens øverste Gud Svantevit, som *hende, der er frugtbar og blid* er Gudinden Siva. Foruden at skildre Hedenskabet, Omskabelsen — Hamløberskerne — og Offerfesterne, er der meget god Overensstemmelse med Middelalderens Opfattelse af den dæmoniske Magt.

Jørgen og Anna.

- S. 81. Som Jomfru Maria skildres her, har Anna set hende fremstillet i Billeder eller Træfigurer.
 S. 83. *Føring* er et Dialektord, der betyder Madvarer, der ved Gilder bringes med hjemmefra eller i Forvejen sendes til Gildehuset.
 S. 84. Skildringen af Bryllupet svarer til Forholdene i Chr. Winthers egen Tid, saaledes som han selv har set det; *Nakkestykket* var en Del af Brudepynten. At Haaret fra at være løst udslaaet blev sat op, betød Optagelsen i de gifte Koners Kreds; Bondegilder ledes af *Skaffere*. Den store Gæstfrihed, Stodderbordet vidner om, var typisk sjællandsk.
 S. 86. *spored*: vejrede; *vekslede*: gik frem.

Skovbroderen.

- S. 90. *Et Sejlskib* er anbragt her, fordi Peder Jernskæg havde været Admiral, og tillige som Symbol paa hans Liv.
- S. 92. Som nævnt i Indledningen (S. XI f.) er flere af Personerne historiske. Peder Jernskæg og Fortællingen om Toget til Vismar kendes fra Huitfeldts Krønike. Men ogsaa denne Figur saavel som Jens Due og Strange Nielsen behandler Chr. Winther frit, mest de to sidste, hvor det historiske er dels omdannet, dels fjernet; *Hillerslevhus* og *Ørum Slot*, begge i Thy, havde Stranges Fader i Forlening; *Stakarl* betyder Stakkel.
- S. 94. En *Ibskal* er en hvid, riflet Muslingskal, som den ses paa middelalderlige Billeder af Apostlen Jacob, Ib, der var Pilegrimmenes Skytshelgen.

Hr. Peder Jernskæg.

- S. 97. *Den taarnede Borg* er henlagt til Tisvilde. Se S. 182 f. *Gøs*, som her anvendes urigtigt, betyder et mindre Flag, der anbringes forude paa Krigsskibe, naar de ligger til Ankers eller i Havn, som Tegn paa, at alt er i Orden.
- S. 98. *Dannemand* er vist det samme som dannis Mand (se Anmærkning til S. 8), dog med stærk Biklang af (ægte) dansk Mand.
- S. 99. *Kong Wolmer*. hos Huitfeldt omtales Peder Skægge som Hovedsmand under Kong Valdemar IV Atterdag; *den salte Rhin* er et Folkevisedtryk for Havet; *da Visbys Mure revned*: ved Erobringen af Byen, 1361, lod Kongen bryde Hul i Bymuren for at holde sit Indtog derigennem; *Stob* er Bægere; *holdt Kur* betyder holdt Udsigt.
- S. 100. *Sankte Crispin* led Martyr døden under Kejser Diokletian; *loved mig* betyder anraabte.
- S. 103. *Toninger*: Landtoning, den Maade, hvorpaa Landet viser sig fra Søen.
- S. 105. Kirkens Velsignelse ved Bryllup er ikke noget middelalderligt Træk; *Fadebur* er Forraadskammer.
- S. 106. *Legere*: omvandrende Sangere, som Folmer. Minder om de franske Trubadurer eller de tyske Minnesangere, af hvilke

nogle ogsaa har besunget danske Konger; *slog i Tavl*: spillede Tavl.

- S. 104. *Øretings Borg*: København.
 S. 108. *Kirke*: første Kirkegang efter et Barns Fødsel; *Bord*: de udvendige Planker paa et Skib.
 S. 111. *Bolster*, i Efterligning af gammelt Sprog: Pude, Dyne.
 S. 113. *Afløsning*: Syndsforladelse.
 S. 114. *forløved* betyder afskedigede; *Skovkloster* er det nuværende Herlufsholm.

Paa Herreborgen.

- S. 120. *Eggen*, hvori dette foregaar, er Chr. Winthers Fødeegn, og Festen, der her skildres, er Foraarsfesten, hvor man „red Sommer i By“, en Rest af de gamle hedenske Offerfester; *Majtræet*, eller Majstangen, symboliserer det nyvakte Liv. Oprindeligt var det ligefrem et helt Træ, der gravedes op og førtes til Byen for at bringe Foraarskraft derind; *Fidler* er violinagtige Strygeinstrumenter; *Bul* er Trøje uden Ærmer, Kvindedragt; *Maj-Greven* er Forrideren for Karlene. Ved Dansen om Aftenen udvælger han sig blandt Pigerne en *Maj-Grevinde*.
 S. 121. *Rønning*: sjællandsk Dialektord for *Mønning*, som Chr. Winther retter det til i senere Udgaver. Naar han urigtigt anbringer en Sognefoged i dette Digt, skyldes det, at han henter Skildringerne af Bøndernes Liv mere fra sine egne Oplevelser end fra historiske Oplysninger.
 S. 124. *grimet* betyder sværtet; *Voldermisse* er Valborgmesse, den 1. Maj.
 S. 125. *mussig*: studs.
 S. 126. *Mørkestuen* er Fængslet.
 S. 128. *Ladegaarden* er Avlsgaarden; *Madsvend*: Kok.
 S. 130. *genned* betyder drev; *Vase* er en Vej over en Mose, lavet af Risknipper eller lignende.

Æselet.

- S. 133. *Bislag* er en lille overdækket Udbygning foran en Indgangsdør.
 S. 134. *bært*: artig, velopdragen. Ordsproget, der er meget gam-

melt, betyder, at Barnet opfører sig ude, som det har lært hjemme. Her tænker Folmer paa sin medfødte Fri-modighed.

- S. 135. *Gjorde Besked*: gav Oplysning eller Svar; *Spøl*: Bærme, Spildevand. Det foregaaende er taget fra det gamle Ord-sprog „Hvor Øllet gaar ind, gaar Viddet ud“; *indtaget i Bjerg*, eller bjergtagen, kaldtes den, der efter Folketroen mentes at være lokket ind i en Høj af Højfolk, eller Bjergfolk.
- S. 136. Fortællingen om Æselet er laant fra Apulejus' *Æselet eller Forvandlingerne*; *St. Jørgen* er det nordiske Navn paa St. Georg, der fæddede Dragen; *Kongens Vælde*: Valde-mar Atterdags. Stridighederne mellem Kongen og Herremænd og Bønder er velkendt.
- S. 137. *Vælskland*: Italien; *Kejserens Hær*: den tysk-romerske Kejsers; *Fænnik* er en Afdeling af Soldater; *Perus* er Perugia.
- S. 138. *Svale*: en aaben Gang uden paa et Hus.
- S. 139. *Tønder*: let antændeligt Stof, der i gamle Dage brugtes til at opfange en Gnist for derved at faa Ild.
- S. 141. *Valet* betyder Farvel.
- S. 142. *Bimpler* er smaa Tønder eller Trædunke, til Vin.
- S. 143. *Bysvenden* er Datidens Polititbetjent.
- S. 148. *sagde af*: fortalte om.
- S. 149. *en Rudel*: en lille Flok, anført af en Han.
- S. 150. *Eller*: Ellekrat; *bastet Tak* er en Tak, hvis tynde Hinde endnu ikke er gnedet af; *den genneste Vej* er den hurtigste.

I Jægerhuset.

- S. 153. *St. Albani* Helgendag var den 21. Juni; *frag* betyder rask.
- S. 154. *St. Hubert*: Jægerens Skytshelgen; *Helm*: Ro, Hvile; *Dyrendal* betyder Sværd.
- S. 156. *finge Unnen*: spiste deres Middagsmad; *Skiven* er Bordet.
- S. 164. *gave Magt*: rettede sig efter.
- S. 166. Natten og dens Stjerner sammenlignes med en Negerinde, besat med straalende Smykker; *Mundgodt*: Øl; *Lad* er et ophøjet Brædegulv.

- S. 167. *Karm* er Vognen; *traadte ind i Kredsen*: Folkevisen er, som nævnt (se Indledningen S. XI), Udgangspunktet for dette Digt. Derfra er Skildringen af Kongsgaarden hentet — mærk f. Eks. den Rolle, Linden spiller — og derfor er Dansen her Kædedansen, som vi kender den fra Middelalderen. I Skildringerne af Bønderne lader Winther Dansen være Pardans (jævnfør Anmærkning til S. 84). Med Folkevisen stemmer ogsaa de mange Gentagelser, der som en Slags Omkvæd gaar gennem Digtet, som Kærlighedssangen eller Versene om Stranges rene Kærlighed og om Huset i Lindegyden og Rhitras Fortvivelse.
- S. 168. *opdage*: opklare.
- S. 169. *Vigilie* er Nattegudstjeneste; *Bur*: i Efterligning af Folkeviseudtryk: Stue.

Uglens Hjerter.

- S. 172. *Boddik* er en lille, rund Træske med Laag.
- S. 174. *udsyede*: broderede.
- S. 179. *Retmaal*: rigtig Takt.

Befrielsen.

Eggen er Tisvilde, hvis Fiskerleje nævnes.

- S. 184. *Mandsblods Knopper* er Knopper af Planten Perikum; *fus*: ivrig.
- S. 185. *Talar* er en lang Højtidsdragt eller Embedsdragt, her Munkekutten.
- S. 186. *Armbrøst* er en særlig Slags Bue, der brugtes meget i Middelalderen; *Spær*: Spyd, Lanse.
- S. 187. *slug*: snu; *Credo* er Trosbekendelsen.
- S. 188. *Som naar et Neg man binder*: ogsaa de mange hjemlige Sammenligninger som denne bidrager til den Fortrolighed, Læseren føler overfor Digtet (se Indledning S. XII flg.).
- S. 193. *abildgraa*: graaskimlet.
- S. 196. *Fald*: Fælde.

I Riddersalen.

- S. 200. *Borgestue* betyder her den Stue, hvor Folket, Tyendet opholdt sig.

- S. 202. Det blev allerede paa Winthers egen Tid, f. Eks. af *Fædrelandet*, bebrejdet Winther, at han ikke i sin Digtning behandlede Tidens Ideer og Begivenheder. Det er rigtigt. Dog findes der selvfølgelig enkelte Steder Undtagelser, saaledes her, hvor Skildringen er præget af Tiden. Det er, karakteristisk nok, den nationale Stemning fra Tiden mellem de to Krige, vi møder. Den faar Winther til at lave om paa sin Kilde, saa det bliver de holstenske Grever, der søger at faa Kongen fanget. Derfor staar der ogsaa om Lyngormen, der *ligger* evigt paa Lur, at den *vil* krybe over Dannevirke. Ogsaa enkelte andre Steder i dette fortællende Digt taler Chr. Winther i eget Navn; *gyldne Nøgler*: Guld til Bestikkelse.
- S. 203. *Hvad Fædrene har haft*: Generhvervelsen af Sønderjylland var en af Hovedopgaverne for Erik af Pommern; *bryder forgæves al din Kraft* — gør dine store Anstrengelser forgæves.
- S. 204. *Frammers*: Forværelse.
- S. 205. *Marsk* var den øverste Leder af Hæren. Den historiske Jens Due var Rigens Hovmester, den øverste Rigsejendomsmand.
- S. 209. *akslede sin Kaabe*: lagde Kaaben om Skuldrene (Akslerne).

I Fruerburet.

- S. 218. *Som Sømands Øje skuer*: Skønt Winther, som nævnt i Indledningen S. X, holdt sit eget Liv udenfor dette Digt, findes der naturligvis enkelte Genklange deraf i det. Saaledes minder en Strofe som denne helt om flere af Digtene i *Til Een*, den Samling, hvori Chr. Winthers egne skiftende Følelser og Stemninger i en vigtig Periode af hans Liv faar deres fyldigste og intimeste Udtryk.
- S. 210. *stod ham op igen*: rejste sig for at møde ham.

Moder og Datter.

- S. 224. *en anden*: hos Huitfeldt fortælles om Kongens „Boelskab (Bolen) med Cecile, som fordum havde været Dronning

Philippas Pige“, og at nogle Adelsmænd engang væltede hendes Vogn og befalede hende at sige Kongen, at hun skulde engang skille ham ved Danmark.

S. 228. *Klippe-Øen* er Gotland, hvorhen Erik var draget, og hvorfra han sagdes at drive Sørøveri.

S. 229. *af Led*: bort.

Korset.

S. 233. *Ypern* er storbladet Ælm, Alm.

S. 234. *et Fjed*: gik græssende et Skridt frem.

S. 238. *Man*: Manke.

Et Farvel.

S. 246. *lade sit Bryllup bo*: fejre sit Bryllup.

S. 247. *Maard* betyder Mø.

S. 249. *gjordede sin Lænd* betyder: tog fat.

S. 250. *Stjært* er Halen.

S. 252. *bede* betyder jage; *riste* er et Dialektord, der betyder at oppløje om Efteraaret den Grønjord, hvori der skal saas Vaarsæd.

S. 253. *Hofbud*: kongelig Befaling; *vrinsk* betyder her: vælig.

TRÆSNIT.

Teksten er trykt efter Originaludgaverne, de fire første efter *Digte* 1828, det sidste efter 2. Oplag af denne Samling, 1832, hvor det første Gang er trykt. Retskrivningen er moderniseret, derimod er Tegnsætningen i det hele saa vidt muligt bevaret, da den for en stor Del understøtter Rytmen og tjener til at opfatte denne rigtigt. Verstakten blev nemlig tidlig misforstaaet og er aldrig blevet helt anerkendt. Winther har med Rette hævdet, at den, læst rigtigt, stemmer med det danske Sprogs Kvantitet og svarer til Digtenes jævne Indhold. Nibelungestrofen (se Indl. S. VIII) er her, i Overensstemmelse med sin oprindelige Form, skrevet i fire Langlinjer. I *Hjortens Flugt* skrives den i 8 Kortlinjer, hvad der stemmer med Digtets mere skiftende og bølgende Karakter. Det lille Vers, Winther bruger som Motto, for at angive Træsnit-tenes Karakter, hører til den middelalderlige tyske Kærlighedsdigt-

ning, Minnesangen, og er overleveret under Christian von Hamles Navn. Det stammer fra Begyndelsen af det 13. Aarhundrede. Af hele Digtet anføres kun to i Digtet selv adskilte Linjepar. De kan oversættes: Paa skønnere Glæde skinner Solen ikke ned, end fire Arme omslynget til et; (den, hvem slig Trøst skænkes af en elskelig Kvinde, føler Verdens største Fryd, der bedst faar Sorgen til at svinde), da trykkes to Hjerter saa tæt til hinanden, at intet Blad, nok saa tyndt, kunde trænge sig ind mellem dem.

Henrik og Else.

- S. 259. Digtet er skrevet i 1825; det er, som det eneste af Træsnittene, henlagt til Middelalderen. Derfor er der her Præg af Folkeviser i Indhold — Kongen og hans Svende. Ogsaa i Sprog og Stil er der Genklang af Folkeviser — i Udtryk og i omkvædsagtige Gentagelser — og af gammel Dansk. *Lilievand*: egentlig om en ung Kvinde, der er rank og skøn som en Lilje; *bolde* betyder brav; *Guldgaasen*: Vindfløjen paa det bekendte Taarn, Valdemar Atterdag lod opføre, og som fik Navn efter denne.
- S. 260. *Urtegaard*: Have; *Pioner* er Pæoner; *hil* bruges i Efterligning af Folkevisestil som en Hilsen, et Ønske om Lykke og Sundhed.
- S. 261. *dyre* betyder her: kostbare, længere nede: dyrebar; *hængende Karm* er en middelalderlig Vogn, lukket (behængt) med Gardiner; *Tillie* er Brædegulv; *Malvasier* er en sød græsk Vin; *Klaret*: Rødvin; *Herresværd* betyder Adelsmands Sværd, som *Herreskjold* betyder Adelsskjold, Ridderskjold.
- S. 262. *Fad*: Tønde; *Kong Volmer* er Valdemar Atterdag.

Christen og Lene.

er skrevet 1824 og første Gang trykt 1825 (12. Marts) i *Københavns Morgenblad*.

- S. 264. *Bilæggerovn* er en Ovn, hvori der fyres ind fra en anden Stue, end hvor den selv staar; *Messingfad* er den øverste Afdeling af Ovnen, med en Messinglaage for.
- S. 265. *Troldestue-Skov* eksisterer ikke nu, men skal have ligget

ved Maribo Sø; *Aas* er den forreste Del af en Plov, *engelske Plov*, en Svingplov; først efter 1821 indførtes denne almindeligt i Stedet for de ældre Hjulplove; *lænede* betyder: lukkede sagte paa Klem, og er et Dialektord; *kurassig*: modig.

- S. 266. *Lin* er her Tørklæde; *Fole*: poetisk Udtryk for (ung) Hest; *Skabrak* er Sadeldækken.
- S. 267. *vov* er et Dialektord for syg, sløj.
- S. 268. *Malkekransen* lagdes paa Hovedet til at bære Mælkebøtten paa.
- S. 269. *Mikkelsdag* er Ærkeenglen Mikael's Dag, 29. September; *Flensborgersten* er Mursten; *Alhus* er et Stuehus paa en Bondegaard.

Svend og Inger

er skrevet 1826. Det foregaar i Tiden efter Svenskekrigen, og de to Hovedpersoner er historiske Skikkelser paa den Tid. Paa Chr. Winthers Tid var den gængse Opfattelse af den smukke og rige Kay Lykkes Fald, at den skyldtes, at Kongen havde faaet Nys om en Ytring, Kay Lykke havde brugt i et Brev til en adelig Frue, han vilde lokke. Man troede, at denne Ytring gik ud paa, at hun ikke skulde nægte en saadan Mand, som han var, det, som endog den højeste af hendes Slægt (o: af hendes Køn, nemlig Dronningen) ikke vilde afslaa ham. Før Dommen, der lød paa Ære, Liv og Gods, flygtede Kay Lykke til Sverrig; det er dette, der er benyttet i Digtet her. Ogsaa Beskyldningen mod ham for at have vist Fejghed, da han deltog i Krigen 1657-60, var almindelig paa Winthers Tid. Svend Poulsøn, senere mere almindelig kendt som Svend Gønge, er den bekendte Friskarefører, der til Løn fik Lundbygaard. Heller ikke her søger Winther at give et historisk Billede. Ikke blot er det, i Overensstemmelse med Træsnittenes Yndlings-emne, en Bondepige og ikke en Adelsfrue, Junkeren vil lokke, men selve Hovedhandlingen er en anden, nemlig Listen med Sækkene, som Winther har laant fra en gammel Skæmtevises *Skalkeraad* (se R. Nyerup: Danske Viser fra Midten af det 16. Aarhundrede til henimod Midten af det 18. Aarh. II, 154).

- S. 271. Fra Kay Lykkes egen Tid kendes et Vers, der vel i Betydning afviger lidt fra den Gengivelse, vi træffer her hos Winther. Det lyder: Enhver skøn Jomfru hun ønsker sig — Gud give Kay Lykke vilde have mig.
- S. 272. *Svenskekongen* er Karl Gustav; *Kong Frederik III* vilde, efter et kendt Udsagn fra Belejringens Tid, hellere dø i sin Rede, København, end flygte bort for at redde sig; *Spændebog*: særlig Bibler og Salmebøger var i ældre Tid forsynet med Spænder; *Bøhmerne* er Soldater fra de Lejetropper, der var kommet herop under Krigen.
- S. 273. *Glas* er Brillerne; *fra Lær* betyder op af (Læder-) Skeden.
- S. 275. *Drag* betyder Slag og er et Dialektord.
- S. 276. *Børs* betyder Pung.

Erik og Ellen

er skrevet 1827.

- S. 277. *taalig* betyder medgørlig, fredelig.
- S. 278. *Stænget* er Loftet over Loen. Det bruges til Opbevaring af Hø. Gulvet er lagt af Stænger eller Bjælker.
- S. 279. *mod* betyder moden.
- S. 280. *Bullen* er Stammen; *Brad* betyder Steg; at Stuebordet er langt og bredt, betyder, at det er en velhavende Gaard.

Jacob og Lone

er skrevet 1832. Det er medtaget som Eksempel paa Efterligning af den folkelige Skæmteverse, som det i sin hele Aand ikke afviger meget fra, skønt Winther behandler ikke blot Emnet, men ogsaa selve Visen let ironisk.

- S. 283. *Jonathans* og *Davids Venskab* er kendt fra 1. Samuels Bog; *Damon* stillede sig selv som Pant for sin Ven Phintias, der var dømt til Døden af Dionysius II, men gerne vilde gøre en Rejse hjem først. Da han kom tilbage til den fastsatte Frist, blev begge benaadet for deres Venskabs og Troskabs Skyld.
- S. 284. *skær* betyder ren og straalende; *Rosen*: arkaiserende og poetisk Udtryk for: Rose; *konfus*: i Uorden; *orer* betyder fordærver og *muldner*: gør muggen.

- S. 286. *bredfuldt*: fyldt til Randen.
- S. 287. *Smækken* er Bagfjælen; *fule Gast*: onde Aand; *Spandrem* er Skomagerrem; med den holdes Arbejdet fast mod Knæet. Her naturligvis drillende om Skomageren selv. *kløtrer*: sidder over smaat Arbejde; *Saffian*: glat, farvet Gede- eller Faareskind.
- S. 288. *Pampusser* er magelige og bløde Tøfler; *hejed*, dialektalt for hægede: pyntede; *Sælle*: Kammerat; *fikserer*: holder for Nar.

INDHOLD

INDLEDNING AF UDGIVEREN

HJORTENS FLUGT

	Side
Forspil	3
Flugten	5
I Møllen	18
Rhitra	27
Den vandrende Sanger	39
I Kongsgaarden	44
Gulitza	60
Jørgen og Anna.....	76
Skovbroderen	88
Hr. Peder Jernskæg.	96
Paa Herreborgen	120
Æselet	133
I Jægerhuset	152
St. Hans Aften.....	165
Uglens Hjerter	172
Befrielsen	182
I Riddersalen	199
I Fruerburet	214
Moder og Datter	222
Korset	230
Tvekampen	240
Et Farvel	246

TRÆSNIT

	Side
Henrik og Else	259
Christen og Lene	264
Svend og Inger.....	270
Erik og Ellen.....	277
Jacob og Lone	282
Anmærkninger af Udgiveren.....	291

D A N S K B O G S A M L I N G

- Poul Møller*: En dansk Students Eventyr og andre Skrifter.
Johan Herman Wessel: Kærlighed uden Strømper, Komiske Fortællinger og Vers.
Danske Folkeviser fra Riddersal og Borgestue.
Søren Kierkegaard: Enten—Eller. (Udvalg.)
Søren Kierkegaard: Stadier paa Livets Vej. (Udvalg.)
Søren Kierkegaard: Opbyggelige Taler.
St. St. Blicher: Jyske Noveller. Herregaards- og Præstegaardshistorier.
St. St. Blicher: Noveller. Om Godtfolk og Kæltringer. Digte.
Adam Oehlenschläger: Aladdin.
Leonora Christina Ulfeldt's Jammersminde.
Ludvig Holberg: Komedier I. (Jeppe paa Bjerget, Den Stundesløse, Den politiske Kandestøber, Jean de France, Jacob von Tyboe, Erasmus Montanus).
Ludvig Holberg: Komedier II. (Barselstuen, Julestue, Maskarade, Henrik og Pernille, De Usynlige, Ulysses von Ithacia).
Ludvig Holberg: Peder Paars.
H. C. Andersen: Eventyr I—II.
N. F. S. Grundtvig: Folkelige Skrifter — Digte.

M A R T I N S F O R L A G

